

KÖNYVTÁRI ÉS SZAKIRODALMI TÁJÉKOZTATÁSI SZABÁLYZAT	BIBLIOGRÁFIAI LEÍRÁS. ELEKTRONIKUS DOKUMENTUMOK	KSZ/2
		A jóváhagyás időpontja: 2000

**Elektronikus kiadás
2005**

Közreadja a Könyvtári és Szakirodalmi Tájékoztatási Szabványosítási Bizottság Kiadja az Országos Széchényi Könyvtár (Budapest)

A bibliográfiai, könyvtári és szakirodalmi tájékoztatási munka szabályainak egy része szakmai szabályzatként jelenik meg. A szabályzatok a kulturális örökségintézmények (közgyűjtemények, pl. könyvtárak, levéltárak, múzeumok, archívumok) állományfeltáró munkájának egységesítését segítik elő.

A szabványok és szabályzatok vagy új változataik megjelenéséről a nyomtatott szaksajtó és az elektronikusan megjelenő tájékoztató fórumok adnak hírt.

*A hatályos szabványok és szabályzatok jegyzéke, valamint az elektronikus formában közzétett útmutatók és szabályzatok a Könyvtári Intézet honlapján férhetők hozzá:
<http://www.ki.oszk.hu/szabalyzatok/index.html>*

E szabályzat tárgya az elektronikus dokumentumok bibliográfiai, könyvtári és más információs (a továbbiakban: bibliográfiai) célra készített bibliográfiai leírása (a továbbiakban: leírás). E szabályzat előírásai mind a helyi, mind a távoli hozzáférésű elektronikus dokumentumok leírására vonatkoznak.

Az e szabályzat előírásainak alapján készített leírást általában más szabványok és szabályzatok által előírt besorolási adatokkal kiegészítve lehet bibliográfiai, könyvtári és dokumentációs célra használni.

Megjegyzés: A távoli hozzáférésű elektronikus dokumentumok adatainak a dokumentumokkal való együttes közléséről különböző metaadat-szabályzatok (pl. Dublin Core) rendelkeznek. Az ezek alapján készített adatelem-együttes alkalmas a dokumentumok azonosítására, keresésére és hozzáférhetővé tételére, és könyvtári és bibliográfiai célra kiegészíthető a jelen szabályzatban felsorolt adatelemekkel.

TARTALOM

Bevezetés	5
1. FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK.....	5
2. ÁLTALÁNOS ELŐÍRÁSOK.....	25
2.1. A leírás tárgya és szerkezete.....	25
2.2. A leírás adatszoportjai, adatelemei és sorrendjük	25
2.2.1. Az egyetlen egységből álló elektronikus dokumentum adatszoportjai és adatelemei ..	26
2.2.2. A több egységből álló elektronikus dokumentum adatszoportjai és adatelemei.....	27
2.3. A leírás egyezményes kötelező jelei (a továbbiakban: a leírás egyezményes jelei) ...	30
2.3.1. A leírás egyezményes jeleinek rendeltetése	30
2.3.2. A leírás egyezményes jeleinek írásmódja	30
2.3.3. A leírás adatszoportjait elkülönítő, illetve adatelemeit megelőző egyezményes jelek táblázata	31
2.3.4. Az adatelemről, illetve adatokról kiegészítő információkat közlő, az adatokat az adatelemen belül tagoló, és az adatforrásokat jelölő egyezményes jelek táblázata	34
2.3.5. A leírásban a nem egyezményes jelként használatos írásjelek táblázata	35
2.4. A leírás adatforrásai	35
2.4.1. A források rangsora.....	35
2.4.2. Az adatok főforrása adatszoportonként.....	36
2.5. A leírás nyelve és írásrendszere	37
2.6. Az adatok írásmódja	37
3. EGYETLEN EGYSÉGBŐL ÁLLÓ ELEKTRONIKUS DOKUMENTUM LEÍRÁSÁNAK SZABÁLYAI	39
3.1. A leírás 1. adatszoportja. A cím és a szerzőségi közlés	39
3.1.1. Főcím.....	40
3.1.2. A dokumentumtípus általános megnevezése.....	45
3.1.3. A párhuzamos cím és az egyéb címadat.....	46
3.1.4. A szerzőségi közlés	50
3.1.5. A szerzőségi adatok megválasztása és leírása.....	51
3.1.6. Egy vagy több szerzőségi adat	54
3.1.7. Párhuzamos címek és párhuzamos szerzőségi közlések	55
3.2. A leírás 2. adatszoportja. Kiadás	57
3.2.1. Kiadásjelzés.....	58

3.2.2.	Az adott kiadásra vonatkozó szerzőségi közlés	60
3.2.3.	Kiegészítő kiadásjelzés	60
3.3.	A leírás 3. adatszoportja. A dokumentumtípus speciális adatai.....	61
3.3.1.	Az elektronikus dokumentumtípus megnevezése	61
3.3.2.	Az elektronikus dokumentum adatainak mennyisége.....	63
3.3.3.	Az egyéb dokumentumtípus speciális adatai	64
3.4.	A leírás 4. adatszoportja. Megjelenés.....	65
3.4.1.	A megjelenés helye	66
3.4.2.	A kiadó neve.....	68
3.4.3.	A megjelenés éve	70
3.4.4.	A gyártás székhelye és a gyártó neve.....	72
3.5.	A leírás 5. adatszoportja. Fizikai jellemzők.....	72
3.5.1.	A fizikai hordozó megnevezése és terjedelme	73
3.5.2.	Egyéb fizikai jellemzők.....	73
3.5.3.	Méret	74
3.5.4.	Mellékletek.....	75
3.6.	A leírás 6. adatszoportja. Sorozat.....	75
3.6.1.	A sorozat főcíme	76
3.6.2.	A sorozat párhuzamos címe és egyéb címadata	77
3.6.3.	A sorozat szerzőségi közlése.....	77
3.6.4.	A sorozat ISSN-je.....	78
3.6.5.	A sorozaton belüli szám	78
3.6.6.	Egyidejűleg több sorozatba tartozó dokumentum.....	79
3.7.	A leírás 7. adatszoportja. Megjegyzések	79
3.8.	A leírás 8. adatszoportja. Terjesztés.....	89
3.8.1.	A szabványos nemzetközi azonosító szám.....	89
3.8.2.	A kulcs cím.....	90
3.8.3.	A csomagolás	90
3.8.4.	A terjesztési feltételek és az ár	90
FÜGGELÉKEK	91	
F1. TÖBBLÉPCSŐS LEÍRÁS.....	91	
F2. AZ ELEKTRONIKUS DOKUMENTUMTÍPUS MEGNEVEZÉSE.....	94	
F3. A FIZIKAI HORDOZÓ MEGNEVEZÉSE.....	96	
F4. PÉLDÁK	97	

F4.1.	Egyrészes elektronikus dokumentum leírása	97
F4.1.1.	Helyi hozzáférésű elektronikus dokumentumok	97
F4.2	Elektronikus időszaki kiadványok.....	99
F.4.3.	Több egységben megjelent, helyi hozzáférésű elektronikus dokumentumok többlépcsős leírása.....	100

Bevezetés

Az elektronikus dokumentumokat különböző kiadásokban, illetve változatokban állítják elő, teszik hozzáférhetővé. A leírás szempontjából két típus megkülönböztetésére van szükség: helyi hozzáférésű és távoli hozzáférésű elektronikus dokumentumok. Helyi hozzáférésű elektronikus dokumentumnak tekintjük azokat, amelyeket valamilyen fizikai hordozón (példányokban) terjesztenek, és amelyek használatához egy példányt be kell helyezni a számítógép valamelyik perifériájába. Távoli hozzáférésű elektronikus dokumentumok azok, amelyeket nem önálló fizikai hordozón terjesztenek, illetve nem így állnak a leírás készítőjének rendelkezésére, és használatuk csak hálózati elérésre képes számítógéppel lehetséges.

Minthogy az elektronikus dokumentumok egy gyorsan és erőteljesen változó technológia termékei, e szabályzat speciális előírásait – különösen a 3. *A dokumentumtípus speciális adatai* és az 5. *Fizikai jellemzők* adatszoportban – szükség szerint ki kell bővíteni, hogy alkalmasak legyenek a dokumentumtípusok sajátos jellemzőinek vagy az újonnan kialakuló típusoknak a leírására.

Ha egy, a leírás szempontjából – annak elektronikus dokumentum voltától függetlenül is – speciális dokumentum (időszaki kiadvány, kutatási jelentés, kartográfiai dokumentum stb.) elektronikus formában jelenik meg, elektronikus dokumentumként kell leírni. Saját speciális adatait az elektronikus dokumentumra vonatkozó speciális adatokat követően kell megadni a megfelelő adatszoportokban, figyelembe véve a leírásukra vonatkozó szabvány, szabályzat előírásait.

Nem e szabályzat előírásait kell alkalmazni az elektronikus hordozón megjelent vagy hálózati elérésű hangdokumentumok, mozgóképek és videó-dokumentumok leírására.

A szabályzat rendelkező részében az adatok leírásának (megjelenítésének) sorrendjére és egyezményes jeleire vonatkozó előírások elsősorban a katalóguscédula formátumú leírásra, illetve bibliográfiai célú megjelenítésre vonatkoznak (→ 2.2. és 2.3.). Az adatok sorrendje és megjelenítése számítógépes adatbázisokban e szabályoktól eltérő lehet. Erre vonatkozóan → még a fogalommeghatározásoknál „A leírás egyezményes kötelező jelei” meghatározását.

1. FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

Az alábbi fogalommeghatározások egy része más szabályzatokban és szabványokban is szerepel, más részüknek pedig – ha nem elektronikus dokumentumokkal kapcsolatosak – eltérő jelentésük is lehet. Az e szabályzatban közreadott fogalommeghatározások számos esetben csak a kifejezésnek az elektronikus dokumentumok és leírásuk szövegkörnyezetében érvényes jelentését határozzák meg, anélkül, hogy erre külön utalás történe (pl. egér, fejléc, hozzáférés).

A meghatározásokban dőlt betűvel megjelenő fogalmak önálló meghatározása a megfelelő betűrendi helyen szerepel.

- 1.1. Adat:** a *dokumentumból*, esetenként a dokumentummal kapcsolatban levő egyéb forrásból származó olyan információ, amelyet a leírásban adatelemként kell (lehet) rögzíteni.

Adatállomány → Fájl

- 1.2. Adatbázis:** logikai szerkezetű, információk tárolására, keresésére és megjelenítésére szolgáló számítógépes adatállomány, amelyet adatmezőkből álló *rekordok* rendezett halmaza alkot.

- 1.3. Adatbázis-kezelő program:** olyan *alkalmazói program*, amely strukturált adatállományok kezelésére és tárolására, valamint adatok keresésére és megjelenítésére alkalmas.

- 1.4. Adatcsoport:** a leírás funkcionálisan összetartozó *adatelemek*ből álló egysége.

- 1.5. Adatelem:** meghatározott típusú információt közlő szó, kifejezés vagy jelcsoport; a leírás valamely *adatcsoportjának* része.

- 1.6. Adatforrások:** a dokumentum meghatározott részei, illetve egyéb (külső, idegen) források, amelyekből a dokumentumra vonatkozóan bármilyen információ nyerhető (→még Belső források, Főforrás, Idegen források, Külső források).

- 1.7. Adattömörítés:** az adattárolás, adatátvitel hatékonyságát növelő módszer, amellyel csökkenteni lehet a tároláshoz, átvitelhez eredetileg szükséges területet. Az információ használatához az eredeti formát vissza kell állítani (ki kell csomagolni).

Aktualizálás → Frissítés

- 1.8. Alárendelt cím:** az *összetett cím* azon része, amely a *közös cím* alapján összetartozó *dokumentumok* egyikének megkülönböztetésére, és a közös címmel – illetve esetenként az *alárendelt cím megjelöléssel* – együtt az adott dokumentum megnevezésére szolgál.

- 1.9. Alárendelt cím megjelölése:** *összetett cím* esetén az *alárendelt címet* megelőző vagy azt helyettesítő sorszám vagy egyéb ilyen értelmű megnevezés.

Alcím → Egyéb címadat

- 1.10. Alkalmazói program:** olyan *elektronikus dokumentum*, melynek segítségével a felhasználó egy speciális feladatot meg tud oldani a számítógépes rendszerben. Fajtái: az általános célú *programok*tól kezdve, mint amilyenek a táblázatkezelők, az *adatbázis-kezelő programok*, a *kiadványszerkesztő* és *szövegszerkesztő programok*, a

játékprogramokig és a speciális célú üzleti, oktatási, tudományos és gyakorló programokig terjednek.

Állomány (számítógépes) → Fájl

- 1.11. Alsorozat:** olyan *sorozat*, amely egy számozott sorozat (*főszorozat*) keretében jelenik meg.
- 1.12. ASCII-fájl:** szövegfájl, amelyben 128 féle karakter megjelenítésére és továbbítására van mód, karakterenként 7 bit és egy paritásbit használatával.
Megjegyzés: ASCII = American Standard Code for Information Interchange = amerikai szabványos információcsere kód.
- 1.13. Átírás:** egy írás jelrendszerének egy másik írás jelrendszerével való betű szerinti (*transzliteráció*) vagy hangzás szerinti (*transzkripció*) helyettesítése.

Audio CD → CD-hanglemez

- 1.14. Belső források:** az *elektronikus dokumentum* használata során a *képernyőn* megjelenő, a *dokumentumra* vonatkozó közlések (pl. *címképernyő*, főmenü, indító ikon, névjegy, programközlés, *honlap*, a *fájl* "tárgy"-sорт tartalmazó *fejléce* vagy egyéb feltűnően megjelenített azonosító információ). (→ még Idegen források, Külső források).
- 1.15. Bibliográfiai adatbázis:** olyan speciális szerkezetű *elektronikus dokumentum*, amely *bibliográfiai egységekről* készített *rekordokat* tartalmaz (pl. szakterületi/szaktudományi adatbázisok, könyvtári katalógusok, hivatkozás-adatbázisok).
- 1.16. Bibliográfiai egység:** az a *dokumentum*, amelyről a leírás készül.
Megjegyzés:
Ez eseti megjelenésű elektronikus dokumentumok esetében lehet:
- egyetlen egységből álló dokumentum,
- több egységből álló dokumentum valamelyik része (egysége),
- több egységből álló dokumentum egésze,
- több egységből álló dokumentum részeinek (egységeinek) egy csoportja,
- a dokumentum részét képező valamely fejezet, cikk, tanulmány, azaz részdokumentum.
Időszaki kiadványok esetében lehet:
- az időszaki kiadvány egésze,
- az időszaki kiadvány bármely részegysége,
- az időszaki kiadvány részegységeinek egy csoportja,
- az időszaki kiadvány valamely részegységében megjelent cikk, tanulmány, azaz részdokumentum.

1.17. Bibliográfiai kapcsolat: két vagy több *dokumentum*, illetve a bennük foglalt *művek* egyenértékű vagy hierarchikus kapcsolata.

1.18. Bibliográfiai leírás (másképpen: leírás): meghatározott szabályok szerinti egységes szerkezetben, formában és sorrendben leírt (megjelenített) *adatok* összessége, amely a *dokumentum* azonosítására, nyilvántartásba vételére és a róla szóló általános tájékoztatásra szolgál.

CAAD program → CAD program

1.19. CAD (computer-aided design = számítógéppel támogatott tervező) **program:** olyan *alkalmazói program*, amelyet tervezői munka során használnak tudományos, műszaki és építészeti, két- vagy háromdimenziós modellezésre. Az egyszerű eszköztervező programoktól az épülettervezésen át CAD programokkal támogatják, pl. a repülőgép-tervezést, az integrált áramkörök és a molekulák tervezését (pl.: CAGD: Computer Aided Geometric Design, CAAD: Computer Aided Architectural Design, CAMD: Computer Aided Molecular Design).

CAGD program → CAD program

CAMD program → CAD program

1.20. CD (compact disc = kompakt lemez): *optikai lemez*, amelynek különböző fajtái különböző típusú *elektronikus dokumentumok*at hordoznak (→ még: CD-hanglemez, CD-I, CD-MO, CD-R, CD-ROM, Multimédia CD-ROM).

1.21. CD-hanglemez: hangjelek digitális rögzítésére szolgáló optikai lemez.
Megjegyzés: a CD-hanglemezeket az MSZ 3424/8 Bibliográfiai leírás. Hangdokumentumok c. szabvány előírásai szerint kell leírni.

1.22. CD-I (Compact Disc-Interactive = interaktív kompakt lemez): főleg szórakoztató-elektronikai céllal kifejlesztett kompakt lemez, amelyen szöveg-, videó-, kép- és hangfájlok vannak. Alapkövetelménye a VHS minőségű videó megjelenítés. CD-I kártyával bővített PC-vel vagy erre alkalmas televízió készülékkel játszható le.

1.23. CD-MO (Compact Disc-Magneto Optic = mágneses optikai kompakt lemez): a nagykapacitású optikai lemez felületén az információk mágneses pit-ekben (mélyedésekben) helyezkednek el. Az *adatok* rögzítése, olvasása és törlése lézerfényel történik. A CD-MO-t főként professzionális célokra használják.

1.24. CD-R (Compact Disc Recordable = írható kompakt lemez): a lemezre CD-író eszközökkel (*hardver* és az azt működtető *szoftver*) számítógépes állományok írhatók fel tetszőleges szabványos formátumban. Az így megírt *CD* a továbbiakban már csak olvasható. A CD-R lemezeket általában archiválásra vagy sokszorosításra alkalmas mesterlemezek készítésére használják.

1.25. **CD-ROM** (Compact Disc Read-Only Memory = csak olvasható kompakt lemez): 12 vagy 8-cm átmérőjű szabványos kompakt lemez, amely optikai formában tartalmaz *elektronikus dokumentumokat*, és amelynek használatához *CD-ROM lejátszó* szükséges. A CD-ROM *adatait* csak olvasni lehet, azokat nem lehet sem módosítani, sem törölni.

1.26. **CD-ROM lejátszó:** *CD-ROM* lemezek olvasására alkalmas eszköz, amelynek olvasási sebességét a CD-hanglemez lejátszási sebességének többszöröseként adják meg (pl. négyszeres, nyolcszoros ... harminckétszeres).

CD-ROM/XA → Multimédia CD-ROM

1.27. **Cím:** a *dokumentumban* szereplő szó, kifejezés vagy egyéb jelcsoport, amely a dokumentum megnevezésére szolgál (→ még: Alárendelt cím, Címváltozat, Egyéb címadat, Eredeti cím, Főcím, Generikus cím, Közös cím, Kulcscím, Összefoglaló cím, Összetett cím, Párhuzamos cím, Sorozatcím, Vagylagos cím).

1.28. **Címképernyő:** a *képernyőn* megjelenő, *címadatokat* tartalmazó oldal, az *elektronikus dokumentumnak* általában az első vagy nyitó (bejelentkező) képe (oldala).

1.29. **Címváltozat:** a leírás valamely *címének* más formája (változata) a *dokumentumban*.

1.30. **Digitális mágnesszalag:** 4 mm-es, írható/olvasható, digitális adatok tárolására és lejátszására alkalmas nagykapacitású mágnesszalag, amelyet jellemzően archiválásra használnak.

Digitalizált ábrázolás → Elektronikus (digitalizált) ábrázolás

1.31. **Dinamikus dokumentum:** a hálózaton (*Interneten*) megjelenő *elektronikus dokumentum* (pl. weblap, webterület, adatbázis), amely ugyanazon *címen*, de tartalmát tekintve változóan, általában bővítve, frissítve jelenik meg.

1.32. **DOI** (digital object identifier): *elektronikus dokumentumok* és jogos tulajdonosaik azonosítására szolgáló azonosító kódrendszer.

1.33. **Dokumentáció** (elektronikus dokumentumhoz): a kiadó, terjesztő, stb. által összeállított, az *elektronikus dokumentumot* kísérő (olykor azon megjelenő) információk – általában kézikönyv vagy útmutató formájában – amelyek, a *dokumentum* tartalmát, illetve a használatához, megjelenítéshez szükséges számítógépes rendszer elindítását, működését és kezelését ismertetik.

1.34. **Dokumentum:** információkból és hordozójukból álló egység.

1.35. **A dokumentumtípus általános megnevezése:** a *dokumentumok* azon osztályának, csoportjának teljes vagy rövidített neve, amelybe a leírt *bibliográfiai egység* tartozik.

Megjegyzés: Az elektronikus dokumentumok általános megnevezése e szabályzatban rövidítve „Elektronikus dok.” (→ még: Az elektronikus dokumentumtípus megnevezése.)

Domain név → URL

DTP (desktop publishing program) → Kiadványszerkesztő program

Dublin Core → Metaadatok

- 1.36.** **DVD** (digital versatile/video disc = digitális vidó lemez): sokoldalú, a *CD-ROM*-nál hatszor-hétszer nagyobb kapacitású optikai lemez. Elsősorban *MPEG* tömörítésű filmek terjesztésére szolgál, és a *CD-ROM*-hoz hasonlóan *multimédia* és adattárolási feladatokra is használható. Hasonlóan a *CD*-hez, a *DVD*-nek is különböző fajtái vannak: *DVD-E* (törölhető és újraírható), *DVD-R* (egyszeri felvételre alkalmas), *DVD-ROM* (csak olvasható/nézhető).
- 1.37.** **DVD lejátszó:** a *DVD* lemezek lejátszására alkalmas eszköz, amely a régebbi, *CD* szabványok szerint készült lemezek használatára is alkalmas.
- 1.38.** **DVI** (digital video interactive): tömörített, digitalizált videorészletek számítógépes lejátszására szolgáló rendszer. A lejátszáshoz speciális *DVI*-kompatibilis videokártyára van szükség.
- 1.39.** **EGA** (enhanced graphic adapter): grafikus *képernyő* szabvány. Az *EGA* képernyő maximális felbontása 640x350 képpont és 16 szín.
- 1.40.** **Egér:** asztalon tologatható vagy más módon kézzel mozgatható gömböt tartalmazó *hardver* eszköz a számítógép *képernyőjén* való pozíció kijelöléséhez, rajzoláshoz, grafikus felhasználói vezérléshez.
- 1.41.** **Egyéb címadat:** a *főcím*hez kapcsolódó, ahhoz képest alárendelt jelentőségű, illetve azt kiegészítő, a *dokumentum* tartalmára, jellegére, műfajára vagy kiadásának indítékaira vonatkozó szó, kifejezés vagy egyéb jelcsoport.

Egyezményes jelek → A leírás egyezményes kötelező jelei

- 1.42.** **Egylépcsős leírás:** a több egységből álló eseti *dokumentum* egy vagy több egységéről készített olyan megjelenítésű leírás, amelyben ugyanazok az *adatsoportok* tartalmazzák a dokumentum egészére és az egyes egységekre jellemző *adatokat* (vesd össze: Többlépcsős leírás).

Egységes helymeghatározó → URL

Egységes helymegnevezés → URN

- 1.43. Elektronikus (digitalizált) ábrázolás:** olyan, ábrázolást tartalmazó *elektronikus dokumentum*, amely egy tárgy szerkezetének (például a Föld felszínének) digitalizált tárolását és visszakeresését (megjelenítését) teszi lehetővé.
- 1.44. Elektronikus dokumentum:** számítógéppel kezelhető, digitálisan kódolt *dokumentum*, amely vagy valamely fizikai hordozón jelenik meg, és használatához számítógéphez illesztett vagy annak részét képező *periféria* (pl. *CD-ROM lejátszó*, lemezmeghajtó) szükséges, vagy hálózati úton érhető el (pl. távoli hozzáférésű *adatbázis*, elektronikus hirdetőtábla, *elektronikus időszaki kiadvány*, *webterület*). (→ még: Helyi hozzáférés, Hozzáférés, Távoli hozzáférés.)
- 1.45. Az elektronikus dokumentumtípus megnevezése:** kifejezés, amely azt a sajátos kategóriát (típust) nevezi meg, amelybe az *elektronikus dokumentum* tartozik (→ az F2 függeléket). (→ még: A dokumentumtípus általános megnevezése.)
- 1.46. Elektronikus időszaki kiadvány:** számítógépes formában létező (és általában a hálózaton terjesztett) elektronikus folyóirat, hírlap, magazin, e-zin, hírlevél vagy egyéb *időszaki kiadvány*. (A köznyelvi gyakorlatban elterjedt nevén: elektronikus újság.)
- 1.47. Elektronikus könyv:** számítógépes formában (*ASCII*-, *HTML*-, *PDF*-, *SGML*- stb. *fájl*) tárolt, *eseti megjelenésű elektronikus dokumentum*, fő tartalmát tekintve általában szöveges *mű*.
- Elektronikus újság** → Elektronikus időszaki kiadvány
- Elérés** → Hozzáférés, Helyi hozzáférés, Távoli hozzáférés
- 1.48. Eredeti cím:** a *dokumentum* eredeti nyelvű első kiadásának *címe*, illetve az a cím, amelyen a kézikönyvek számon tartják.
- 1.49. Eredeti kiadás** (elektronikus dokumentumé): az a – rendszerint nyomtatásban megjelent – kiadás, amely egy digitalizált változat alapjául szolgált.
- 1.50. Eseti megjelenésű elektronikus dokumentum:** olyan *helyi* vagy *távoli hozzáférésű elektronikus dokumentum*, amely egy vagy több egységből áll, és mint ilyen, befejezett egészként jelenik meg (→ még: Elektronikus könyv, Több egységben megjelent elektronikus dokumentum).
- E-zin** → Elektronikus időszaki kiadvány
- 1.51. Fájl:** meghatározott típusú, egyetlen egységként kezelt, saját névvel ellátott számítógépes állomány (szöveg, kép, *program*, stb.), amelynek típusát általában a nevet lezáró pontot követő kiterjesztés (suffix) (pl. *.zip*, *.doc*, *.html*) jelöli meg.

- 1.52. Fájlnév:** számítógépes állományok egyedi azonosítására szolgáló, meghatározott számú alfanumerikus karakterből álló kód.
- 1.53. Faksimile kiadás** (elektronikus): írott vagy nyomtatott szövegnek, képnek az eredetihez tartalmában és látványában mindenben hasonló, elektronikus úton való megjelenítésére alkalmas változata.
- 1.54. Fejléc:** távoli hozzáférésű *elektronikus dokumentum*hoz csatolt *adatsor*, amely a *dokumentum* szerzőjére, témájára, keletkezési dátumára, formátumára stb. vonatkozó információkat tartalmaz (→ még Metaadatok).
- 1.55. Fejlesztő:** az *elektronikus dokumentum* használatához szükséges eszköz(ök) – a legtöbb esetben *program(ok)* – alkotója.

Felújítás → Frissítés

- 1.56. Fizikai hordozó:** az a közeg, amelyen vagy amelyben az *adatok*, hang, képek, *programok* stb. elektronikusan tárolhatók. Az esetek egy részében maga a fizikai hordozó a tároló, más esetekben a fizikai hordozó elválaszthatatlan az őt körülvevő (általában műanyag vagy fém) burkolattól (pl. kazetta, kartridzs).
- 1.57. Floppy:** mágneses adattároló eszköz, amely egy vékony hajlékony lemezből és általában az azt körülvevő külső védőtokból áll.

Fonetikus átírás → Transzkripció

Forgalmazó → Terjesztő

- 1.58. Fotó-CD** (Photo CD): kompakt lemez, amely 35 mm-es diaképeket vagy negatív fényképeket tárol digitalizált formában. Használatához „multi-session” elnevezésű *CD-ROM lejátszó* szükséges, amely a lemezre nem egyidőben felvitt képek megjelenítésére is alkalmas.
- 1.59. Főcím:** a főcím forrásául elfogadott helyen tipográfiaailag egyértelműen kiemelt vagy – ilyen megkülönböztetés hiányában – az elsőként közölt *cím*, amely a *dokumentumra*, illetve a benne közölt főműre vonatkozik. A főcím lehet egyszerű, összetett vagy összefoglaló főcím (→ még: Alárendelt cím, Címváltozat, Eredeti cím, Generikus cím, Közös cím, Összefoglaló cím, Összetett cím, Párhuzamos cím, Sorozatcím, Vagylagos cím).
- 1.60. Főforrás:** az a forrás vagy források, amely(ek)ből a leírás egyes *adatelemeit* vagy adatsortjait meríteni kell. (→ még: Belső források, Idegen források, Külső források.)

- 1.61. Fősorozat:** számozott *sorozat*, amelynek keretében egy vagy több *alsorozat* jelenik meg.
- 1.62. Frissítés:** *elektronikus dokumentumok* karbantartása, illetve bővítése új adatokkal.
- 1.63. Generikus cím:** olyan *cím*, amely csupán a *dokumentum* típusának, műfajának, jellegének megnevezéséből vagy az időszakosságra utaló szóból, kifejezésből áll.
- 1.64. Gopher:** hierarchikus menürendszert kínáló, kliens-szerver elven működő *szoftver* és szolgáltatás a hálózati információforrások böngészéséhez.
- 1.65. Gyűjtemény:** két vagy több művet tartalmazó *dokumentum összefoglaló címmel* vagy a nélkül.

Hajlékony lemez → Floppy

- 1.66. Hanganyag:** olyan *elektronikus dokumentum*, amely vagy amelynek egy része számítógép segítségével hallgatható hangokat tartalmaz. Használatához különleges *hardver* eszköz, *hangkártya* szükséges.
- 1.67. Hangkártya:** a számítógépbe helyezhető hardver eszköz, amelynek segítségével a hanganyagot (is) tartalmazó elektronikus dokumentum hangját hallani lehet.

Hard disk → Merevlemez

- 1.68. Hardver:** a számítógép fizikai összetevői, azaz mindazon elektronikus vagy mechanikus alkotórészek, amelyek a számítógépes rendszer működtetését lehetővé teszik.

HD (Hard disk) → Merevlemez

Header → Fejléc

- 1.69. Helyi hozzáférés:** olyan *elektronikus dokumentumhasználat*, melynek során a *dokumentum* fizikai hordozóját – például: lemezt, kazettát, kartridzst – a használat helyén lévő, többnyire személyi számítógép valamelyik *perifériájába* be kell helyezni a felhasználónak.
- 1.70. HiColor (High color):** 16 bites színmélység, 64000 szín.
- 1.71. Hipermédia:** a hipertexthez hasonló elven felépülő, mutatókat tartalmazó *multimédia*-alkalmazás, ahol a szövegen kívül képi elemek is szolgálhatnak mutatóként.

Hipertext → HTML fájl

- 1.72. Hírcsoport:** hálózat útján, *Interneten* hozzáférhető faliújság rendszerek, amelyek mindegyikében egy-egy témakörben elektronikus levélben lehet elhelyezni többnyire nyilvánosan olvasható hírleveleket, üzeneteket.
- 1.73. Hírlevél** (elektronikus): számítógépes hálózaton rendszeresen megjelenített elektronikus *időszaki kiadvány*, amely általában időszerű, de gyorsan elévülő tartalmú, szerző nélküli közleményeket tartalmaz. Az elektronikus hírlevelet gyakran társaságok, egyesületek, szövetségek teszik közzé azzal a céllal, hogy saját munkatársaikat tájékoztassák a testület tevékenységéről.

Home page → Honlap

- 1.74. Honlap** (home page): egy *WWW-n* hozzáférhető hipertext-dokumentum nyitó- vagy fő *képernyője*, kezdő oldala. A nyitólap általában *weblapok* sorát kínálja fel – mutatók (linkek, ugrópontok) formájában –, amelyek különböző rendszerekről, szolgáltatásokról, termékekről stb. nyújtanak információt és szavakra, *URL*-ekre való rámutatással (rákattintással) lehetővé teszik más *elektronikus dokumentumok* elérését (→ még *URL*, *Weblap*, *WWW*).
- 1.75. Hozzáférés:** *elektronikus dokumentumok*, adattárak és *programok* elérésének módja (→ még *Helyi hozzáférés*, *Távoli hozzáférés*).
- 1.76. HTML** (Hypertext Markup Language): a *WWW*-hez létrehozott leíró nyelv; eredetileg az *SGML* egy erősen leegyszerűsített alkalmazása volt, melyet folyamatosan fejlesztettek.
- 1.77. HTML fájl:** olyan, számítógépben vagy elektronikus hordozón tárolt *fájl* (*dokumentum*), melynek egyes pontjain mutatók (linkek, ugrópontok, csatolók) vannak elhelyezve (kijelölve) a fájl más pontjaihoz vagy más *elektronikus dokumentumokhoz*. A hipertext szerkezetű fájl használói ezeket a mutatókat követve, tetszőleges sorrendben haladhatnak az elektronikus dokumentumban.

Hypertext → HTML fájl

- 1.78. Idegen források:** olyan *adatforrások*, amelyek nem részei és nem *mellékletei* az *elektronikus dokumentumnak* (pl. nyomtatásban vagy elektronikus formában megjelent kiadói katalógus, bibliográfia, árjegyzék, ismertetés, szabályzat, kézikönyv).
- 1.79. Időszaki kiadvány:** olyan előre meg nem határozott időtartamra tervezett kiadvány, amely egymást követő részegységekből (számokból, füzetekből, kötetekből, évfolyamokból stb.) áll; ezeket rendszerint számozásuk, keltezésük, kronologikus

vagy egyéb megjelölésük különbözteti meg egymástól (→ még Elektronikus időszaki kiadvány, Sorozat).

Időszaki kiadványok nemzetközi azonosító száma → ISSN

1.80. Időszakosság (elektronikus dokumentumé): az *időszaki kiadvány* részegységeinek megjelenési gyakorisága, illetve a frissítések gyakorisága.

Megjegyzés: Nem tévesztendő össze az új kiadásokkal, verziókkal.

1.81. Interaktív: az ember és a számítógép valós idejű párbeszédét, a felhasználó által végzett aktív irányítást igénylő, illetve azt lehetővé tevő *programok* és felhasználói felületek jelzője. A legtöbb közvetlenül elérhető *adatbázis* és az összes *multimédia* alkalmazás interaktív.

Interaktív kompakt lemez → CD-I

1.82. Interaktív multimédia: *elektronikus dokumentum*, melynek két tulajdonsággal kell rendelkeznie: 1) használója számítástechnikai eszközökkel nem lineárisan navigálhasson benne; 2) használója két- vagy többféle módon tárolt információk (hang, szöveg, kép, animáció, videó) kombinációját kezelhesse a megjelenítés rendeltetésének és/vagy természetének megfelelően.

Interaktív videolemez → CD-I

International Standard Book Number → ISBN

International Standard Serial Number → ISSN

1.83. Internet: nagyméretű számítógépes hálózat, amely számos kisebb (helyi, regionális és országos) egymással összekapcsolt hálózattól épül fel. Ezek Internet *protokollt* (kommunikációs szabványt: TCP/IP) vagy más hasonló protokollt használnak. Az Internet – többek között – a következő szolgáltatásokat nyújtja: *fájl* transzfer, elektronikus levelezés, távoli bejelentkezés, *hírcsoportok* (→ még WWW).

1.84. ISBN (International Standard Book Number): a könyvek nemzetközi azonosító száma – az MSZ ISO 2108 szerint.

1.85. ISSN (International Standard Serial Number): az időszaki kiadványok nemzetközi azonosító száma – az MSZ ISO 3297 szerint.

Kartridzs → Mágnesszalag kartridzs

Kazetta → Mágnesszalag kazetta

- 1.86. Képernyő:** a számítógéphez kapcsolt, az *adatok* megjelenítésére szolgáló *hardver* eszköz (→ még Periféria, Terminál, EGA, VGA, SVGA).
- 1.87. Kereső program:** olyan *programok*, amelyeket *adatbázisokban*, illetve az *Interneten* tárolt *adatoknak*, illetve *dokumentumoknak* a használók által meghatározott ismérvek alapján történő összegyűjtésére és megjelenítésére használnak. Segítségükkel a kívánt adatok felkutathatók, kereshetők, megjeleníthetők (pl. böngészők, keresőrendszerek, keresőmotorok, keresőautomaták).
- 1.88. Kiadás** (elektronikus dokumentumé): az *elektronikus dokumentumnak* valamennyi példánya, amelyet ugyanarról a mesterpéldányról készítettek, illetve hálózaton megjelenő *dokumentum* esetében az, amit a dokumentumot nyilvánosságra hozó személy vagy testület kiadásként jelöl meg. Egy kiadást azonosítani lehet a dokumentumban található kiadási adatközlés alapján, de a katalogizáló következtethet a tartalom jellegzetes eltérései vagy a kiadó információi alapján is (→ még Verzió).
- 1.89. Kiadásjelzés:** a *dokumentum* (illetve a benne foglalt *mű*) új kiadására vagy kiadásváltozatára vonatkozó közlés. A kiadásjelzés rendszerint tartalmazza a „kiadás” kifejezést (vagy nyelvi megfelelőjét) vagy pedig e kifejezéssel kiegészíthető, a kiadásra vonatkozó szöveges, illetve számszerű közlésből áll (→ még Kiegészítő kiadásjelzés).
- 1.90. Kiadó** (elektronikus dokumentumé): az a személy vagy testület, aki vagy amely anyagi és/vagy adminisztratív (irányítási, igazgatási) felelősséget vállal egy *elektronikus dokumentum* előállításáért vagy *távoli hozzáférésű dokumentum* esetén közzétételéért. E felelősség különböző mértékben terjedhet ki egy alkotás szellemi és fizikai kibocsátására, az adatok gyűjtésétől kezdve azok számítógépes konverziójáig.
- 1.91. Kiadványszerkesztő program:** közreadásra alkalmas minőségű, szöveges és grafikus *dokumentumok* (pl. időszaki kiadványok, könyvek) előállítására alkalmas *alkalmazói program*.
- 1.92. Kiegészítő kiadásjelzés:** a *dokumentumban* szereplő kifejezés, amely arra utal, hogy a kiadás egy adott kiadáson belül jelent meg, vagy hogy a kiadás egy bizonyos kiadás változatlan újranyomása (→ még Kiadásjelzés).

Kísérő anyag → Melléklet

Kompakt lemez → CD, CD-I, CD-MO, CD-R, CD-ROM, Fotó-CD

Könyvek nemzetközi azonosító száma → ISBN

- 1.93. Közös cím:** az *összetett cím* azon része, amely az összetartozó *dokumentumok* mindegyikében szerepel (közös főcím), és amely az *alárendelt címmel*, illetve az *alárendelt cím megjelölésével* együtt szolgál a dokumentum megnevezésére.

Központozás → A leírás egyezményes kötelező jelei

- 1.94. Közreadó:** az a természetes vagy jogi személy, aki/amely a *dokumentum* szellemi (szakmai, tudományos, irodalmi, művészi stb.) tartalmáért felelős (→ még: Közreműködő, Szerkesztő, Szerző).

- 1.95. Közreműködő:** az a természetes vagy jogi személy, aki/amely a *dokumentum* szellemi (szakmai, tudományos, irodalmi, művészi stb.) tartalmának létrehozásában részt vesz, és a *szerzőhöz*, a *közreadóhoz* vagy a *szerkesztőhöz* képest alárendelt, illetve járulékos szerepet tölt be, illetve aki/amely a dokumentum valamely járulékos részének alkotója (szerzője).

- 1.96. Kulcscím:** az *időszaki kiadvány* – nemzetközi nyilvántartásban történő – azonosítása céljából megállapított *cím*, amely elválaszthatatlanul összekapcsolódik az időszaki kiadvány *ISSN-jével*.

- 1.97. Külső források:** *helyi hozzáférésű elektronikus dokumentum* esetén a fizikai hordozó címkéje, a *dokumentumhoz* mellékelt *dokumentáció* vagy egyéb kísérő anyag, pl. használati utasítás, tároló doboz; *távoli hozzáférésű* (hálózati) dokumentum esetén a hálózati elérésre, használatra vonatkozó nyomtatott dokumentum (→ még: Belső források, Idegen források).

- 1.98. A leírás egyezményes kötelező jelei** (másképpen: egyezményes jelek): e szabályzat által előírt jelek, amelyek a *dokumentumról* készített leírásban az *adatelemeket* és *adatcsoportokat* – a *főcímet* kivéve – megelőzik vagy lezárják a nyomtatott vagy elektronikus formában terjesztett bibliográfiai kiadványokban és a katalóguscédulákon.

Megjegyzés: Az egyezményes jelek részben vagy általában elhagyhatók, ha szerepüket más – e jelek funkcióját helyettesítő – módszerek (pl. az adatok megnevezései) veszik át.

A leírás tárgya → Bibliográfiai egység

Lemez → CD, CD-hanglemez, CD-I, CD-MO, CD-R, CD-ROM, DVD, Floppy, Fotó-CD, Merevlemez, Multimédia CD-ROM

- 1.99. Lezárt leírás:** a több egységben megjelent *dokumentum* olyan leírása, melyben a leírt *adatok* további kiegészítést nem igényelnek (→ még: Bibliográfiai egység, Nyitott leírás).

Logikai rekord → Rekord

Mágneslemez → Floppy, Merevlemez

- 1.100.** **Mágnesszalag kartridzs:** tartósan dobozba rögzített, egyetlen orsóra tekert mágnesszalag, amely visszatekerés nélkül újra használható.
- 1.101.** **Mágnesszalag kazetta:** szögletes tartóba helyezett kisméretű mágnesszalag, amely két orsóhoz rögzítve tekeredik, és amelyre/amelyről szalagmeghajtó segítségével lehet az *elektronikus dokumentumot* írni és olvasni.
- 1.102.** **Mágnesszalag tekercs:** nem rögzített orsóra tekert mágnesszalag, amelyre/amelyről szalagmeghajtó használatával lehet az *elektronikus dokumentumot* írni/olvasni.

MD → Minidisc

- 1.103.** **Megjelenés adatai** (elektronikus dokumentumé): a *kiadó*ra, a *terjesztő*re, ezek székhelyére, valamint a megjelenés évére vonatkozó *adatok* összessége.
Megjegyzés: E szabályzat szempontjából minden *távoli hozzáférésű* elektronikus dokumentumot közlésre szántak. A megjelenés adatai ezek esetében is a kiadó, terjesztőre, azok székhelyére valamint a megjelenés évére vonatkozó adatok összessége.

Megjelenési gyakoriság → Időszakosság

- 1.104.** **Melléklet:** olyan *dokumentum* vagy egyéb, nem dokumentum jellegű kísérő anyag, amely az *elektronikus dokumentum* járulékos része, általában vele együtt használandó, bár attól fizikailag elkülönül.
Megjegyzés: a melléklet megjelenhet hagyományos vagy egyéb (pl. elektronikus) hordozón.
- 1.105.** **Menü:** egy *fájl*ba beépített választási lehetőségek jegyzéke, általában a fájlok nevét hierarchikus rendben tartalmazó tartalomjegyzék vagy egyéb lista, amelyből a fájlokat különböző rendezési szempontok szerint lehet keresni és megjeleníteni (pl. betűrendben, dátum vagy méret szerint, vagy ikonok alapján grafikus felhasználói interfész esetén; „katalógus”-nak is nevezik).
- 1.106.** **Merevlemez:** szilárd lemeztartóba elhelyezett, a számítógép háttértárolójaként szolgáló nem hajlékony mágneslemez, amelyre/amelyről *elektronikus dokumentumok* írhatók/olvashatók; a merevlemezek lehetnek akár rögzítettek (a számítógépbe beépítettek), akár hordozhatóak (mozgathatók).
- 1.107.** **Metaadatok:** távoli hozzáférésű *elektronikus dokumentumok*ban (pl. azok *fejlécében*) megadott, az elektronikus dokumentumra jellemző, azonosítására, keresésére és

hozzáférésére szolgáló szabványos *adatelem* sor (*cím, szerző, közreadó, tárgy, műfaj, formátum, nyelv, kapcsolat, azonosító, téma stb.*) (pl. Dublin Core).

1.108. Minidisc (MD): 64x64 mm-es, a külső behatásoktól védett, zárt tokba épített újraírható optikai adattároló, amely csak hanganyag tárolására alkalmas. A 74 percnyi felvétel akárhányszor törölhető, helyére új felvétel készíthető.
Megjegyzés: a minidisc hanglemezeket az "MSZ 3424/8 Bibliográfiai leírás. Hangdokumentumok" c. szabvány előírásai szerint kell leírni.

1.109. MMX (multimedia extension): a *multimédia* alkalmazások minél gyorsabb lefutása érdekében kifejlesztett, 8 db 64 bites regiszterből álló processzor.

Monitor → Képernyő, Periféria

1.110. MPEG: elterjedt tömörítési eljárás mozgóképek tárolásához. Az MPEG formátumban lévő állományok nevének kiterjesztése rendszerint: .mpg.

1.111. Multimédia: a szöveg mellett/helyett jellemzően álló- és/vagy mozgóképet, animációt, hangot is tartalmazó elektronikus információforrás, illetve ilyenek kezelésére, átvitelére alkalmas eszközök jelzője.

1.112. Multimédia CD-ROM: interaktív módon kezelhető adathordozó, amely bármilyen típusú információ (szöveg, állókép, hang és videó) tárolására alkalmas.

Multimédia extension → MMX

1.113. Mű: a leírás szempontjából a *dokumentum*, vagy egy részének tartalma.

Nyitólap → Honlap

1.114. Nyitott leírás: a több fizikai egységből álló *dokumentumnak* egy vagy több egységéről készített leírás, amelynek befejezetlenségét az jelenti, hogy egyes *adatai* még kiegészítést igényelnek (→ még: Bibliográfiai egység, Lezárt leírás).

1.115. Online: közvetlen hálózati összeköttetés melletti működésmód jelzője (pl. távoli *adatbázisban* való keresés, *fájl* letöltés); tágabb értelemben is használják mindenféle hálózaton végezhető tevékenység vagy azon keresztül elérhető szolgáltatás jellemzésére.

1.116. Online szolgáltatás: információk elérését támogató, számítógépes hálózatra alapozott szolgáltatás.

1.117. Operációs rendszer: egy számítógépes konfiguráció működtetését kezelő *program*, amely magába foglalhatja a következő funkciókat: programok sorba állítása, *periféria*-kezelés, hibakeresés, fordítás, nyilvántartás, tárelosztás, adatkezelés és egyéb kapcsolódó szolgáltatások.

- 1.118. Optikai lemez:** lézerfényvel leolvasható adatokat tartalmazó, hordozható, nem hajlékony lemez, amelyen a biteket a lemez felületén kialakított mélyedések, illetve azok hiánya jelzi (→ még CD-I, CD-MO, CD-R, CD-ROM, DVD).
- 1.119. Összefoglaló cím:** olyan *cím*, amely a *gyűjteményben*, illetve több egységben megjelent, önálló címmel is ellátott *műveket* (*dokumentumokat*) összefoglalja.
- 1.120. Összetett cím:** *közös címből* és *alárendelt címből*, illetve az azt megelőző vagy helyettesítő megjelölésből álló *főcím*, amelynek e részei együttesen nevezik meg a *dokumentumot*.
- 1.121. Párhuzamos adat:** a leírás valamely *adatának* megismétlése más nyelven, más írásrendszerben, illetve más számozási rendben.
- 1.122. Párhuzamos cím:** a *főcím* megismétlése más nyelven, illetve más írásrendszerben a főcím számára előírt források valamelyikén.
- 1.123. PDF** (Portable Document Format): az Adobe cég által kifejlesztett csereformátum, nyomtatásra kész, formázott *dokumentumokhoz*; a PDF állományok különböző számítógépes rendszerekben is egységesen jeleníthetők meg és nyomtathatók ki.
- 1.124. Példány:** az azonos kiadású, helyi hozzáférésű *dokumentumok* egyike.

Periodicitás → Időszakosság

- 1.125. Periféria:** a számítógéphez csatlakoztatott, általában adatbevitelre/kihozatalra alkalmas eszköz (pl. billentyűzet, *egér*, *képernyő*, nyomtató, *CD-ROM meghajtó*, *hangkártya*, *videokártya*).

Photo CD → Fotó-CD

- 1.126. Producer:** az a személy vagy testület, aki/amely az *elektronikus dokumentum* létrehozásáért anyagi felelősséget vállal, és magát az elektronikus dokumentumban vagy annak *külső forrásában* producerként nevezi meg.

- 1.127. Program:** lépések és műveletek sorozatának végrehajtását vezérlő elektronikusan rögzített és olvasható utasítás sor, amely lehetővé teszi bizonyos feladatok számítógéppel való megoldását, beleértve az adatok kezelését.

Programfejlesztő → Fejlesztő

- 1.128. Programnyelv:** programozók által használt, a számítógépet működtető *programok* készítésére és használatára alkalmas, különböző szintű nyelvek valamelyike.
- 1.129. Protokoll:** számítógépek kommunikációs szabályait leíró eljárás vagy eljárások gyűjteménye. A szabványos protokoll különböző típusú gépek vagy különböző *szoftverek* együttműködését teszi lehetővé, amennyiben mindegyik fél betartja a benne lefektetett szabályokat az adatok továbbítására, formátumára és jelentésére vonatkozóan.
- 1.130. Rekord:** szavak, számok, szimbólumok csoportja vagy ezek kombinációja, amelyet tartalmi vagy használati szempontból egységként azonosítanak (kezelnek) (pl. könyvtári katalógus egy tétele, egy vizsgálati eset, egy feladatlap értékelése).
- 1.131. SGML (Standard Generalized Markup Language):** szabványos jelölő nyelv *elektronikus dokumentumok* belső szerkezetének leírására, beleértve az egyes elemeket jelölő címkék (tag-ek) definiálásának módját is; az SGML segítségével elvben bármilyen *dokumentum* leírható, függetlenül az azt tároló és megjelenítő számítógépes környezettől.
- 1.132. Sorozat:** előre meg nem határozott számú, önálló *dokumentumok* olyan csoportja, amelyben a csoporthoz tartozó minden dokumentumnak saját bibliográfiai *adatain* és saját *főcímén* kívül van az egész csoportra vonatkozó címe (sorozati főcíme) és lehetnek más, az egész csoportra jellemző közös bibliográfiai adatai is. A csoporton belüli sorrendet kifejezheti sorszám, betű, ezek kombinációja vagy más jel (számozott sorozatok), de a sorrend lehet kötetlen is (számozatlan sorozatok).
- 1.133. Sorozatcím** (másképpen sorozati főcím): a *sorozat* keretében megjelent *dokumentumnak* a sorozatra vonatkozó főcíme.
- 1.134. Sorozaton belüli szám:** a *dokumentum* valamely *sorozaton* belüli sorszáma, vagy sorrendiségét kifejező más megjelölése.
- 1.135. SVGA:** a VGA képernyőknél nagyobb grafikus felbontású (maximális felbontása minimum 800x600 képpont) képernyők szabványa.

Szekciócím, szériacím → Alárendelt cím

- 1.136. Szerkesztő:** az a természetes vagy jogi személy, aki/amely a *dokumentum* szellemi (szakmai, tudományos, irodalmi, művészi stb.) tartalmának összeállításáért felelős (főszerkesztő, felelős szerkesztő, szerkesztő, összeállító) és akinek a tartalomhoz fűződő jogait esetenként szerzői jog védi (→ még: Közreadó, Közreműködő, Szerző).
- 1.137. Szerző:** az a természetes vagy jogi személy, aki/amely a *dokumentum* vagy annak fő része szellemi (szakmai, tudományos, irodalmi, művészi stb.) tartalmának alkotója,

aki/amely e tartalomért elsősorban felelős, és akinek a tartalomhoz fűződő jogait a szerzői jog védi (→ még Közreadó, Közreműködő, Szerkesztő).

- 1.138. Szerzőségi adat:** a *dokumentummal* (a benne foglalt *művel*, *művekkel*) kapcsolatos azonos *szerzői, közreadói, szerkesztői, közreműködői* funkciót betöltő természetes vagy jogi személy(ek)re vonatkozó *adat*.
- 1.139. Szerzőségi közlés:** a leírásban közölt *szerzőségi adatok* összessége.
- 1.140. Szoftver:** meghatározott célra szolgáló *programok* összessége.
- 1.141. Tartó:** egy vagy több *elektronikus dokumentum*, illetve egy részének burkolata (védő-burkolata), amely a benne elhelyezett *dokumentumtól* fizikailag elkülöníthető. Elsősorban a lemez(ek)e)t burkoló dobozt vagy dossziét nevezik tartónak.
- 1.142. Távoli hozzáférés:** az olyan *elektronikus dokumentum* hálózati elérése, amelynek adott *kiadása* nem önállóan kezelt fizikai hordozón jelent meg.
- 1.143. Teljes szövegű dokumentum:** olyan számítógépes információforrás, amely a *dokumentum(ok)* teljes szövegét elérhetően tartalmazza.
- 1.144. Terjesztő:** a *dokumentumot* forgalomba hozó természetes vagy jogi személy.
- 1.145. Terminál:** számítógépekhez kapcsolt egyszerű adatbeviteli és -megjelenítő (input/output) eszköz, amely elektronikus illesztőeszközből, *képernyőből* és billentyűzetből áll; ezeket információk és utasítások bevitelére, illetve fogadására használják (→ még Hardver).
- 1.146. Tok:** egyes *CD-ROM lejátsszóknál* használt kivehető tok, amelybe be kell helyezni a lemezt, mielőtt a lejátsszóba tennék (szemben a fiókkal működő eszközökkel).
- 1.147. Több egységben megjelent elektronikus dokumentum:** olyan *eseti megjelenésű elektronikus dokumentum*, amely több, összetartozó, előre meghatározott számú egységben jelenik meg. Az egyes egységeknek saját *címük* és szerzőségi közlésük lehet, tartalmilag egy vagy több *műből* állhatnak.
- 1.148. Többlépcsős leírás:** a több, összetartozó egységben megjelentetett *eseti megjelenésű elektronikus dokumentum* egy vagy több egységéről készített olyan szerkezetű leírás, amelyben a *dokumentum* egészére, illetve az egyes egységekre jellemző *adatokat* külön *adatcsoportok* tartalmazzák. A dokumentum egészére jellemző adatokat tartalmazó adatcsoportoktól (közös adatok) egységenkénti csoportosításban különülnek el az egyes egységeket leíró adatcsoportok (vesd össze: Egylépcsős leírás).

Tömörítés → Adattömörítés

- 1.149. Transzliteráció:** az *átírás*nak az a fajtája, amelyben az egyik írásrendszer minden betűjének (jelének) a másik írásrendszerben mindig egyazon betű (jel) felel meg, és fordítva (→ még: Transzkripció).
- 1.150. Transzkripció:** az *átírás*nak az a fajtája, amelyben az egyik írásrendszer betűinek (jeleinek) a másik írásrendszerben hangzásuk szerinti betű (jel, jelcsoport) felel meg (→ még: Transzliteráció).
- 1.151. True color:** 24 bites színmélység (16,7 millió szín).
- Újság → Elektronikus időszaki kiadvány
- Uniform Resource Locator → URL
- Uniform Resource Name → URN
- Update → Frissítés
- 1.152. URL** (Uniform Resource Locator = egységes helymeghatározó): szabványos jelölésrendszer különböző típusú (Web, gopher, newsgroup, ftp stb.) *Internet* információforrások helyének és típusának meghatározására. Az URL a forrás típusát, a szolgáltató gép (a szolgáltató) nevét (domain név), és esetleg egy állomány vagy alkönyvtár elérési útvonalát tartalmazza.
- 1.153. URN** (Uniform Resource Name = egységes helymegnevezés): számítógépes *program* által generált szabványos azonosító kód (jelsorozat), amely alkalmas a hálózaton megjelenő *elektronikus dokumentumok* egyértelmű azonosítására, és amely magába foglalja a *dokumentumok* egyéb azonosítóit (*ISBN, ISSN, DOI* stb.).
- 1.154. Vagylagos cím:** a *főcím* két – külön-külön is *cím*nek tekinthető és a „vagy” kötőszóval, illetve ennek nyelvi megfelelőjével összekapcsolt – része közül a második.
- Változat → Verzió
- 1.155. Verzió:** a *kiadás* rokon fogalma, amely kisebb-nagyobb kiadási eltérésekre utal.
- 1.156. VGA** (Video Graphics Adapter): korlátozott felbontóképességű (640x480 képpont) grafikus képernyők szabványa.
- Videolemez, interaktív → CD-I
- 1.157. Videokártya:** mozgóképek megtekintését lehetővé tevő, a számítógépbe helyezett kártya.

Világháló → WWW, egyes összetételekben Web

1.158. Weblap: egy *webterületen* lévő hipertext *dokumentum* egy lapja.

1.159. Webterület: valamely intézmény vagy személy által készített és ilyenként meghatározott, önálló domain néven (pl. oszk.hu) azonosított, önálló egységnek tekinthető információk és szolgáltatások a WWW-n.

World Wide Web → WWW

1.160. WWW (World Wide Web = Világháló): hipertext (illetve hipermedia) kapcsolatokra épülő, kliens-szerver elven működő hálózati szolgáltatás, amely szöveges vagy *multimédia* információk terjesztésére, illetve a hálózati információforrások böngészésére szolgál.

2. ÁLTALÁNOS ELŐÍRÁSOK

2.1. A leírás tárgya és szerkezete

A leírás tárgya lehet bármely, közlésre szánt elektronikus dokumentum, amely

- vagy eseti megjelenésű, és mint ilyen, helyi hozzáférés esetén egyetlen fizikai egységből vagy előre meghatározott számú fizikai egységből, távoli hozzáférés esetén pedig egyetlen, vagy előre meghatározott számú fájlból áll,
- vagy előre nem meghatározott számú fizikai egységből, illetve távoli hozzáférés esetén fájlból álló, folyamatosan megjelenő időszaki kiadvány.

A leírásban több egységből álló dokumentum egészét (vagy összetevőinek csoportját) meg lehet jeleníteni egy lépcsőben vagy több lépcsőben, egyes összetevőit (megjelenési egységeit) pedig külön-külön is meg lehet jeleníteni egy vagy több lépcsőben. (Ez független attól, hogy a leírás rekordkapcsolással vagy a nélkül történik.)

Az időszaki kiadványoknál és más speciális dokumentumtípusoknál, ha elektronikus dokumentumként jelentek meg, e szabályok részletes előírásait kell figyelembe venni, azonban mint minden speciális dokumentumtípus esetében, e szabályzaton kívül a speciális dokumentumtípusra vonatkozó bibliográfiai leírási szabványok (szabályzatok) rendelkezéseit is be kell tartani.

Megjegyzés: Valamely elektronikus dokumentumban közreadott részdokumentumról önálló (analitikus) bibliográfiai leírást lehet készíteni. E szabályzat nem tartalmaz előírásokat a részdokumentumok leírására.

Ha az elektronikus dokumentum nem közöl a benne szereplő valamennyi műre vonatkozóan közös megjelenési és azonosító adato(ka)t (pl. megjelenési hely, kiadó, megjelenési év, közös ISBN, ISSN), önálló leírást kell készíteni valamennyi műről.

A részletes szabályok minden adatcsoportnál mintákat közölnek az adatcsoport szerkezetére (megjelenítésére), azonban nem sorolnak fel minden lehetséges változatot.

A részletes szabályokban közölt példák egy része nem valóságos dokumentumokból vett adatokat tartalmaz, csupán az adott szabály illusztrálására szolgál.

2.2. A leírás adatcsoportjai, adatelemei és sorrendjük

A leírásban az adatcsoportok és az adatelemek sorrendje a leírás tárgyától és szerkezetétől függ. A 2.2.1. szakasz az egyetlen egységből álló, a 2.2.2. szakasz a több egységből álló elektronikus dokumentum leírásának adatcsoportjait és adatelemeit sorolja fel. A leírás számára kötelező adatelemeket NAGYBETŰS írás különbözteti meg. *Dőlt* betűtípus jelzi, ha az adatelem leírása csak a vonatkozó rendelkező részben leírt feltétel esetén kötelező.

A szabályzat rendelkező része "kell" szóval jelzi a leírás módját olyan adatoknál is, amelyek leírása nem kötelező. Az ezen adatok leírására vonatkozó "kell" szó használata arra utal, hogy ha az adott könyvtár, illetve egyéb intézmény ezen adatokat leírja, akkor milyen szabályokat kell betartania. A leírást készítő könyvtárnak, illetve egyéb intézménynek kell eldöntenie, hogy a nem kötelező adatok közül melyeket írja le. Ennek következetes betartásához házi szabályzat elkészítésére van szükség.

2.2.1. Az egyetlen egységből álló elektronikus dokumentum adatsorozatjai és adatelemei

Megjegyzés: a felsorolás a párhuzamos címen kívül az egyéb párhuzamos adatokat nem tartalmazza.

1. adatsorozat: A cím és a szerzőségi közlés

- FŐCÍM
- A dokumentumtípus általános megnevezése
- *Párhuzamos cím*
- *Egyéb címadat*
- SZERZŐSÉGI KÖZLÉS

2. adatsorozat: Kiadás

- KIADÁSJELZÉS
- Az adott kiadásra vonatkozó szerzőségi közlés
- Kiegészítő kiadásjelzés

3. adatsorozat: A dokumentumtípus speciális adatai

- AZ ELEKTRONIKUS DOKUMENTUMTÍPUS MEGNEVEZÉSE
- Az elektronikus dokumentum adatainak mennyisége
- AZ EGYÉB DOKUMENTUMTÍPUS SPECIÁLIS ADATAI

4. adatsorozat: Megjelenés

- A MEGJELÉNÉS HELYE
- A KIADÓ NEVE
- A MEGJELÉNÉS ÉVE
- *Az terjesztő székhelye*
- *Az terjesztő neve*
- *A gyártás helye*
- *A gyártó neve*
- *A gyártás éve*

5. adatscsoport: Fizikai jellemzők

- A FIZIKAI HORDOZÓ MEGNEVEZÉSE ÉS TERJEDELME
- Egyéb fizikai jellemzők
- MÉRET
- MELLÉKLET

6. adatscsoport: Sorozat

- A SOROZAT FŐCÍME
- *A sorozat párhuzamos címe*
- *A sorozat egyéb címadata*
- *A sorozatra vonatkozó szerzőségi közlés*
- A SOROZAT ISSN-je
- SOROZATON BELÜLI SZÁM

7. adatscsoport: Megjegyzések*

- MEGJEGYZÉS A FŐCÍM FORRÁSÁRÓL
- MEGJEGYZÉS A MŰKÖDÉSI KÖVETELMÉNYEKRŐL

*A további kötelező vagy valamely feltétel esetén kötelező megjegyzésekről a részletes szabályok rendelkeznek

8. adatscsoport: Terjesztési adatok

- SZABVÁNYOS NEMZETKÖZI AZONOSÍTÓ SZÁM (vagy annak megfelelője)
- Csomagolás
- Ár és/vagy a hozzáférhetőség feltételei

2.2.2. A több egységből álló elektronikus dokumentum adatscsoportjai és adatelemei

2.2.2.1. Az elektronikus *dokumentum egészére* vonatkozó adatok

1. adatscsoport: A cím és a szerzőségi közlés

- FŐCÍM
- A dokumentumtípus általános megnevezése
- *Párhuzamos cím*
- *Egyéb címadat*
- KÖZÖS SZERZŐSÉGI KÖZLÉS

2. adatscsoport: Kiadás

- KIADÁSJELZÉS
- Az adott kiadásra vonatkozó szerzőségi közlés
- Járulékos kiadásjelzés

3. adatszoport: A dokumentumtípus speciális adatai

- AZ ELEKTRONIKUS DOKUMENTUMTÍPUS MEGNEVEZÉSE
- Az elektronikus dokumentum adatainak mennyisége
- AZ EGYÉB DOKUMENTUMTÍPUS SPECIÁLIS ADATAI

4. adatszoport: Megjelenés

- A MEGJELENÉS HELYE
- A KIADÓ NEVE
- A MEGJELENÉS ÉVE
- *A terjesztő székhelye*
- *A terjesztő neve*
- *A gyártás helye*
- *A gyártó neve*
- *A gyártás éve*

5. adatszoport: Fizikai jellemzők

- A FIZIKAI HORDOZÓ MEGNEVEZÉSE ÉS TERJEDELME
- Egyéb fizikai jellemzők
- MÉRET
- MELLÉKLET

6. adatszoport: Sorozat

- A SOROZAT FŐCÍME
- *A sorozat párhuzamos címe*
- *A sorozat egyéb címadata*
- *A sorozatra vonatkozó szerzőségi közlés*
- A SOROZAT ISSN-je
- SOROZATON BELÜLI SZÁM

7. adatszoport: Megjegyzések*

- MEGJEGYZÉS A FŐCÍM FORRÁSÁRÓL
- MEGJEGYZÉS A MŰKÖDÉSI KÖVETELMÉNYEKRŐL

*A további kötelező vagy valamely feltételtől függően kötelező megjegyzésekről a részletes szabályok rendelkeznek

8. adatszoport: Terjesztési adatok

- KÖZÖS SZABVÁNYOS NEMZETKÖZI AZONOSÍTÓ SZÁM (vagy annak megfelelője)
- Csomagolás
- Ár és/vagy a hozzáférhetőség feltételei

2.2.2.2. Az elektronikus *dokumentum önálló egységére* vonatkozó adatok

1. adatcsoport: A cím és a szerzőségi közlés
  - AZ EGYSÉGEK MEGJELÖLÉSE ÉS/VAGY CÍME
  - *Párhuzamos cím*
  - *Egyéb címadat*
  - AZ ADOTT EGYSÉGRE VONATKOZÓ SZERZŐSÉGI KÖZLÉS
2. adatcsoport: Kiadás
  - KIADÁSJELZÉS
  - Az adott kiadásra vonatkozó szerzőségi közlés
  - Járuélkos kiadásjelzés
3. adatcsoport: A dokumentumtípus speciális adatai
  - AZ ELEKTRONIKUS DOKUMENTUMTÍPUS MEGNEVEZÉSE
  - Az elektronikus dokumentum adatainak mennyisége
  - AZ EGYÉB DOKUMENTUMTÍPUS SPECIÁLIS ADATAI
4. adatcsoport: Megjelenés
  - A MEGJELÉNÉS HELYE
  - A KIADÓ NEVE
  - A MEGJELÉNÉS ÉVE
  - *Az terjesztő székhelye*
  - *Az terjesztő neve*
5. adatcsoport: Fizikai jellemzők
  - A FIZIKAI HORDOZÓ MEGNEVEZÉSE ÉS TERJEDELME
  - Egyéb fizikai jellemzők
  - MÉRET
  - MELLÉKLET
6. adatcsoport: Sorozat
  - A SZOROZAT FŐCÍME
  - *A sorozat párhuzamos címe*
  - *A sorozat egyéb címadata*
  - *A sorozatra vonatkozó szerzőségi közlés*
  - A SZOROZAT ISSN-je
  - SZOROZATON BELÜLI SZÁM
7. adatcsoport: Megjegyzések*
  - MEGJEGYZÉS A FŐCÍM FORRÁSÁRÓL
  - MEGJEGYZÉS A MŰKÖDÉSI KÖVETELMÉNYEKRŐL

*A további kötelező vagy valamely feltételtől függően kötelező megjegyzésekről a részletes szabályok rendelkeznek

8. adatscsoport: Terjesztési adatok

- AZ EGYSÉG SZABVÁNYOS NEMZETKÖZI AZONOSÍTÓ SZÁMA (vagy annak megfelelője)
- Csomagolás
- Ár és/vagy a hozzáférhetőség feltételei

2.3. A leírás egyezményes kötelező jelei (a továbbiakban: a leírás egyezményes jelei)

2.3.1. A leírás egyezményes jeleinek rendeltetése

A leírás egyezményes jeleit a katalóguscédulákon és az azok formátumát alkalmazó bibliográfiákban kell megjeleníteni.

A leírás egyezményes jeleinek sajátos jelentése és célja:

- az adatscsoportok elkülönítése a pont, szóköz, gondolatjellel (. –),
- az adatelemek típusának felismerhetővé tétele azáltal, hogy a jel – ha a szabály másképpen nem rendelkezik – mindenkor megelőzi az illető adatot,
- kiegészítő információk közlése az adatelemekről, illetve az adatról (például: az adat valamely elhagyott szövegrészének jelölése), és az adatok tagolása az adatelemen belül,
- az adatforrások jelölése azáltal, hogy a nem az előírt forrásból származó adat szögletes zárójelbe kerül.

Az egyezményes jelek az előírt használattól eltérő módon nem alkalmazhatók.

2.3.2. A leírás egyezményes jeleinek írásmódja

A leírás egyezményes jeleit mindig szóköz előzi meg és követi, a pont, a vessző, a felkiáltójel, a kérdőjel és a kötőjel kivételével, amelyeknél a megelőző szóköz elmarad. A szorzás jelénél (x) el kell hagyni mind a megelőző, mind a követő szóközt.

Mivel a zárójelek és az idézőjelek egyetlen jelpárnak minősülnek, ezek kezdő eleme után és záró eleme előtt nincs szóköz.

Ha az adatscsoportot pont zárja le, az ezt követő adatscsoportot megelőző jel (. –) miatt az egyik pontot el kell hagyni.

Például:

3. kiad. –

és nem 3. kiad.. –

Az adatscsoportokat elkülönítő jelet (. –) el kell hagyni akkor, ha az adatscsoportok új bekezdésben kezdődnek vagy tipográfiaileg vannak megkülönböztetve.

2.3.3. A leírás adatszoportjait elkülönítő, illetve adatelemeit megelőző egyezményes jelek táblázata

A 2.3.3. táblázat az adatszoportok és az adatelemek szerinti sorrendben sorolja fel a leírás adatszoportjait, illetve adatelemeit megelőző jeleket. A táblázatban csillag (*) jelöli azokat az egyezményes jeleket, amelyek egy adott adatszoporton belül ismételtlen használatosak. Kivétel a megjegyzések adatszoportja, amelyben minden egyes megjegyzést az adatszoportokat elkülönítő jel előzi meg.

A leírás		Megelőző, tagoló vagy közbezáró jel		
adatszoportja	adateleme (adata)	alakja	megnevezése	ismétlődése
1. A cím és a szerzőségi közlés	Főcím			
	A közös címet követő alárendelt cím megjelölése	.	pont	*
	A közös címet követő alárendelt cím	.	pont	*
	Az alárendelt cím megjelölését követő alárendelt cím	,	vessző	*
	A dokumentumtípus általános megnevezése	[ ]	szögletes zárójel	
	Párhuzamos cím	=	egyenlőségjel	*
	Egyéb címadat és a párhuzamos címet követő párhuzamos egyéb címadat	:	kettőspont	*
	Az egyéb címadatot követő párhuzamos egyéb címadat	=	egyenlőségjel	*
	Összefoglaló cím nélküli szerzői gyűjtemény leírásában felsorolt második és minden egyes további cím	;	pontosvessző	*
	Összefoglaló cím nélküli gyűjtemény leírásában felsorolt második és minden egyes további cím	.	pont	*
	Több egységből álló elektronikus dokumentum többlépcsős leírásában az egységek megjelölése vagy címe		új bekezdés	*

A leírás		Megelőző, tagoló vagy közbezáró jel		
adat-csoportja	adateleme (adata)	alakja	megnevezése	ismétlődése
	Több egységből álló elektronikus dokumentum leírásában az egység megjelölését követő cím	,	vessző	*
	Valamely címmel kapcsolatos első szerzőségi adat	/	dőlt vonal	
	Valamely címmel kapcsolatos második és minden egyes további szerzőségi adat	;	pontosvessző	*
	Ugyanazon szerzőségi adatban felsorolt nevek (személy, testület) között	,	vessző	*
	A szerzőségi adatot követő párhuzamos szerzőségi adat előtt	=	egyenlőségjel	*
2. Kiadás	Kiadásjelzés	. –	pont, gondolatjel	
	Párhuzamos kiadásjelzés	=	egyenlőségjel	*
	Az adott kiadás első szerzőségi adata	/	dőlt vonal	
	Az adott kiadás második és minden további szerzőségi adata	;	pontosvessző	*
	Kiegészítő kiadásjelzés	,	vessző	*
3. A dokumentumtípus speciális adatai	Az elektronikus dokumentumtípus megnevezése	. –	pont, gondolatjel	
	Az elektronikus dokumentum adatainak mennyisége	( )	kerek zárójel	
	A fájlok számát követő további adatok előtt	:	kettőspont	
	Az egyéb dokumentumtípus speciális adatai	.	pont, utána szóköz	
4. Megjelenés	Az első megjelenési hely és/vagy a terjesztő székhelye	. –	pont, gondolatjel	
	A második és minden egyes további megjelenési hely és/vagy a terjesztő székhelye	;	pontosvessző	*
	Az első kiadó, és/vagy terjesztő neve	:	kettőspont	
	A második és minden egyes további kiadó, és/vagy terjesztő neve	:	kettőspont	*

A leírás		Megelőző, tagoló vagy közbezáró jel		
adatszoportja	adateleme (adata)	alakja	megnevezése	ismétlődése
	A megjelenés, a terjesztés és/vagy a copyright éve	,	vessző	
	A gyártás adatainak zárójelbe foglalása	( )	kerek zárójel	
	A gyártás helye			*
	A gyártó neve	:	kettőspont	*
	A gyártás éve	,	vessző	
5. Fizikai jellemzők	A fizikai hordozó megnevezése és terjedelme	. –	pont, gondolatjel	
	Egyéb fizikai jellemzők	:	kettőspont	
	Az egyéb fizikai jellemzőket kiegészítő adatok	,	vessző	
	Méret	;	pontosvessző	
	Hosszúság és szélesség megadásánál	x	szorzásjel, amelyet nem előz meg és nem követ szóköz	
	Melléklet	+	pluszjel	
	A melléklet saját terjedelema datainak zárójelbe foglalása	( )	kerek zárójel	
6. Sorozat	Az első sorozat adatai előtt	. –	pont, gondolatjel	*
	Minden egyes sorozat adatainak külön-külön zárójelbe foglalása	( )	kerek zárójel	
	A sorozat főcíme			
	A sorozat párhuzamos címe	=	egyenlőségjel	*
	A sorozat egyéb címadata	:	kettőspont	*
	A sorozat első szerzőségi adata	/	dőlt vonal	
	A sorozat második és minden egyes további szerzőségi adata	;	pontosvessző	*
	A sorozat ISSN-je	,	vessző	
	Sorozaton belüli szám	;	pontosvessző	
7. Megjegyzések	Minden egyes megjegyzés első adata	. –	pont, gondolatjel	*
8. Terjesztési adatok	Szabványos nemzetközi azonosító szám (vagy annak megfelelője)	. –	pont, gondolatjel	
	Kulcs cím	=	egyenlőségjel	

A leírás		Megelőző, tagoló vagy közbezáró jel		
adatszoportja	adateleme (adata)	alakja	megnevezése	ismétlődése
	Minden egyes azonosító számhoz tartozó magyarázat	( )	kerek zárójel	*
	Csomagolás		szóköz	
	Az ár és/vagy a hozzáférhetőség feltételei	:	kettőspont	
	Minden egyes ár-adathoz tartozó magyarázat	( )	kerek zárójel	*

2.3.4. Az adatelemekről, illetve adatokról kiegészítő információkat közlő, az adatokat az adatelemen belül tagoló, és az adatforrásokat jelölő egyezményes jelek táblázata

A jel neve	A jel	Használata
három pont, amelyet szóköz előz meg és szóköz követ	...	bármely cím közbenső részében vagy végén a szövegelhagyás vagy a címben szereplő számozási adat elhagyásának jelölésére
pont	.	- szórövidítések után, kivéve, ha az adott nyelv helyesírási szabálya másképpen rendelkezik - sorszámok után
az adat szögletes zárójelbe foglalása	[ ]	- az az adat, amely nem az illető adatszoport számára előírt főforrásból származik - csonka évszámok hiányzó részének pótlása
szögletes zárójelbe tett felkiáltójel	[!]	sajtóhiba jelölése és helyesbítése a hibás/téves szó, kifejezés vagy egyéb jelcsoport után
szögletes zárójelbe tett kérdőjel	[?]	minden olyan adat után, amelynek helyessége kétséges
vessző	,	a cím szövegének szükség szerinti tagolása

2.3.5. A leírásban a nem egyezményes jelként használatos írásjelek táblázata

A címen belüli írásjeleket tükrözni kell, kivéve, ha e jelek a leírás adatelemeket minősítő, illetve adatszoportokat tagoló egyezményes jeleivel egybeesnek.

A jel neve	A jel	A jel előfordulása, használata
dőlt vonal (szóközök nélkül)	/	a címben szereplő dőlt vonal tükrözése
gondolatjel	–	a címet tagoló gondolatjel tükrözése
három pont, amelyet nem előz meg vagy nem követ szóköz	...	a címben szereplő három pont tükrözése
zárójelek	() [] { }	a címben szereplő zárójelek tükrözése
idézőjel	„ ”	annak tükrözése, hogy valamely cím vagy szerzőségi adat vagy ezeknek valamely része idézőjelben szerepel
kérdőjel	?	a címet záró vagy tagoló kérdőjel tükrözése
vessző	,	a címben szereplő vessző tükrözése
kötőjel	-	a címet tagoló kötőjel tükrözése
kettőspont	:	a címben szereplő kettőspont, amelyet nem előz meg szóköz
pontosvessző	;	a címben szereplő pontosvessző, amelyet nem előz meg szóköz

2.4. A leírás adatforrásai

2.4.1. A források rangsora

- 2.4.1.1. Az elektronikus dokumentum belső forrásait előnyben kell részesíteni valamennyi más forrással szemben. Ha a dokumentum vagy annak adatai valamilyen művelet nélkül nem olvashatók el (pl. tömörítve van vagy nyomtatási formátumban), az adatokat a már kibontott, kinyomtatott vagy egyéb módon használhatóvá tett forrásból kell leírni. Ha az adatok eltérő teljességgel szerepelnek a belső forrásokban, azt a forrást kell előnyben részesíteni, amelyik a leginkább teljes adatokat nyújtja. A főcím forrására vonatkozó információt kötelező megjegyzésként meg kell adni (pl. a címképernyőről, a főmenüből, az indító ikonból, a program-közlésből, a fájl „tárgy”-sорт tartalmazó fejlécéből, a lemezcímkéről, a honlapról vagy egyéb feltűnően megjelenített azonosító információkból) (→ 3.7.2.1.3.).

- 2.4.1.2. Ha a belső források adatai nem elégségesek vagy nem hozzáférhetőek (vagy azért mert hiányoznak a források, vagy pedig az eszköz hiányzik a forrás használatához), külső források is választhatók a következő rangsornak megfelelően:
- Az elektronikus dokumentum fizikai hordozójára rögzített címke.
  - Az elektronikus dokumentum tárolója.
  - Az elektronikus dokumentumhoz tartozó dokumentáció vagy egyéb melléklet(ek).
- A kísérő dokumentáció használatakor figyelni kell magára a dokumentációra vonatkozó és az elektronikus dokumentumra vonatkozó adatok közötti különbségre.
- Ha az adatok eltérő teljességgel szerepelnek a külső forrásokban, azt a forrást kell előnyben részesíteni, amelyik a leginkább teljes, illetve a leginkább hiteles adatokat tartalmazza.
- 2.4.1.3. Ha a tároló dobozban több elektronikus dokumentum található és csak a tároló dobozon szerepel az e dokumentumokra vonatkozó összefoglaló cím, főcímként ezt kell figyelembe venni a belső forrásokon megjelenők, illetve az egyes dokumentumok címkéin szereplők helyett.
- 2.4.1.4. Ha a dokumentum két vagy több fizikailag elkülönülő részből áll (pl. olyan interaktív multimédia, amely elektronikus optikai lemezből és videolemezből áll), és mindegyiknek van saját adatforrása, azt a forrást kell előnyben részesíteni, amely az együttesre vonatkozó adatokat és az összefoglaló címet is tartalmazza.
- 2.4.1.5. Abban az esetben, ha a szükséges adatok nem találhatóak a fenti források egyikében sem, idegen források is felhasználhatók: a dokumentum valamely publikált leírása (pl. bibliográfiai adatbázisok, ismertetések), egyéb források (pl. prospektusok, árjegyzékek).

2.4.2. Az adatok főforrása adatsoportonként

A leírás adatsoportjai	Főforrások
1. A cím és a szerzőségi közlés	Belső források, külső források
2. Kiadás	Belső források, külső források
3. A dokumentumtípus speciális adatai, ezen belül <ul style="list-style-type: none"> - Az elektronikus dokumentumtípus megnevezése - Az elektronikus dokumentum adatainak mennyisége - Az egyéb dokumentumtípus speciális adatai 	<p>Bármely forrás</p> <p>A dokumentum egésze</p> <p>A dokumentum egésze</p>
4. Megjelenés	Belső források, külső források
5. Fizikai jellemzők	A dokumentum egésze
6. Sorozat	Belső források, külső források
7. Megjegyzések	Bármely forrás
8. Terjesztési adatok	Bármely forrás

Azt az adatot, amely nem az adatscsoport számára előírt főforrásból származik, szögletes zárójelben kell leírni.

Az adatscsoportok, adatelemek megválasztására és leírásuk módjára vonatkozó részletes szabályokban a „főforrás” kifejezés szerepel akkor is, ha azokat több főforrás alapján is meg lehet választani, illetve le lehet írni (például: belső források, külső források). A részletes szabályok egyes adatok esetében a források figyelembevételére vonatkozó rangsort is előírják.

2.5. A leírás nyelve és írásrendszere

- 2.5.1. A leírásban az adatokat – a következőkben meghatározott kivételekkel – azon a nyelven és abban az írásrendszerben kell megadni, ahogyan azok a főforrásban találhatóak.
- 2.5.2. A bibliográfia nyelvén kell megadni a következő adatokat:
- A dokumentumtípus általános megnevezése
  - A 3., 5., 7. és 8. adatscsoport szövege (a 7. és a 8. adatscsoportban leírt címek, valamint a 7. adatscsoportban közölt tulajdonnevek és idézetek kivételével).
- 2.5.3. Az előírt szövegbetoldásokat, illetve kiegészítéseket a megfelelő adatscsoportban használt nyelven és írásrendszerben kell megadni.
- 2.5.4. A leírás nyelvétől függetlenül a latin betűs leírásokban a nemzetközileg használt latin nyelvű bibliográfiai kifejezéseket, illetve ezek szabványos rövidítését kell alkalmazni a következő táblázat szerint:

rövidítés	latin kifejezés	magyar kifejezés	adatscsoport
et al.	et alii	és mások	1.,2.,4.,6.
etc.	et cetera	és a többi	1.,2.,4.,6.
s.l.	sine loco	hely nélkül	4.
s.n.	sine nomine	kiadó nélkül	4.
cca.	circa	körülbelül	4.
	post	után	4.
	ante	előtt	4.
p.	pagina	oldal	5.
fol.	folio	lap	5.

- 2.5.5. A főként latin betűs írású bibliográfiák, katalógusok esetében a nem latin betűs írású adatokat – a megfelelő átírási szabvány vagy szabályzat szerint – át kell írni. Nem írhatók át azonban a latin betűs írású személy- és testületi nevekben, valamint címekben szimbólumként használt idegen írásrendszerű jelek.

2.6. Az adatok írásmódja

- 2.6.1. A leírásban a nagy kezdőbetűk használatát, illetve a nagybetűs írásmódot a közölt adat nyelvének megfelelő helyesírási szabályok határozzák meg. Nagy kezdőbetűvel kell írni azonban minden egyes adatcsoport kezdő szavát (elemét) és – az egyéb címadat kivételével – minden cím kezdő szavát. Ha a főcímekben vagy az egyéb címadatokban a tipográfiai megoldásnak (pl. az egyéb címadat nagy kezdőbetűjének, egyes betűk nagybetűs kiemelésének, csupa kisbetűnek) jelentés értelme van, tehát a tipográfiai megoldás a kiadó részéről szándékos volt, az írásmódot a leírásban meg kell tartani.

Például:

A dokumentumokban:

<i>főcím:</i> rEPeTA	<i>egyéb címadat:</i> az Első Pesti Telefontársaság lapja
<i>főcím:</i> Kpnet	<i>egyéb címadat:</i> gazdasági, üzleti hetilap
<i>főcím:</i> net.Times	
<i>főcím:</i> KOMA-lap	

A leírásokban:

rEPeTA : az Első Pesti Telefontársaság lapja
 Kpnet : gazdasági, üzleti hetilap
 net.Times
 KOMA-lap

- 2.6.2. A leírásban előforduló szavak, kifejezések rövidíthetők vagy rövidítendőek, ha az adatra vonatkozó előírások a rövidítést megengedik vagy előírják, és ha van szabványos rövidítésük. A rövidítésre vonatkozó részletes szabályokat → az MSZ ISO 832-ben.

- 2.6.3. Az elektronikus dokumentum írásmódjától függően a számokat arab vagy római számmal, vagy pedig számnévvel kell leírni.

A számokat azonban mindig arab számmal kell leírni a következő adatokban:

- a fizikai egység megjelölése,
- a kiadásjelzés,
- a fizikai egységek száma,
- az elektronikus dokumentum adatainak mennyisége (fájlok, bájtok, rekordok stb. száma),
- a számozási adatok,
- a keltezési adatok,
- a megjelenés éve,
- a fizikai hordozók száma,
- az illusztrációk, mellékletek száma,
- a méret adatai,
- a sorozaton belüli szám,
- az ár.

A felsorolt adatokban a sorszámnévképző toldalékokat ponttal kell helyettesíteni.

- 2.6.4. A 7. *Megjegyzések* adatcsoport kivételével az elektronikus dokumentum főforrásaiból származó téves adatokat a forráshoz híven kell leírni, a hibára az adat után szögletes

zárójelbe tett felkiáltójellel [!] kell a figyelmet felhívni. A helyesírási sajátosságok nem minősülnek sajtóhibának. A téves adatot, ha értelemzavaró, szögletes zárójelbe tett felkiáltójellel és az utána írt helyes adattal [! ...] kell helyesbíteni. Kivétel a leírás 8. *Terjesztés* adatcsoportja, ahol először a helyes nemzetközi azonosító számot kell leírni, azután kerek zárójelben a hibásat, a szám előtt a „hibás” szóval (→ 3.8.1.1.).

- 2.6.5. Az olyan jelképet vagy egyéb jelet, ábrázolást, amely a rendelkezésre álló tipográfiai eszközökkel nem jeleníthető meg (általában azokat a jeleket, amelyek nem számok, nem betűk vagy központosási jelek), a jel, ábrázolás jelentésének megnevezésével, esetleg körülírásával vagy betűkkel, szavakkal leírt megfelelőjükkel kell helyettesíteni. A helyettesítő adatot szögletes zárójelbe kell tenni és szükség esetén magyarázó megjegyzést kell készíteni a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban (→ 3.7.2.1.4., 3.7.2.1.6.).

3. EGYETLEN EGYSÉGBŐL ÁLLÓ ELEKTRONIKUS DOKUMENTUM LEÍRÁSÁNAK SZABÁLYAI

3.1. A leírás 1. adatcsoportja. A cím és a szerzőségi közlés

Minták az adatcsoport szerkezetére:

Főcím [a dokumentumtípus általános megnevezése] / szerzőségi adat

Főcím [a dokumentumtípus általános megnevezése] = Párhuzamos cím = Párhuzamos cím / szerzőségi adat

Főcím [a dokumentumtípus általános megnevezése] : egyéb címadat : egyéb címadat / szerzőségi adat

Főcím [a dokumentumtípus általános megnevezése] : egyéb címadat : egyéb címadat / egy szerzőségi adaton belüli Első szerző neve, Második szerző neve, Harmadik szerző neve

Főcím [a dokumentumtípus általános megnevezése] : egyéb címadat = Párhuzamos cím : párhuzamos egyéb címadat / szerzőségi adat

Főcím [a dokumentumtípus általános megnevezése] / szerzőségi adat = Párhuzamos cím / Párhuzamos szerzőségi adat

Főcím [a dokumentumtípus általános megnevezése] / első szerzőségi adat ; második szerzőségi adat ; harmadik szerzőségi adat

Első mű címe [a dokumentumtípus általános megnevezése] ; Második mű címe / közös szerzőségi adat

Első mű címe [a dokumentumtípus általános megnevezése] : egyéb címadat ; Második mű címe : egyéb címadat / közös szerzőségi adat

Első mű címe [a dokumentumtípus általános megnevezése] = Párhuzamos cím ; Második mű címe = Párhuzamos cím / közös szerzőségi adat

Első mű címe [a dokumentumtípus általános megnevezése] / az első mű szerzőségi adata. Második mű címe : második mű egyéb címadata / második mű első szerzőségi adata ; második mű második szerzőségi adata

Közös cím. Alárendelt cím [a dokumentumtípus általános megnevezése] / szerzőségi adat

Közös cím. Az alárendelt cím megjelölése, Alárendelt cím [a dokumentumtípus általános megnevezése] / szerzőségi adat

3.1.1. Főcím

3.1.1.1. A főcím megválasztása főforrás alapján

- 3.1.1.1.1. Ha a főcím főforrásául választott helyen – a dokumentumra (a tartalmazott műre) vonatkozóan – egynél több azonos nyelvű cím szerepel, közülük a tipográfiaileg kiemelt, ilyen megkülönböztetés hiányában az első cím a főcím. A főcím megválasztásánál mellőzött címeket egyéb címadatokként lehet leírni (→ még 2.4.1.1., 2.4.1.2.)
- 3.1.1.1.2. Ha a dokumentum a főcím nyelvén nem tartalmaz szöveget, a dokumentum nyelvét a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban meg kell nevezni (→ 3.7.2.9.).
- 3.1.1.1.3. Ha a főforrások különböző nyelvűek, vagy ha az előnyben részesített főforrás a dokumentum (a tartalmazott mű) címét (címeit) több nyelven/írásrendszerben közli, közülük a dokumentum nyelvével/írásrendszerével megegyező cím a főcím. Ha a dokumentum többnyelvű vagy szöveget nem tartalmaz és így e kritérium nem alkalmazható, a 3.1.1.1. rendelkezései alapján kell eldönteni, hogy melyik cím a főcím. A főcím megválasztásánál mellőzött nyelvű/írásrendszerű címek párhuzamos címekként közölhetők (→ még 3.1.3.1., 3.1.3.2.).
- 3.1.1.1.4. Ha a főcím megválasztásánál mellőzött főforrások valamelyike e címet másképpen közli, az ilyen címváltozatokat a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban le kell írni, kivéve, ha a változás csupán a főcím végének elhagyását jelenti (→ 3.7.2.1.2.).

- 3.1.1.1.5. Ha a dokumentum egy szerző két vagy több művét tartalmazza, és a főforrásban a gyűjteménynek van összefoglaló címe, az összefoglaló cím a főcím. A gyűjteményben szereplő egyes művek címét, ha számuk nem több háromnál, a 7. *Megjegyzések* adatszoportban meg kell, ha számuk a hármat meghaladja, meg lehet adni (→ 3.7.2.9.). Az utóbbi esetben a tartalmazott műveket részdokumentumokként (analitikusan) is le lehet írni a megfelelő szabvány (szabályzat) előírásainak megfelelően.

Például:

Főcím:

Winter games [elektronikus dok.]

Megjegyzésben:

Tartalma: Hit the slopes ; Hit the ice

Főcím:

Arany János [elektronikus dok.]

Megjegyzésben:

Tartalma: A bajusz ; János pap országa ; Rege a csodaszarvasról ; Rózsa és Ibolya ; Toldi

- 3.1.1.1.6. Ha a dokumentum több szerző műveit tartalmazza, és a főforrásban a gyűjteménynek van összefoglaló címe, az összefoglaló cím a főcím. A gyűjteményben szereplő egyes művek adatait, ha számuk nem több háromnál, a 7. *Megjegyzések* adatszoportban kell, ha számuk a hármat meghaladja lehet megadni (→ 3.7.2.9.). A tartalmazott műveket részdokumentumokként (analitikusan) is le lehet írni a megfelelő szabvány (szabályzat) előírásainak megfelelően.

Például:

Főcím:

Finance directions

Megjegyzésben:

Tartalma: Mortgages / B. Hardy. Loans / A. Martin-Smith. Retirement / R. T. Coust

Főcím:

Hajózás [elektronikus dok.]

Megjegyzésben:

Tartalma: 2/1995. (II.24.) KHVM rendelet a hajózási képesítésekről. A Közlekedési Főfelügyelet 3/1995. szabályzata a Hajózási képesítő vizsgákról. 27/1993. (IX. 23.) KHVM rendelet a víziközlekedés rendjéről. Távközlés és rádió-forgalmazás a Dunán. Balatoni gőzhajózás / Széchenyi István. Széchenyi István / Benedek Elek. Tömörkény István válogatott elbeszélései

- 3.1.1.1.7. Összefoglaló cím nélküli, legfeljebb három művet tartalmazó dokumentum esetén, ha a főforrás felsorolja a gyűjteményben szereplő műveket, ezek közül az első mű címe a főcím. A további művek címét, ha szerzőjük azonos, a forráson szereplő sorrendben kell leírni és a címeket szóköz, pontosvessző, szóköz (;) jellel kell tagolni. Ha a

szervezők különbözőek, akkor is az első mű címe a főcím, a továbbiak címét, az egyes címeket követően a hozzájuk tartozó szerzőségei adattal és az összetartozó adategyüttest ponttal lezárva kell leírni.

Például:

Földi barangolások [elektronikus dok.] ; Úrutazás ; Lélekutazás / Ballagó Ármin

Orosz – magyar nagyszótár [elektronikus dok.] / Kiss Lajos. Orosz – magyar sajtónyelvi szótár / Kugler Katalin

- 3.1.1.1.8. Ha az összefoglaló cím nélküli dokumentum háromnál több művet tartalmaz, és a főforráson szerepel a gyűjteményben szereplő művek címe, valamint szerzőjének (szerzőinek) neve, ezek közül az első mű címe a főcím. A gyűjteményben szereplő további művek adatait a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban lehet megadni.

Például:

Főcím:

Nyelvstúdió. Francia 1 [elektronikus dok.]

Megjegyzésben:

Tartalma: Nyelvstúdió. Spanyol 1. Nyelvstúdió. Olasz 1. Nyelvstúdió. Portugál 1

3.1.1.2. Cím nélküli dokumentumok főcímének megválasztása

- 3.1.1.2.1. Ha egy dokumentumnak nincs címe, csak megjelenített szövege, e szöveget teljes vagy rövidített formában kell főcímként leírni. A szövegelhagyást három ponttal [...] kell jelölni (→ 2.3.4.). A szöveg tartalmának fontos részeit, mint például termékek vagy szervezetek neveit, események nevét, helyét, idejét változatlanul meg kell tartani. Az ezekre vonatkozó kiegészítő információkat vagy a tartalomra vonatkozó egyéb információkat a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban lehet közölni (→ 3.7.2.9.).

Például:

Court cases 1969 ... by counties in Southeastern Connecticut [elektronikus dok.]

- 3.1.1.2.2. Több, cím nélküli, de összetartozó elektronikus dokumentum esetén a megjelenített szövegek alapján kell a dokumentumokat leírni, szögletes zárójelben megadva egy rájuk jellemző, megfelelő nyelvű és írásrendszerű, a leírás készítője által alkotott főcímet. Kivételes esetben, főként, ha a dokumentumnak nincs szöveges része, a megállapított főcím megadható a bibliográfia nyelvén.

Például:

[Madarak és egyéb állatok] [elektronikus dok.]

3.1.1.3. A főcím leírása

- 3.1.1.3.1. A főcímet szó szerint és betűhíven kell leírni úgy, ahogyan a főforrásban szerepel. Általában nem követhetők a tipográfiai sajátosságok vagy a nagybetűs írásmód, csak akkor, ha azoknak jelentés-értékük van (→ még 2.6.1.).

A főcímekben szereplő írásjeleket tükrözni kell, kivéve, ha e jelek a leírás valamely adatelemének típusát jelölő egyezményes jellel vagy az adatsoportokat elkülönítő egyezményes jellel megegyeznek. Ez esetben a főcímen belüli jeleket el kell hagyni vagy értelemszerűen más jellel kell helyettesíteni (→ még 2.3.5.).

Ha a főcím túlságosan hosszú, szövegének közbenső része vagy vége elhagyható. A szövegelhagyás a főcím értelmét és nyelvtani szerkezetét nem módosíthatja. A címrész elhagyását szóközzel és három ponttal (...) kell jelezni (→ 2.3.4.). A főcímből el nem hagyható információkra vonatkozóan → a 3.1.1.3.6. pont előírásait. Ha a főcím három ponttal kezdődik vagy végződik, vagy három pontot tartalmaz, e jelet megelőző vagy követő szóközök nélkül kell leírni.

Például:

A forrásban	A leírásban
Mit tanuljak? Hol tanuljam?	Mit tanuljak? Hol tanuljam? [elektronikus dok.]
BUDAPEST	Budapest [elektronikus dok.]
TANULJUNK MAGYARUL!	Tanuljunk magyarul! [elektronikus dok.]
Mi?újság	Mi?újság [elektronikus dok.]
Webmut@tó	Webmut@tó [elektronikus dok.]
4x4 Magazin	4x4 magazin [elektronikus dok.]
Cicc ... macska magazin	Cicc... macska magazin [elektronikus dok.]
Legalább ennyit...	Legalább ennyit... [elektronikus dok.]
Könyvtár = Virtuális könyvtár?	Könyvtár – virtuális könyvtár? [elektronikus dok.]
Fizikai kémiai példatár számolási gyakorlathoz, zárthelyihez és vizsgára való készüléshez kémia tanárszakos hallgatók számára	Fizikai kémiai példatár ... kémia tanárszakos hallgatók számára [elektronikus dok.]

- 3.1.1.3.2. A főcím állhat csupán a dokumentum típusát vagy megjelenési gyakoriságát, vagy a tartalmazott mű (művek) műfaját jelző fogalmakból, azaz a főcím lehet generikus cím.

Például:

Tájékoztató [elektronikus dok.]

Segédprogramok [elektronikus dok.]

Statisztikai adatok [elektronikus dok.]

Negyedéves közlemények [elektronikus dok.]

- 3.1.1.3.3. Ha az elektronikus dokumentumnak nincs más címe, mint a szerző vagy a közreadó neve, a leírásban főcímként ezt kell megadni.

Például:

Johann Sebastian Bach [elektronikus dok.]

Erkel Ferencz [elektronikus dok.]

Kisvasutak Baráti Köre [elektronikus dok.]

- 3.1.1.3.4. Ha az elektronikus dokumentumnak nincs más címe, mint betűszó, mozaikszó vagy rövidítés, illetve ha a főforrásban tipográfiaiilag ez a kiemelt vagy sorrendben az első, a leírásban főcímként ezt kell megadni.

Például:

BASIC [elektronikus dok.]

COMDIC [elektronikus dok.]

NASA [elektronikus dok.]

INFINIT [elektronikus dok.]

- 3.1.1.3.5. A vagylagos címet a főcím részeként, a kötőszót követő első szavát nagy kezdőbetűvel kell leírni.

Például:

Értekezés a fehér mágiáról vagy A tanítvány útja [elektronikus dok.]

Az írva-beszélt nyelvjátékok vírusos terjedése az Interneten, avagy Előszó az Avakumica rejtélyhez

Space zone, or The quest for Cleopatra [elektronikus dok.]

- 3.1.1.3.6. Ha a szerző, a közreadó, a kiadó neve vagy egyéb olyan adat, amely a leírás más adatsoportjába tartozik a főcím szerves része (azzal egy nyelvtani szerkezetet alkot), azt a főcímben kell leírni.

Például:

JATE értesítő [elektronikus dok.]

MTI hírügynökség [elektronikus dok.]

KOMA-lap [elektronikus dok.]

MKBT tájékoztató [elektronikus dok.]

Joe Lynn's payroll system [elektronikus dok.]

Bruce Mitchell on dimensional analysis [elektronikus dok.]

- 3.1.1.3.7. Összetett cím esetén a közös cím, az alárendelt cím megjelölése és az alárendelt cím együttesen alkotják a főcímet.

Például:

Magyar nemzeti bibliográfia. Könyvek [elektronikus dok.]

Magyar nemzeti bibliográfia. Periodikumok [elektronikus dok.]

Mix and match games. Module 1, Letters [elektronikus dok.]

- 3.1.1.3.8. Ha a dokumentum egészének és valamely részegységének vagy pótlásának címe egy nyelvtani szerkezetet alkot, főcímként ezek együttesét kell leírni úgy, hogy a címbe foglalt címet nagy kezdőbetűvel kell kezdeni.

Például:

Újabb mesékkel bővített Magyar népmesék CD [elektronikus dok.]

Segédlet a Mérések lokális számítógéphálózatokon c. méréshez [elektronikus dok.]

More graphics for Imagine that! [elektronikus dok.]

3.1.2. A dokumentumtípus általános megnevezése

A dokumentumtípus általános megnevezésének célja, hogy a felhasználó a leírás elején tájékozódhasson a dokumentum elektronikus voltáról. Az adatot csak akkor kell közölni, ha a katalógus, bibliográfia nem kizárólagosan elektronikus formában megjelent dokumentumok tételeit tartalmazza. A magyar nyelvű megnevezés: [elektronikus dok.]. A megnevezést, ha a leírásban közlik, közvetlenül a főcím után kell megadni.

Például:

Amit a kémiai kísérletezésről tudni kell [elektronikus dok.]

Antik irodalom [elektronikus dok.]

E-Z math [elektronikus dok.]

6 nyelvű Európa szótár [elektronikus dok.] ; Utazó szótár

3.1.3. A párhuzamos cím és az egyéb címadat

- 3.1.3.1. Ha a főforrásban a cím egynél több nyelven, illetve írásrendszerben szerepel, a főcím megválasztásánál mellőzött címe(ke)t párhuzamos cím(ek)ként lehet leírni.

Például:

Magyar gazdasági jogszabályok gyűjteménye [elektronikus dok.] = Sammlung der ungarischen wirtschaftlichen Rechtsnormen = Repertory of Hungarian economic rules of law

- 3.1.3.2. A főforrásban közölt magyar nyelvű párhuzamos címet kötelező leírni.

Például:

Ausschprahenwörterbuch [elektronikus dok.] = Beszélő szótár

- 3.1.3.3. A párhuzamos címek közlésmódjára a főcím leírására vonatkozó szabályok érvényesek (→ 3.1.1.3.).

- 3.1.3.4. Ha a leírásban közölt párhuzamos cím(ek) nyelvén a dokumentum nem tartalmaz szöveget, a dokumentum nyelvét/nyelveit a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban meg kell nevezni (→ 3.7.2.9.).

Például:

Főcím és párhuzamos cím:

Az emlékmás [elektronikus dok.] = Total recall

Megjegyzésben: Csak magyar nyelven

- 3.1.3.5. A főforrásban közölt – és a főcímtől eltérő nyelvű – eredeti címet, ha nem azonos a főcímmel, illetve nem tartozik a leírásnak egy másik adateleméhez (pl. nem szerepel az egyéb címadatban, nem része a szerzőségi közlésnek vagy a kiadásjelzésnek), párhuzamos címként kell leírni.

Megjegyzés: Azt az eredeti címet, amely nem a főforrásából származik, le lehet írni a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban.

Például:

A főforrásban:	A leírásban:
A vadon szava The call of the wild	A vadon szava [elektronikus dok.] = The call of the wild
Dr. Doctor In English	Dr. Doctor [elektronikus dok.] : in English : magyarul
Dr. Doctor Magyarul	
A főforrásban: Hamlet a dán királyfi Idegen forrásból: Hamlet, prince of Denmark	<i>Főcím:</i> Hamlet a dán királyfi [elektronikus dok.] <i>Megjegyzésben:</i> Eredeti cím: Hamlet, prince of Denmark

- 3.1.3.6. Több párhuzamos cím esetén leírásuk sorrendjét a főforrásban a tipográfiai megkülönböztetés, ennek hiányában a közlési sorrend szabja meg.

Például:

Képes krónika multimédia [elektronikus dok.] = The Hungarian illuminated chronicle = Die Bilderchronik

Snow White and Red Rose [elektronikus dok.] = Blancanieves and Rosaroja = Schneeweisschen und Rosenroth

- 3.1.3.7. Összefoglaló cím nélküli gyűjtemény esetén, ha a művek mindegyikének vagy valamelyikének van/vannak párhuzamos címe/címei, és ha leírják ezeket, minden egyes mű címét közvetlenül követi(k) a vele kapcsolatos párhuzamos cím(ek).

Például:

Du er ikke alene [elektronikus dok.] = You are not alone. Opname = In for treatment

- 3.1.3.8. Az egyéb címadatot kötelező leírni, ha a főcím generikus cím, mozaikszó, betűszóból áll, vagy ha idegen nyelvű főcímhez tartozó magyar nyelvű egyéb címadat szerepel a főforrásban.

Például:

Bibliográfiai tájékoztató : magyar nyelvű szövegtani szakirodalom

COMDIC : computer dictionary : angol – magyar számítástechnikai szótár

NASA [elektronikus dok.] : az űrkutatás története

Cut off [elektronikus dok.] : hangminta kollekció : dobok, gitárok, szintetizátorok, zajok, effektek

- 3.1.3.9. Ha a szerzőségi adat, a kiadásjelzés, a kiadó neve vagy a dokumentumra vonatkozó más – a leírásban rendszerint önálló adatelemnek minősülő – adat az egyéb címadat szerves része (vele egy nyelvtani szerkezetet alkot), mint ilyet kötelező leírni.

Például:

Éléstár [elektronikus dok.] : Frank Júlia konyhája

Black holes [elektronikus dok.] : Sidney Owen's space games

- 3.1.3.10. Ha a főcím betűszó, mozaikszó vagy rövidítés, de a teljes forma is megtalálható a főforrásban, az utóbbit egyéb címadatként kötelező megadni.

Például:

INFINIT [elektronikus dok.] : információs társadalom, Internet, információtechnika

SPSS [elektronikus dok.] : statistical package for the social sciences

- 3.1.3.11. Ha a főforrásban egynél több egyéb címadat szerepel, kiválasztásukat és sorrendjüket a leírásban fontosságuk határozza meg.

Például:

Verstár '98 [elektronikus dok.] : a magyar líra klasszikusai : félszáz költő összes verse

Magyarország városai [elektronikus dok.] : CD-atlasz : vektografikus számítógépes térképek gyűjteménye

Offshore oil drilling [elektronikus dok.] : data analysis : from Neel Oil Research Council

- 3.1.3.12. Összefoglaló cím nélküli szerzői gyűjtemény esetén, ha a főforrás egyéb címadatot/címadatokat is tartalmaz, a gyűjteményben szereplő egyes művekkel kapcsolatban azt/azokat az egyes művek címét követően kell leírni, a közös szerzőségi közlés előtt.

Például:

Special effects [elektronikus dok.] : morphing and warping ; 3-D modeling : generic primitives and other basic tools / by James Foot

Elődeink [elektronikus dok.] : ahogyan őseink gondolták ; Őseink : ahogyan ma látjuk / Szabó Attila

- 3.1.3.13. Az olyan egyéb címadatot, amely az összefoglaló cím nélküli gyűjteményben szereplő ugyanazon szerző egynél több művére vonatkozik, e művek címei után kell

leírni. Ha azonban e címek nem közvetlenül követik egymást, az egyéb címadatot a 7. *Megjegyzések* adatszoportban lehet leírni.

Például:

Pow! [elektronikus dok.] ; Zap it : two adventure games / Rick Held

- 3.1.3.14. Ha az összefoglaló cím nélküli gyűjtemény különböző szerzők műveiből áll, az e művekre vonatkozó közös egyéb címadatot akkor is a 7. *Megjegyzések* adatszoportban lehet leírni, ha az az adatszoport számára előírt főforrásból származik.

Például:

Kártyatrükkök [elektronikus dok.] / Pap Sándor ; Bridzsjátszmák / Balázs Lajos ; Sakkjátszmák / gyűjtötte Rigó Kálmán
Megjegyzésben: Egyéb címadat: Három gyűjtemény szenvedélyes játékosoknak játéprogramokkal

- 3.1.3.15. Összefoglaló cím nélküli gyűjtemény esetében, ha az egyéb címadat és az egyes művek címei közti viszony nem egyértelmű, rövid magyarázatot lehet szögletes zárójelben betoldani. Ha ez nem oldható meg, az egyéb címadatot – forrásától függetlenül – a 7. *Megjegyzések* adatszoportban lehet leírni.

- 3.1.3.16. Ha a főforrás több nyelven közöl egyéb címadatot/címadatokat, ezt/ezeket a vele/velük azonos nyelvű főcím, illetve párhuzamos cím után kell közölni.

Például:

Pannon reneszánsz [elektronikus dok.] : a Hunyadiak és a Jagelló-kor : 1437-1526 = Pannonian renaissance : the Hunyadis and the Jagello Age : 1437-1526 = die Hunyadis und die Zeit der Jagiellonen : 1437-1526

Vienna [elektronikus dok.] : hotel and tourist guide = Wien : Hotel- und Reiseführer

- 3.1.3.17. Ha a főforrásban a dokumentumnak egy vagy több párhuzamos címe van, de csak egy egyéb címadata, ezt az utolsó párhuzamos cím után kell leírni.

Például:

Manófalva [elektronikus dok.] = Pixie Village = Patuljkovac = Zwergendorf = Satul Piticilor = Dedinka Trpaslikovo = Selo Vilenaka : matematika

- 3.1.3.18. Ha nincs párhuzamos cím, de az egyéb címadat a főforrásban egynél több nyelven és/vagy írásrendszerben szerepel, elsőként a főcím nyelvével és/vagy írásrendszerével megegyező egyéb címadatot kell megadni a főcímet követően. Ha ez a megkülönböztetés nem alkalmazható, a párhuzamos egyéb címadatokat a forráson közölt sorrendben kell leírni.

Például:

Ifj. Szlávics László [elektronikus dok.] : pályakép vert érmektől anti-érmekig = a career from struck medals to anti-medals = von den Geprägten bis zu den Anti-Münzen = tableau d'une carrière allant des médailles frappées jusqu'aux „anti médailles”

- 3.1.3.19. Összetett főcím esetében az egyéb címadatot a teljes főcím után kell leírni.

Például:

Nyelvészt. Francia 1 [elektronikus dok.] : kezdő

Stock selection. Portfolios [elektronikus dok.] : money management

- 3.1.3.20. A dokumentumban igen, de a főforrásban nem szereplő egyéb címadatot is le lehet írni szögletes zárójelben, ha erre a dokumentum azonosítása vagy a leírás egyértelművé tétele érdekében szükség van. Egyébként az ilyen jellegű egyéb címadatokat a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban lehet leírni. Idegen forrás alapján megállapított egyéb címadatot csak a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban lehet leírni.

3.1.4. A szerzőségi közlés

- 3.1.4.1. A szerzőségi közlésben azoknak a személyeknek és/vagy testületeknek a nevét kell leírni, akik vagy amelyek a dokumentumban szereplő mű/művek alkotói, illetve akik vagy amelyek a dokumentum tartalmáért, annak létrehozásáért felelősek vagy annak létrejöttében közreműködőként vettek részt.

- 3.1.4.2. Elektronikus dokumentumoknál a szerzőségi adatok – többek között – a következő minőségben végzett tevékenységekre vonatkozhatnak:

- író, programozó, vizsgálatvezető, grafikus, zeneszerző, animátor, illetve akinek munkája a dokumentumban (az abban közreadott mű(vek)ben)
- közvetlenül (pl. a szöveg szerzője, szerkesztő, összeállító, fordító, illusztrátor, közreadó, zeneszerző, animátor stb.), vagy
- közvetve (pl. annak a műnek a szerzője, amelyen az elektronikus dokumentum alapul; vagy egy korábban már létező mű adaptálója, akár az eredetivel megegyező hordozón, akár másikon jelentetik azt meg; a felsorolt tevékenységek bármelyikét támogató/szponzoráló intézmény vagy személy) megtestesül.

A felsoroltakon túlmenően egy elektronikus dokumentum szerzőségi adatai vonatkozhatnak a fejlesztőkre és a tervezőkre is, akiknek a tevékenysége szerepet játszott a dokumentum tartalmának létrehozásában vagy megvalósításában (pl. játéktervező). Ide tartoznak azok is, akiknek sajátos felelősségük van egy speciális dokumentummal vagy dokumentumtípussal kapcsolatban (pl. vizsgálati adatok projektigazgatói, videó rendező).

A szerzői felelősség elvben nem csak a mű megalkotásában, létrehozásában jelentős szerepet játszó személyekre vagy testületekre terjed ki, hanem azokra is, akiknek/amelyeknek viszonylag kisebb szerepük van benne (pl. történész-tanácsadók), de

nevük szerepel az adatszoport leírásának főforrásában. A rájuk vonatkozó közléseket a 7. *Megjegyzések* adatszoportban lehet leírni (→ 3.7.2.1.6.).

A szerzőségi közlésben nem lehet olyan adatot leírni, amely idegen forrásból származik (→ 3.7.2.1.6.).

3.1.5. A szerzőségi adatok megválasztása és leírása

- 3.1.5.1. Szerzőségi adatként azoknak a személyeknek és/vagy testületeknek a nevét kell megadni, akik/amelyek a dokumentumot alkották, illetve annak szellemi tartalmáért elsősorban felelősek. A közreműködőkre vonatkozó adatokat csak akkor kötelező a szerzőségi közlésben megadni, ha a rájuk vonatkozó adatok a szerzőkre vonatkozó adatokkal egy nyelvtani szerkezetet alkotnak a főforrásban, vagy ha a szerzőkre vonatkozó adatok a főforrásból nem állapíthatók meg.

Például:

Erdély [elektronikus dok.] / szerző Miski György

Afrika [elektronikus dok.] = Africa / írta Vojnits András

Herbalyser [elektronikus dok.] / authors Péter Gálfi, Zsuzsa Neogrády

Szlávics László, a művész mesterember [elektronikus dok.] = László Szlávics, the artist-artisan = László Szlávics, der Künstler-Fachmann = László Szlávics, l'artiste-artisan / Mezei Ottó

Antik irodalom [elektronikus dok.] / szakmai szerk. Pintér Gábor

Bitnet history [elektronikus dok.] / Billy Baron

NASA [elektronikus dok.] : az űrkutatás története / fejlesztette Channel 42 Media Studio

Legalább ennyit... [elektronikus dok.] / a kiadvány elkészítésében részt vettek ... HAYCO Magyarországi Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodák Szövetsége, ... Munkanélküliek és Álláskeresők Bács-Kiskun Megyei Szervezete, ... Sziget Droginformációs Alapítvány

- 3.1.5.2. A dokumentum szellemi tartalmának létrejöttével kapcsolatos lényeges közléseket akkor is le kell írni, ha személyt vagy testületet nem neveznek meg.

Például:

Német nyelv középfokon [elektronikus dok.] : interaktív nyelvtani, szövegértési és kiejtési gyakorlatok / ... közreműködtek a képző intézmény munkatársai és hallgatói

Education team programs that also entertain [elektronikus dok.] / by a team of programmers and teachers

Bankware [elektronikus dok.] / Arden Wilson ; with graphics by the author

- 3.1.5.3. A szerzőségi adatokat szó szerint és betűhíven abban a formában kell leírni, ahogy azt a főforrás közli. El kell azonban hagyni a név kísérelő elemeit (pl.: tudományos fokozatok és egyéb címek, foglalkozás vagy működési hely megnevezése). Az ilyen típusú szöveghagyást nem kell jelölni.

Például:

Nyelvés. Német 3 [elektronikus dok.] : haladó / szövegíró Ajkay Eszter

Utazás a csillagok között [elektronikus dok.] / szerzők Békési Zsolt, Dömötörfy Zsolt, Simon Tamás

Xwaisq interface [elektronikus dok.] / development and debugging Philip Goldman

- 3.1.5.4. Ha a főforrás a szerző, közreműködő nevét valamilyen jellel, szimbólummal vagy körülírással helyettesíti, szerzőségi adatként ezt kell leírni. A teljes nevet a 7. *Megjegyzések* adatsorozatban kell megadni (→ 3.7.2.1.6.).

- 3.1.5.5. Ha a főforrás a szerzők, közreműködők nevét hiányos formában közli (pl. személynév esetén csak vezetéknévet ad meg vagy testületi nevet betűszó formában), a leírásban így kell megadni. A teljes formát a 7. *Megjegyzések* adatsorozatban kell leírni (→ 3.7.2.1.6.).

Például:

English – Hungarian multimedia picture dictionary [elektronikus dok.] = Angol – magyar multimédia képes szótár / dictionary Szendrő ; graphics Szabóné

Hadtudományi lexikon [elektronikus dok.] / [közreadta a] MHTT

- 3.1.5.6. A szerzői (közreműködői) funkciót jelölő kifejezéseket a főforrásban közölteknek megfelelően kell leírni, e kifejezések lényegtelen elemei azonban elhagyhatók. A szöveghagyást az előírt egyezményes jellel (...) kell jelölni. A szerzői (közreműködői) funkciót jelölő kifejezéseket az MSZ ISO 832 előírásai szerint lehet rövidíteni. Ha a dokumentum (a benne foglalt mű) és a szerző (közreműködő) közötti kapcsolat nem egyértelmű, a megfelelő kifejezést szögletes zárójelben be kell toldani.

Például:

Twist Oliver [elektronikus dok.] : interaktív mese CD 2-9 éves korig / Charles Dickens regényének ... változata ; zenéjét szerezte Placido Domingo

Target English [elektronikus dok.] : haladó angol tananyag / ... szerzői Fonyódi Jenő és Sipos Gábor

Drog enciklopédia [elektronikus dok.] / főszerk. Réz András

Csudáknak éve [elektronikus dok.] : 1848/49 : forradalom és szabadságharc = Das Jahr der Wunder : 1848/49 : Revolution und Freiheitskampf / főszerk. Katona Tamás ; írta és szerk. Hermann Róbert ; Rásky Béla ford. ; Nagy Béla térkép ; Németh Ferenc fotók

Információmenedzsment [elektronikus dok.] : tankönyv / szerk. Gábor András ; [közreadta a] Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Információrendszerek Tanszék

- 3.1.5.7. Ha a főforrásban a szerzőségi adatokhoz – a szerzői, közreműködői funkciót meghatározó szavakon, kifejezéseken túlmenően – a dokumentum tartalmára, jellegére, megjelentetésének körülményeire utaló kifejezések vagy címek kapcsolódnak, e közléseket a szerzőségi adat részeként kell leírni.

Például:

Magyar - angol, angol - magyar 50.000 szavas CD-ROM szótár [elektronikus dok.] / a szótár adatbázisát Vonyó Attila gyűjtötte

Alice's wonders [elektronikus dok.] / adapted from Alice in Wonderland by Wilford Hagers

- 3.1.5.8. A szerzőségi közlésben kell leírni a függelékekre és egyéb kiegészítő anyagokra vonatkozó közléseket is, ha ezek szerepelnek a főforrásban.

Például:

Career choice of teenage girls [elektronikus dok.] / principal investigator Harriett D. Lipetz ; with appended data on entry level job openings compiled by a joint educational task force

- 3.1.5.9. Szerzőségi adatként lehet leírni a támogató személyek vagy testületek nevét, ha azok a főforrásban szerepelnek, és ha a támogatók és a dokumentum létrejötte közötti összefüggést kifejezetten megemlítik. A támogatói szerepre megfelelő szó vagy kifejezés betoldásával utalni is lehet.

Például:

Képes krónika multimédia [elektronikus dok.] = The Hungarian illuminated chronicle = Die Bilderchronik / az Országos Széchényi Könyvtár védnökségével a Cyberstone kiadásában a Honfoglalás 1100. Évfordulója Emlékbizottság támogatásával készült

- 3.1.5.10. Azokat a szerzőségi adatokat, amelyeket a főcím vagy az egyéb címadat tartalmazott, szerzőségi közlésként nem kell megismételni (→ még 3.1.1.3.6., 3.1.3.9.). Ha azonban a szerző neve a szerzői funkcióra vonatkozó kifejezéssel együtt is szerepel a főforrásban, szerzőségi adatként is meg kell adni.

Például:

Allan Knight graphics [elektronikus dok.] / by Allan Knight

- 3.1.5.11. Ha a főforrásban nincs szerzőségi adat, de a dokumentumban igen, azt szögletes zárójelben kell leírni. A szerzőségi adat forrását a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban közölni lehet (→ 3.7.2.1.6.).

Például:

Interaktív játékok [elektronikus dok.] / [programozó Halas Márton]

- 3.1.5.12. Ha a főforrásban szereplő testület funkciója nem állapítható meg a dokumentumból, szerzőségi adatként nem szabad leírni. Az idegen forrásból megállapított funkciót a névvel együtt a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban meg lehet adni.

3.1.6. Egy vagy több szerzőségi adat

- 3.1.6.1. Az azonos funkciójú szerzőkre (közreműködőkre) vonatkozó közléseket egy szerzőségi adat keretében kell leírni. A felsorolást vesszővel kell tagolni. Egy szerzőségi adatnak minősülnek az eltérő szerzői (közreműködői) funkciójú személyekre (testületekre) vonatkozó közlések abban az esetben, ha a rájuk vonatkozó információk egy nyelvtani szerkezetet alkotnak a főforrásban. Azonos funkciójú szerzők (közreműködők) esetében, ha számuk háromnál nem több, mindegyikük nevét közölni kell. Ha a szerzők (közreműködők) száma háromnál több, közülük a főforrásban tipográfiai vagy más módon kiemelt, ilyen megkülönböztetés hiányában az elsőként közölt leírása kötelező, a továbbiak elhagyását pedig jelölni kell. Az adatelhagyás jelölésének egyezményes módja: [et al.], illetve [etc.] betoldása a leírt név után. A bibliográfia kívánalmainak megfelelően le lehet írni valamennyi azonos szerzői (közreműködői) funkciójú személy vagy testület nevét.

Például:

Matematikai felkészítő az érettségi és felvételi vizsgára [elektronikus dok.] / Baráth Zsolt [et al.]

vagy

Matematikai felkészítő az érettségi és felvételi vizsgára [elektronikus dok.] / Baráth Zsolt, Bátkay András, Békési Brigitta, Papp Péter, Solymosy József, Vancsó Ödön

Élőhelytípusok és társulások [elektronikus dok.] = Habitat types and plant communities / írta és fényképezte Seregélyes Tibor és Szollát György ; ford. Batiz Eszter, Kosztolányi István ; ... zene Mátrai Zsolt

BASIC games and recreation [elektronikus dok.] / developed by Dale Kahn with Laurie Fenster

Budapesti Állatkert [elektronikus dok.] : virtuális séta a Budapesti Állatkertben / forgatókönyv Fülöp Szabolcs ; szakmai szöveg Hanga Zoltán ; programozás Fodor Dénes [et al.] ; video ... Kiss Ákos

- 3.1.6.2. Ha valamely címhez több szerzőségi adat tartozik, forrásuk rangsorától függetlenül elsőként a szerző(k)re vonatkozót kell leírni. A közreműködőkre vonatkozó szerzőségi adatokat a leírás készítője által megítélt fontossági sorrendben kell közölni.

Például:

Emlőállatok [elektronikus dok.] = Mammals / írta Ujhelyi Péter ; ford. Merkl Ottó ; ... zene Mátrai Zsolt ; hangfelvétel Ország Mihály

- 3.1.6.3. A függelékekre és más kiegészítő anyagokra vonatkozó szerzőségi adatot, ha az eltér a dokumentum fő részének szerzőségi adataitól, az egész dokumentumra vagy annak fő részére vonatkozó szerzőségi adatok után kell leírni.

Például:

Játék a szavakkal [elektronikus dok.] / összeáll. Rajz Edit és Rajz Sándor ; az animációt kész. Zöld Emil ; a függelékben lévő programokat fejlesztette Kiss Áron

3.1.7. Párhuzamos címek és párhuzamos szerzőségi közlések

- 3.1.7.1. Ha a leírásban szerepelnek a dokumentum párhuzamos címei és/vagy párhuzamos egyéb címadatai, valamint párhuzamos szerzőségi adatai, mindegyik szerzőségi adatot a vele azonos nyelvű/írásrendszerű cím, illetve egyéb címadat után kell leírni. Ha ez nem lehetséges, a párhuzamos címek, illetve egyéb címadatok felsorolását követően kell közölni a különböző nyelvű/írásrendszerű szerzőségi adatokat.

Például:

Canadian urban sources [elektronikus dok.] : a survey / Canadian Council on Urban and Regional Research = Sources urbaines canadiennes : un aperçu / Conseil canadien de la recherche urbaine

- 3.1.7.2. Ha a leírásban a dokumentumnak egy vagy több párhuzamos címe és/vagy párhuzamos egyéb címadata is szerepel, de a szerzőségi adat csak egynyelvű, e szerzőségi adatot az utolsó párhuzamos cím vagy párhuzamos egyéb címadat után kell leírni.

Például:

Halak, kétéltűek és hüllők [elektronikus dok.] = Fishes, amphibians and reptiles / írta Vida Antal és Korsós Zoltán ; ford. Csányi Béla, Korsós Zoltán

Statistique des comptes nationaux, 1969-1985 [elektronikus dok.] = National accounts statistics, 1969-1985 / Organisation de coopération et de développement économiques

- 3.1.7.3. Ha a dokumentumnak nincs párhuzamos címe, de a főforrásban a szerzőségi adat több nyelven/írásrendszerben szerepel, közülük a főcímmel megegyező nyelvű/írásrendszerű adat leírása kötelező. Ha ez a kritérium nem alkalmazható, a párhuzamos szerzőségi adatok közül a tipográfiaiilag kiemeltet, ilyen megkülönböztetés hiányában, a sorrendben az elsőt kell leírni. A további adatok megadhatók úgy, hogy mindegyiket a párhuzamos adatok minősítő jele (=) előzi meg.

Például:

Directions in tin trade of selected North American countries [elektronikus dok.] : statistical survey / International Tin Council = Conseil international de l'étain

- 3.1.7.4. Összefoglaló cím nélküli szerzői gyűjtemény esetében a szerzőségi adatot/adatokat a címek, párhuzamos címek és egyéb címadatok után kell leírni.

Például:

Sivatagon és vadonban [elektronikus dok.] = W pustyni i w puszczy : ifjúsági regény ; Quo vadis : regény / Henryk Sienkiewicz ; ford. Mészáros István

A survey of spending on foreign language teaching [elektronikus dok.] ; Foreign language teaching resources / principal investigator J. L. Pianko

- 3.1.7.5. Ha az összefoglaló cím nélküli gyűjtemény különböző szerzők műveit tartalmazza, minden egyes mű esetében annak címe, párhuzamos címe, egyéb címadata után kell közölni az alkotókkal, közreműködőkkel kapcsolatos szerzőségi adatokat.

Például:

Kísértés [elektronikus dok.] : színmű 2 részben, 10 jelenetben / Václav Havel ; ford. Bojtár Endre. Őfelsége pincére voltam = Obsluhoval jsem anglického krále / Bohumil Hrabal ; ford. Varga György

Hybrid imaging [elektronikus dok.] : technology and graphic design / April Cubbitt.
Art and the machine / Fran Chen. Space art / Jean-Louis Gero ; illustrator Judy
Randall

Nuclear disarmament [elektronikus dok.] ; Politics of peace / principal investigator
Thomas Cashdollar. Strategies for defense / principal investigator Damien Toffel

- 3.1.7.6. Ha az összefoglaló cím nélküli gyűjteményt alkotó egyes műveknek van saját szerzőségi adatuk és van a gyűjtemény egészére vonatkozó közös szerzőségi adat is, ez utóbbit az utolsó műre vonatkozó szerzőségi adat után kell leírni. Ha szükséges, e szerzőségi adathoz szögletes zárójelben magyarázatot kell betoldani.

Például:

Spellbinder [elektronikus dok.] / Tom Leach. The music director / Bob Dithridge.
Word magic / Charles Zipf ; ed. [of the three works] Glen Furness

- 3.1.7.7. Összetett című dokumentum esetén a szerzőségi adatokat az összetett cím után kell leírni.

Például:

Urban and regional references. Supplement [elektronikus dok.] / compiled by
Canadian Council on Urban and Regional Research

Statisztikai tájékoztató. Középfokú oktatás / Oktatási Minisztérium ; készült az
Egyetemi Számítóközpont Statisztikai Osztályán Kurucz Dezső irányításával ;
összeáll. Makkai Ilona

3.2. A leírás 2. adatszoportja. Kiadás

Minták az adatszoport szerkezetére:

- . - Kiadásjelzés
- . - Kiadásjelzés = párhuzamos kiadásjelzés
- . - Kiadásjelzés / az adott kiadásra vonatkozó szerzőségi közlés
- . - Kiadásjelzés / az adott kiadásra vonatkozó első szerzőségi adat ; az adott kiadásra vonatkozó második és minden egyes további szerzőségi adat
- . - Kiadásjelzés / az adott kiadásra vonatkozó szerzőségi közlés = párhuzamos kiadásjelzés / párhuzamos szerzőségi közlés
- . - Kiadásjelzés, kiegészítő kiadásjelzés
- . - Kiadásjelzés / az adott kiadásra vonatkozó szerzőségi közlés, kiegészítő kiadásjelzés

3.2.1. Kiadásjelzés

- 3.2.1.1. Azt, hogy egy közlés kiadásjelzésnek minősül-e, a „kiadás” szó, vagy megfelelőinek jelenléte dönti el. Új kiadásként kell kezelni a dokumentumot – függetlenül attól, hogy tartalmaz-e erre vonatkozó közlést – akkor is, ha címe nem változott, de a katalogizálás során megállapították, hogy tartalma jelentősen módosult.

A főforráson előforduló olyan közlések, mint „verzió”, „szint”, „széria”, „felújítás” vagy „frissítés” utalhatnak arra, hogy új kiadásról van szó, de használhatják ezeket csak a dokumentum kisebb megváltoztatásának jelzésére is. Mindig a dokumentum tartalma alapján kell eldönteni, hogy valóban új kiadásról van-e szó, és mint ilyet kell-e leírni.

Új kiadásról tehát akkor beszélünk, ha jelentős különbségek vannak a dokumentum tartalmában, beleértve a kiegészítéseket és törléseket, a program különbözőségét, a dokumentum frissítését vagy hatékonyságának növelését célzó változtatásokat, a program vagy az operációs rendszer módosításait annak érdekében, hogy más gépekkel és operációs rendszerekkel kompatibilis legyen.

Új kiadásnak minősül – a megfelelő kiadásjelzéstől függetlenül – a dokumentum akkor is, ha jöllehet címe és tartalma változatlan, fizikai hordozója, illetve a hozzáférés módja megváltozott.

Azoknak a távoli hozzáférésű dinamikus dokumentumoknak (pl. online szolgáltatásoknak) a leírásában, amelyeket rendszeresen frissítenek, a frissítésekre vonatkozó adatokat nem a 2. *Kiadás* adatszoportban, hanem a 7. *Megjegyzések* adatszoportban kell leírni (→ 3.7.2.2.).

Ha a kiadásjelzés egyedüli forrása a kísérő dokumentáció, az adat a leírásban csak akkor közölhető, ha az kétséget kizáróan az elektronikus dokumentumra vonatkozik.

- 3.2.1.2. A kiadásjelzést a főforrásban szereplő kifejezésekkel kell leírni, azonban:
- a kiadás sorszámát mindig arab számmal kell megadni,
  - a kiadásjelzés kifejezéseit, szavait rövidíteni lehet, ha van szabványos rövidítésük,
  - a kiadásjelzés lényeges információt nem tartalmazó kifejezéseit el kell hagyni a szövegelhagyás jelzése nélkül,
  - az 1. kiadásra vonatkozó jelzést mindig el kell hagyni, kivéve, ha az egy eredetileg külföldön megjelent mű magyarországi kiadására vonatkozik.

Például:

- . - 2. kiad.
- . - Átd. kiad.
- . - Bőv. kiad.
- . - Plus verzió

- . - Rev. ed.
- . - 0.2. verzió
- . - Hyperlinkes új kiad.
- . - 1. magyarországi kiad.

- 3.2.1.3. Ha a főforrásban nincs a kiadásra vonatkozó közlés, de a dokumentum alapján vagy idegen forrásból megállapítható, hogy tartalma jelentősen eltér az előző kiadás(ok)étól, a kiadásjelzést a főcím nyelvén szögletes zárójelben pótolni lehet.

Például:

- . - [Böv. kiad.]
- . - [1.5. verzió]
- . - [Rev. ed.]
- . - [School ed.]

- 3.2.1.4. Ha a kiadásra vonatkozó közlés a főcímmel vagy az egyéb címadattal egy nyelvtani szerkezetet alkot, azt az 1. *A főcím és a szerzőségi közlés* adatcsoportban kell leírni és a 2. *Kiadás* adatcsoportban nem kell megismételni.

Például:

Főcím:

The compact version of The Bible [elektronikus dok.]

- 3.2.1.5. Ha az elektronikus dokumentum egy korábban hagyományos formában megjelent dokumentum faksimile kiadása, és erre vonatkozóan a főforrásban nem szerepel közlés, ezt szögletes zárójelbe tett, a főcím nyelvével megegyező kifejezéssel meg lehet adni a 2. *Kiadás* adatcsoportban.

Például:

Festetics kódex [elektronikus dok.]. - [Faksimile kiad.]

The poetical works of John Keats [elektronikus dok.]. - [Facsimile ed.]

- 3.2.1.6. Ha a főforrásban szereplő kiadásjelzés az összefoglaló cím nélküli gyűjteményben szereplő műveknek csak egyikére vonatkozik, azt a művel kapcsolatos főcímet követően egyéb címadatként kell leírni.

Például:

National flight [elektronikus dok.] : 1995 sales edition / by Air Flight Inc. Navigation advisor / Interactive Mapping Corporation

- 3.2.1.7. Ha a dokumentum a kiadásjelzést több nyelven/írásrendszerben közli, közülük a főcím nyelvével/írásrendszerével megegyező adatot kell leírni. Ha e kritérium nem alkalmazható, a főforrásban tipográfiailag kiemeltet, ilyen megkülönböztetés hiányában a sorrendben az elsőt kell leírni. A további kiadásjelzések párhuzamos adatokként megadhatók. A párhuzamos adatok elhagyását nem kell jelölni.

Például:

A főforrásban	A leírásban
02-es verzió 02. version	. - 02. verzió <i>vagy</i> . - 02. verzió = 02. version
Students' edition Edition. pour les étudiants	. - Students' ed. <i>vagy</i> . - Students' ed = Ed. pour les étudiants

3.2.2. Az adott kiadásra vonatkozó szerzőségi közlés

- 3.2.2.1. A 2. *Kiadás* adatszoportban azokat a szerzőségi adatokat kell leírni, amelyek kétséget kizáróan csak az adott kiadásra vonatkoznak.

Például:

Findit [elektronikus dok.] / Lester Angerra. - Rev. version 3.3. / programmer Kate Maggor

LodeStar [elektronikus dok.]. - Student version / with new graphics by Gerry Herin

3.2.3. Kiegészítő kiadásjelzés

- 3.2.3.1. A dokumentum adott kiadásában szereplő új, illetve átdolgozott függelékek és egyéb járulékos részek adatait kiegészítő kiadásjelzésként kell leírni.

Például:

Budapest [elektronikus dok.]. - 2. jav. kiad., felújított utcanévjegyzékkel

- 3.2.3.2. Kiegészítő kiadásjelzésként kell leírni az utánnomásra vonatkozó közléseket.

Például:

. - Student version, reissued

- 3.2.3.4. Ha a kiegészítő kiadásjelzéshez szerzőségi adat is tartozik, azt a kiegészítő kiadásjelzés részeként lehet leírni.

Például:

. - 2.4. verzió, jav., Balázs Péter táblázataival

3.3. A leírás 3. adatcsoportja. A dokumentumtípus speciális adatai

Az adatcsoport első elemeként kell megadni az elektronikus dokumentumtípus megnevezését. Ha a leírásban közölni kívánják az elektronikus dokumentumba foglalt adatok mennyiségére (a belső terjedelemre) vonatkozó adatokat, azokat is ebben az adatcsoportban kell megadni. A többi fizikai jellemzőre vonatkozó adatot az 5. *Fizikai jellemzők* adatcsoportban, a működési követelményekre és a hozzáférés módjára vonatkozó adatokat a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban kell leírni (→ 3.5., 3.7.2.5.).

Ha az elektronikus dokumentumtípusra vonatkozóan két vagy több megnevezés szerepel, a második és a további megnevezések előtt az „és” szót kell feltüntetni.

Ha a dokumentumnak – típusából adódóan – vannak egyéb saját speciális adatai is (pl. időszaki kiadvány esetében számozási adatok, kutatási jelentés esetében azonosító jelzet), azokat az elektronikus dokumentumtípus megnevezései után kell leírni úgy, hogy a megnevezés(eke)t ponttal kell lezárni, majd egy szóköz után kell leírni a további, az egyéb dokumentumtípusra vonatkozó speciális adatokat a megfelelő szabvány (szabályzat) előírásai szerint.

Minták az adatcsoport szerkezetére:

- . - Az elektronikus dokumentumtípus megnevezése
- . - Az elektronikus dokumentumtípus megnevezése (az elektronikus dokumentum adatainak mennyisége)
- . - Az elektronikus dokumentumtípus megnevezése (az elektronikus dokumentum adatainak mennyisége). Az egyéb dokumentumtípus speciális adatai
- . - Az elektronikus dokumentumtípus megnevezése és az elektronikus dokumentumtípus további megnevezése (az elektronikus dokumentum adatainak mennyisége). Az egyéb dokumentumtípus speciális adatai

3.3.1. Az elektronikus dokumentumtípus megnevezése

A megnevezés az elektronikus dokumentum speciális típusát írja le, amelyben a mű megtestesül. A megnevezést a bibliográfia nyelvén kell megadni. A jelenleg használatos (ismert) magyar nyelvű megnevezéseket az **F2. függelék** tartalmazza. Ezek szerepelhetnek a belső vagy a külső forrásokban; ha ott mégsem szerepelnek, vagy ott nem elfogadott megnevezések szerepelnek, a dokumentum tanulmányozása után bármely forrás alapján kell megadni – szögletes zárójel nélkül – a megfelelő megnevezés(eke)t. Ha a függelékben szereplő kifejezések egyike sem alkalmazható,

megfelelő megnevezést kell alkotni, az „elektronikus” jelzővel vagy a nélkül. Új megnevezés esetén előnyben kell részesíteni azt a fogalmat, amely már jól beváltan elterjedt a dokumentumnak mind a készítői, mind a használói között, és más speciális dokumentumtípusok elnevezéseitől egyértelműen megkülönböztethető.

Attól függően, hogy az *1. A cím és a szerzőségi közlés* adatszoportban szerepelt-e a dokumentumtípus általános megnevezése, a leírásban az elektronikus dokumentumtípust az „Elektronikus” jelzővel vagy a nélkül kell megnevezni.

Például:

Elektronikus jelzővel:	Elektronikus jelző nélkül:
. - Elektronikus interaktív multimédia	. - Interaktív multimédia
. - Elektronikus időszaki kiadvány	. - Időszaki kiadvány
. - Elektronikus szöveg	. - Szöveg
. - Elektronikus könyv	. - Könyv
. - Elektronikus szöveg és képek	. - Szöveg és képek
. - Elektronikus napilap	. - Napilap
. - Elektronikus ábrázolások	. - Ábrázolások
. - Elektronikus betűkészletek	. - Betűkészletek
. - Elektronikus szöveges adatbázis	. - Szöveges adatbázis

Ha az elektronikus dokumentum program(ok)ból áll, megnevezésként az „Elektronikus program(ok)”-at vagy „Program(ok)”-at kell megadni. A program típusát az **F2. függelékben** szereplő jegyzék kifejezéseinek megfelelően kell közölni.

Például:

Elektronikus jelzővel:	Elektronikus jelző nélkül:
. - Elektronikus alkalmazói program(ok)	. - Alkalmazói program(ok)
. - Elektronikus adatbázis-kezelő program(ok)	. - Adatbázis-kezelő program(ok)
. - Elektronikus táblázatkezelő program(ok)	. - Táblázatkezelő program(ok)
. - Elektronikus játékprogram(ok)	. - Játékprogram(ok)
. - Elektronikus rendszerprogram(ok)	. - Rendszerprogram(ok)
. - Elektronikus keresőprogram(ok)	. - Keresőprogram(ok)
. - Elektronikus szövegszerkesztő program(ok)	. - Szövegszerkesztő program(ok)

Ha az elektronikus dokumentum adatokból, szövegből, képekből és program(ok)ból áll, az egyes megnevezéseket az „és” kötőszóval összekötve kell felsorolni.

Például:

Több megnevezés az elektronikus jelzővel:	Több megnevezés elektronikus jelző nélkül:
. - Elektronikus szöveg és program	. - Szöveg és program
. - Elektronikus képek és keresőprogram	. - Képek és keresőprogram
. - Elektronikus közvélemény-kutatási adatok és táblázatkezelő program	. - Közvélemény-kutatási adatok és táblázatkezelő program
. - Elektronikus szöveg és szövegszerkesztő program	. - Szöveg és szövegszerkesztő program
Több megnevezés az elektronikus jelzővel:	Több megnevezés elektronikus jelző nélkül:
. - Elektronikus szöveges adatbázis és hangzó anyag	. - Szöveges adatbázis és hangzó anyag
. - Elektronikus online bibliográfiai adatbázis és programok	. - Online bibliográfiai adatbázis és programok
. - Elektronikus hangzó anyag és programok és szöveg	. - Hangzó anyag és programok és szöveg

Az adatsorozatban a dokumentum fő részére vonatkozó jellemzőt kell leírni. A további jellemzőket a 7. *Megjegyzés* adatsorozatban lehet megadni.

Például:

. - Program

Megjegyzés: Adatokkal és szöveges részekkel.

3.3.2. Az elektronikus dokumentum adatainak mennyisége

3.3.2.1. Az elektronikus dokumentumba foglalt adatok mennyiségére, a dokumentum belső terjedelmére vonatkozó adatokat is meg lehet adni kerek zárójelben. Ez általában azon fájlok számából tevődik össze, amelyek az adatok vagy a program tartalmát alkotják. A folytonosan változó terjedelmű, távoli hozzáférésű dinamikus dokumentumok terjedelem adatait nem szabad leírni.

3.3.2.2. A terjedelem sajátos elnevezéseit a bibliográfia nyelvén, az adatok vagy program(ok) tartalmát alkotó fájlok számát arab számjegyekkel kell leírni.

Például:

Elektronikus jelzővel:	Elektronikus jelző nélkül:
. - Elektronikus szöveg (1 fájl)	. - Szöveg (1 fájl)
. - Elektronikus segédprogramok (3 fájl)	. - Segédprogramok (3 fájl)
. - Elektronikus CAD programok (17 fájl)	. - CAD programok (17 fájl)
. - Elektronikus szöveg (5 fájl) és kereső program (1 fájl)	. - Szöveg (5 fájl) és kereső program (1 fájl)

- 3.3.2.3. A rekordok és/vagy bájtok számát adatokból álló dokumentum esetében, a bájtok számát programok leírásakor lehet megadni. Ha a fájlok számát leírják, a további mennyiségi adatközlés előtt szóköz, kettőspont, szóköz áll. A bájtok számát olyan formában kell megadni, ahogyan a forrásban szerepel (pl. „megabájt”, „MB”, „Mbyte”). A programnyelv forráskódjának megnevezését a 7. *Megjegyzések* adatscsoportban lehet közölni.

Például:

Elektronikus jelzővel:	Elektronikus jelző nélkül:
. - Elektronikus ábrázolások (800 rekord : 131.550 bájt)	. - Ábrázolások (800 rekord : 131.550 bájt)
. - Elektronikus rendszerprogram (1 fájl : 997 utasítás)	. - Rendszerprogram (1 fájl : 997 utasítás)
. - Elektronikus szöveg (2 fájl : 327 kB)	. - Szöveg (2 fájl : 327 kB)
. - Elektronikus adatok (1 fájl : 1.2 GB) és programok (1 fájl : 2520 utasítás)	. - Adatok (1 fájl : 1.2 GB) és programok (1 fájl : 2520 utasítás)

- 3.3.2.4. A rekordok és/vagy bájtok számát becsült adatként is le lehet írni, vagy a 7. *Megjegyzések* adatscsoportban lehet megadni (→ 3.7.2.3.).

Például:

Elektronikus jelzővel:	Elektronikus jelző nélkül:
. - Elektronikus képek (kb. 3000-4000 rekord)	. - Képek (kb. 3000-4000 rekord)
. - Elektronikus rendszerprogram (23 fájl : mindegyik kb. 35000 bájt)	. - Rendszerprogram (23 fájl : mindegyik kb. 35000 bájt)

3.3.3. Az egyéb dokumentumtípus speciális adatai

- 3.3.3.1. Az egyéb dokumentumtípus saját speciális adatait az elektronikus dokumentumtípusra vonatkozó adatokat követően, azokat ponttal lezárva kell leírni.

Például:

. - Elektronikus kutatási jelentés. INFN-CT-99	. - Kutatási jelentés. INFN-CT-99
--	-----------------------------------

vagy

. - Elektronikus kutatási jelentés (2 fájl : 800, 1250 rekord, 2 Mbájt). INFN-CT-99	. - Kutatási jelentés (2 fájl : 800, 1250 rekord, 2 Mbájt). INFN-CT-99
---	--

- 3.3.3.2. Elektronikus időszaki kiadványok esetében egyéb saját speciális adatként a számozási adatokat kell leírni az időszaki kiadványok bibliográfiai leírására vonatkozó szabvány (szabályzat) előírásainak megfelelően.

Például:

. - Elektronikus folyóirat. 1996-1998.	. - Folyóirat. 1996-1998.
. - Elektronikus újság. 1.köt. 1.sz. (1999. márc. 2.)-	. - Újság. 1.köt. 1.sz. (1992. márc. 2.)-

3.4. A leírás 4. adatcsoportja. Megjelenés

A megjelenés, közzététel vagy terjesztés kifejezések az elektronikus dokumentum megjelenésével, közzétételével, kibocsátásával, hozzáférhetővé tételével és terjesztésével kapcsolatos minden tevékenységet felölelnek. Ezek a tevékenységek: (a továbbiakban megjelenés) különböznek a dokumentum gyártásától (fizikai előállításától) (→ 3.4.4.), noha mindegyiket végezheti ugyanaz a személy vagy testület. Ha egy személy vagy testület mindeme tevékenységeket a gyártással együttesen végzi, vagy ha nem állapítható meg, hogy a személy vagy testület mindezekért vagy kizárólag a gyártásért felelős, a közlést a kiadáshoz, közzétételhez, terjesztéshez kapcsolódónak kell tekinteni. Az adatcsoportra vonatkozó szabályok a távoli hozzáférésű dokumentumokra is vonatkoznak. Kiadónak ebben az esetben azt a személyt vagy testületet kell tekinteni, aki/amely a dokumentumot előállítja, közlést teszi, a hálózaton megjeleníti (elérhetővé teszi).

Faksimile kiadás esetén az elektronikus dokumentum megjelenési adatait kell a 4. *Megjelenés* adatcsoportban megadni. Az eredeti dokumentum megjelenési adatait a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban meg kell adni.

Minták az adatcsoport szerkezetére:

. - A megjelenés helye : A kiadó neve, a megjelenés éve

. - A megjelenés helye : A kiadó neve ; A megjelenés helye : A kiadó neve, a megjelenés éve

. - A megjelenés helye ; A megjelenés helye : A kiadó neve, a megjelenés éve (A gyártás helye : A gyártó neve, a gyártás éve)

. - A megjelenés helye : A kiadó neve, a megjelenés éve ; A terjesztő székhelye : A terjesztő neve

3.4.1. A megjelenés helye

3.4.1.1. A megjelenés helye annak a városnak vagy egyéb helységnek a neve, amely a kiadó székhelye, illetve amelyet a főforrás a megjelenés helyeként megnevez.

3.4.1.2. A megjelenés helyét azzal a helyesírással és olyan nyelvtani alakban kell leírni, ahogyan az a főforrásban szerepel.

Például:

- . - Budapest
- . - Budapesten
- . - Pécssett
- . - V Praze

3.4.1.3. Ha az azonosításhoz szükséges, a kiadó pontos címét is le lehet írni a székhely után. A címet, ha az a főforrásban szerepel, kerek zárójelbe, ha idegen forrásból származik, szögletes zárójelbe kell tenni.

Például:

- . - Cupertino (CA) (10648 Gascoigne Dr., Cupertino 95014)

3.4.1.4. Ha az azonosításhoz hasznos, a főforrásban megadott helységnév után, szögletes zárójelben, annak valamely ismertebb (elterjedtebb) – hivatalos, illetve korábbi vagy későbbi – formáját is le lehet írni.

Például:

- . - Savariae [Szombathely]
- . - Bécs [Wien]
- . - Vienna [Wien]
- . - Lerpwl [Liverpool]

3.4.1.5. A helységnév után mindig fel kell tüntetni az ország, illetve az állam nevét vagy valamely közigazgatási terület nevét, ha azonos nevű helységek megkülönböztetésére van szükség. Az országnevek szabványos betűkódjukkal is leírhatók, amely esetben az MSZ EN ISO 3166-1 előírásai szerinti kétjegyű betűkódot kell alkalmazni.

Például:

- . - Washington (D.C.)
- . - Cambridge [MA]
- . - Santiago [Chile] vagy Santiago [CL]

3.4.1.6. Ha valamely, a főforrásban szereplő adatról megállapítható, hogy téves vagy kétséges, a helyesbített adatot szögletes zárójelben vagy a 7. *Megjegyzés* adatszoportban kell leírni (→ 3.7.2.4.). Az adat kétséges voltát az utána szögletes zárójelbe tett kérdőjellel kell jelezni.

Például:

- . - London [!Maidenhead]
- . - Dublin [?]

- 3.4.1.7. Ha egy kiadóhoz egynél több helység neve kapcsolódik, a tipográfiaiilag vagy más módon kiemeltet, ilyen megkülönböztetés hiányában pedig a sorrendben az első hely nevét kell leírni. Ha csak egy helységnevet közlünk, a további nevek elhagyását szögletes zárójelbe tett [etc.] -val vagy más írásrendszerű megfelelőjével kell jelezni. A további helységnevek megadhatók.

Például:

- . - Budapest [etc.]
- . - Paris [etc.]
- . - New York ; Berlin ; Budapest

- 3.4.1.8. Ha a főforrás a megjelenés helyét több nyelven/írásrendszerben közli, közülük a főcím nyelvvel/írásrendszerével megegyező névalakot, ha ez a kritérium nem alkalmazható, a tipográfiaiilag (vagy más módon) kiemelt nevet, ilyen megkülönböztetés hiányában pedig az elsőt kell leírni. A párhuzamos megnevezések az előírt egyezményes jellel (=) megadhatók. A párhuzamos megnevezések elhagyását nem kell jelölni.

- 3.4.1.9. Ha a dokumentumnak több kiadója van, és ezek székhelye nem azonos, mindegyik leírt kiadó székhelyét/székhelyeit meg kell nevezni (→ 3.4.2.2.).

- 3.4.1.10. Ha a kiadó és a terjesztő székhelye is szerepel a főforrásban, a terjesztés helyét is le lehet írni, amennyiben az nem azonos a kiadó székhelyével.

Például:

- . - Washington (D.C.) : U.S. Bureau of the Census ; Rosslyn (Va.) : distributed by DUALabs

- 3.4.1.11. Ha a dokumentum a megjelenés helyét egyáltalán nem nevezi meg, de az idegen forrásból megállapítható, e nevet – szögletes zárójelben – a dokumentum megjelenésekor érvényes hivatalos formában kell leírni. Ugyanígy le lehet írni a megjelenés valószínű (feltételezett) helyének nevét. A megjelenési hely kétséges voltát a helységnév után írt kérdőjellel kell jelezni.

Például:

- . - [Maglód]
- . - [Praha?]

- 3.4.1.12. Ha a megjelenés helye nem szerepel a dokumentumban és nem is valószínűsíthető, de az ország (állam, tartomány, stb.) neve igen, megjelenési helyként ezt kell leírni. Ha ez sem szerepel a dokumentumban, a feltételezett ország (állam, tartomány, stb.) nevét kell leírni a 3.4.1.11. pontban leírt szabályok szerint.

Például:

- . - Canada
- . - [Surrey]
- . - [France?]

- 3.4.1.13. Ha semmilyen megjelenési hely sem állapítható meg, ezt a szögletes zárójelbe tett „Sine loco” kifejezés rövidítésével „[S.l.]” kell jelölni. A nem latin betűs leírásban az adathiányt jelölő kifejezés megfelelő nyelvű, illetve írásrendszerű változatának szabványos rövidítését kell megadni.

3.4.2. A kiadó neve

- 3.4.2.1. A kiadó nevét a főforrásban közölt formában kell leírni. A név elemei szabványosan rövidíthetők, illetve a teljes név a kiadó által használt betűszóval helyettesíthető, ha a kiadó e néven is azonosítható. A kiadó nevéből a mellőzhető elemek elhagyhatók, például:

- a személynevek nem családnév (vezetéknév) jellegű elemei,
- a társas viszonyra, cégjellegre utaló kifejezések (pl. Kft., Rt., Ltd.),
- a „Kiadó” szó és megfelelői,

kivéve ha nélkülük a név értelmezhetetlenné vagy groteszkké válik, nyelvtanilag csonka, vagy ha a név írásmódja (egybeírás, kötőjeles írásmód stb.) az elhagyást nem teszi lehetővé. A copyright adatból vett kiadói nevet/neveket szögletes zárójel nélkül kell leírni.

Például:

A főforrásban:	A leírásban:
Kossuth Kiadó	Kossuth
Addison-Wesley Publishing Company	Addison-Wesley
Nemzeti Tankönyvkiadó	Nemzeti Tankönyvkiadó vagy Nemz. Tankvk.

- 3.4.2.2. Ha a dokumentumnak több kiadója van, a főforrásban tipográfiaileg vagy más módon kiemeltet, vagy ha ilyen megkülönböztetés nincs, a sorrendben az első nevet kell leírni, a vele kapcsolatos megjelenési hellyel. A többi név elhagyását szögletes zárójelbe tett [etc.]-val vagy más írásrendszerű megfelelőjével kell jelölni. Leírható a második és minden további kiadó neve is a megfelelő nevekkal kapcsolatos megjelenési hellyel (→ még 3.4.1.9.).

Például:

- . - New York : Softtext [etc.]
- . - London : BPI Systems [etc.]
- . - Budapest : Nemzeti Tankönyvkiadó ; Zsámbék : Tudor
- . - New York : Columbia University ; Boston : Computer Research Institute
- . - Budapest : Kossuth : Com-Com Bt.

- 3.4.2.3. Ha a kiadó és a terjesztő/forgalmazó neve is szerepel a főforrásban, a terjesztő/forgalmazó neve is leírható. A terjesztő/forgalmazó nevének közlése csak akkor kötelező, ha a főforrás a kiadót nem nevezi meg. Ebben az esetben a terjesztő nevét funkciójának megjelölésével együtt kell leírni, ahogyan az a főforrásban szerepel. Ha a funkció megnevezése idegen forrásból származik, szögletes zárójelben kell megadni. Azt a terjesztői/forgalmazói nevet, amely nem az adatcsoport főforrásából származik, csak a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban lehet leírni a funkció megadásával.

Például:

- . - Budapest : Panem : forgalmazza Cyberstone
  - . - Arlington (Va.) : Trans Video ; New London (CT) : distributed by Triangle Digital Inc.
  - . - Ames (Iowa) : University of Iowa ; Columbus (Ohio) : Center for Human Resource Research [distributor]
  - . - Ann Arbor (Mich.) : Social Science Group
- Megjegyzésben:* Terjeszti az Interuniversity Consortium for Political Research

- 3.4.2.4. A 4. *Megjelenés* adatcsoportban a kiadót – rövid formában – akkor is meg kell nevezni, ha azt a leírás más adatelemként (például: közreadóként), vagy más adatelem (például: a főcím) részeként is tartalmazza.

Például:

- Szerzőségi közlésben:
/ [közreadta az] ITD Hungary Magyar Befektetési és Kereskedelemfejlesztési Rt.
A 4. *Megjelenés* adatcsoportban:
. - Budapest : ITD Hungary

- 3.4.2.5. Ha a főforrás a kiadó nevét több nyelven és/vagy írásrendszerben közli, közülük csak a főcím nyelvvel/írásrendszerével megegyező névalakot kell leírni. Le lehet írni a párhuzamos adatokat is az előírt jelet (=) követően, elhagyásukat azonban nem kell jelölni.
- 3.4.2.6. A gyártó (előállító) neve nem írható le ismeretlen kiadó vagy terjesztő neve helyett. Ha azonban egy személy vagy testület kiadást, gyártást és terjesztést egyaránt folytat, vagy ha a felelősség bizonytalan, akkor e személy/testület a feltételezett kiadó, terjesztő.

Például:

Budapest : Kiss L.,
[Budapest] : Art '95,

- 3.4.2.7. Ha a kiadó ismeretlen és más adattal, például a terjesztő/forgalmazó megnevezésével sem helyettesíthető, e tény a latin betűs leírásokban a „sine nomine” kifejezés szögletes zárójelbe tett rövidítésével [s.n.] kell jelezni. A nem latin betűs leírásokban az adathiányt jelölő kifejezés megfelelő nyelvű és írásrendszerű változatának szabványos rövidítését kell megadni.

Például:

. - Paris : [s.n.]
. - [S.l.] : [s.n.]

3.4.3. A megjelenés éve

- 3.4.3.1. A megjelenés évét időszámításunk szerint és arab számmal kell leírni. Ha a főforrás a megjelenés évét más időszámítással közli, az adatot a leírásban az időszámításunknak megfelelő, szögletes zárójelbe tett évszámmal ki kell egészíteni. A 7. *Megjegyzések* adatsorozatban közölni kell, hogy a dokumentum a megjelenés időpontját milyen időszámítással adta meg (→ 3.7.2.4.).

Például:

A dokumentumban:	A leírásban:
5730	5730 [1969 vagy 1970]

Megjegyzésben: A dokumentumban a megjelenés éve zsidó időszámítással

- 3.4.3.2. Távoli hozzáférésű elektronikus dokumentumok, online szolgáltatások és más dinamikus dokumentumok (pl. weblapok, webterületek) esetében a teljes keltezés (az évet, a hónapot és a napot) is meg lehet adni, ahogyan az a főforrásban szerepel. A 7. *Megjegyzések* adatsorozatban meg lehet adni a frissítés gyakoriságát, illetve az utolsó frissítés dátumát.

Például:

, 1997.02.27.

Megjegyzésben:

Utolsó frissítés 1999.10.21.

- 3.4.3.3. Ha a dokumentumban nem szerepel sem a kiadás (közzététel) sem a terjesztés vagy a gyártás éve, de a szerzői jog megszerzésének (copyright) éve igen, ezt kell megjelenési évként leírni, feltüntetve előtte a „copyright” szó rövidítését.

Például:

, cop. 1995

Ha több copyright év szerepel a dokumentumban, amelyek annak különböző összetevőivel kapcsolatosak (pl. külön copyright éve van a program megírásának, a hanganyag előállításának, a grafikai és a dokumentációs résznek) és nincs a dokumentum egészére vonatkozó kiadási vagy terjesztési év, a legkésőbbi copyright évet kell leírni. Ilyen esetben a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban magyarázatot lehet adni arra, hogy az évszám mire vonatkozik.

A copyright évet le lehet írni akkor is, ha a megjelenés éve szerepel ugyan a főforrásban, de a két adat között a különbség egy évnél több.

Például:

, cop. 1999

Megjegyzésben:

A copyright éve a program írására vonatkozik; a hangzó anyagra és a dokumentáció cop. éve 1997.

1995, cop. 1993

- 3.4.3.4. Ha ugyanaz a dátum vonatkozik a kiadásra (közzétételre), a gyártásra és a terjesztésre vagy egynél több kiadóra vagy terjesztőre, azt az utolsó név vagy funkciójelzés után kell leírni.

Például:

. - Budapest : Panem : forgalmazza Cyberstone, 1996

. - Las Vegas (NV) : Startburst Designs ; San Diego (CA) : distributed by Interactive Data Corp., 1994

- 3.4.3.5. Ha a kiadás éve eltér a terjesztés megkezdésének évétől, minden egyes évszámot a megfelelő név vagy funkciójelzés után kell leírni.

Például:

. - Seattle (Wash.) : Laser Learning Technologies, 1993 ; Hardwick (VT) : Optical Transfer [distributor], 1995

- 3.4.3.6. Ha ismeretes, hogy a dokumentumban szereplő évszám téves vagy hibás, a leírásban mind a téves adatot, mind pedig szögletes zárójelbe tett helyesbítését közölni kell. Ha a dokumentumban a téves és a helyes adat is szerepel (pl. a címképernyőn 1999, a lemezcímkén vagy a dokumentációban 1998), megjelenési évként a helyes adatot kell leírni. A téves adatot – forrását megnevezve – a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban kell közölni.

Például:

, 1897 [!1987]

, 1999

Megjegyzésben: A lemezcímkén a megjelenés éve 1998

- 3.4.3.7. Ha mind a kiadás (közzététel) és terjesztés, mind pedig a gyártás és a copyright éve ismeretlen, a megjelenés feltételezett vagy legalább hozzávetőleges évét kell szögletes zárójelben leírni. A latin betűs leírásban a hozzávetőleges megjelenési évvel kapcsolatos kiegészítő közléseket a nemzetközivé vált latin nyelvű kifejezésekkel (cca., post, ante) kell megadni (→ 2.5.4.). A nem latin betűs leírásban a megfelelő nyelvű és írásrendszerű szabványos kifejezéseket, illetve rövidítéseket kell használni.

Például:

, [cca. 1994]
 , [1992?]
 , [199?]
 , [post 1970]
 , [ante 2000]
 , [post 1970 ante 1998]

3.4.4. A gyártás székhelye és a gyártó neve

- 3.4.4.1. A gyártás székhelyét és a gyártó nevét akkor kell leírni kerek zárójelben, ha szerepelnek a főforrásban és nem állapítható meg sem a megjelenés vagy a terjesztés helye, sem a kiadó vagy a terjesztő neve.

Például:

. - [S.l.] : [s.n.], 1998 (Székesfehérvár : VTCD)
 . - [S.l.] : [s.n.], 1996 (Seattle : Landmark Data Systems)

- 3.4.4.2. Ha a megjelenés adatai (hely, kiadó és év) ismertek és a gyártás székhelye és a gyártó neve is szerepel a főforrásban, a leírásban kerek zárójelben ezeket is meg lehet adni.

Például:

. - Urbana (Ill.) : University of Illinois at Urbana-Champaign, Laboratory for Advanced Supercomputers, 1995 (Tokyo : Zishi)

3.5. A leírás 5. adatsorozatja. Fizikai jellemzők

Az alábbi előírások csak a helyi hozzáférésű elektronikus dokumentumokra vonatkoznak. A fizikai jellemzők adatsorozatban használandó megnevezéseket a bibliográfia nyelvén, a mennyiségi és a méretre vonatkozó adatokat arab számokkal kell leírni.

Ha ugyanaz a mű elektronikus dokumentumként különböző fizikai hordozókon jelenik meg, ezek más-más kiadásnak minősülnek és e kiadások mindegyikéről önálló leírást kell készíteni.

Ha az elektronikus dokumentum egy vagy több elektronikus dokumentumból (pl. CD-ROM, floppy) és egyéb kísérő anyagokból (pl. nyomtatott használati utasítás, térkép) áll, minden egyes hordozóra vonatkozó fizikai jellemzőt le kell írni.

Minták az adatcsoport szerkezetére:

- . - A fizikai hordozó(k) száma és megnevezése ; méretek
- . - A fizikai hordozó(k) száma és megnevezése : egyéb fizikai jellemzők ; méret + melléklet megnevezése (a melléklet terjedelme : a melléklet egyéb fizikai jellemzői ; a melléklet mérete)

vagy

- . - A fizikai hordozó(k) száma és megnevezése : egyéb fizikai jellemzők ; méret(ek)
a melléklet darabszáma és megnevezése : a melléklet egyéb fizikai jellemzői ; a melléklet mérete
a melléklet megnevezése : a melléklet egyéb fizikai jellemzői ; a melléklet mérete

3.5.1. A fizikai hordozó megnevezése és terjedelme

Az adatcsoport első adatelemeként az elektronikus dokumentum fizikai hordozójának/hordozóinak számát és megnevezését kell leírni. A fizikai hordozók jelenleg ismeretes magyar nyelvű megnevezésének jegyzékét az **F3. függelék** tartalmazza.

Például:

- . - 1 CD-ROM
- . - 1 CD-I
- . - 2 fotó-CD
- . - 2 mágnesszalag kazetta
- . - 4 floppy

3.5.2. Egyéb fizikai jellemzők

Az adatcsoport második adatelemeként az egyéb fizikai jellemzőket (pl. színes, hangzó) kell leírni. A „színes” kifejezést a többszínű (nem fekete fehér, vagy sötét háttéren fehér, csak zöld vagy sárgászöld) dokumentumok esetében kell feltüntetni. A színes kép megjelenítéséhez vagy a hangzás előállításához szükséges hardver-

feltételeket (pl. színes monitor, hangkártya) a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban kell közölni a "Működési követelmények" leírásánál (→ 3.7.2.5.1).

Például:

- . - 2 mágnesszalag kazetta : színes
- . - 1 CD-I : hangzó, színes
- . - 1 DVD : hangzó, színes

3.5.3. Méret

- 3.5.3.1. Az adatcsoport harmadik elemeként a fizikai hordozó méretét kell leírni centiméterekben kifejezve. Minden megkezdett centimétert a következő egész centiméterre kell felkerekíteni. A méretet arab számjeggyel, a centimétert pedig a „cm” rövidítéssel kell leírni. Méretként a fizikai hordozó tényleges méretét kell leírni, tekintet nélkül tartójának, csomagolásának méreteire, pl. a floppy papírtasakjára vagy az optikai lemez dobozára. Ha az elektronikus dokumentumban az adat "inch"-ben (hüvelykben) szerepel, nem kell cm-re átszámolni, hanem a dokumentum közlésének megfelelően kell megadni az "inch" kifejezéssel együtt, akkor is, ha a dokumentumban annak csak jele (") szerepel.

Például:

- ; 12 cm
- ; 27 cm
- ; 3,5 inch

- 3.5.3.2. Lemezek vagy szalagtekercsek esetében az átmérőt kell leírni. (→ még 3.5.3.4.).

Például:

- . - 2 CD-ROM : színes ; 12 cm
- . - 1 mágnesszalag tekercs ; 27 cm

- 3.5.3.3. A kartridzs elülső felszínének a hosszát kell leírni.

Például:

- . - 1 kartridzs : hangzó, színes ; 9 cm

- 3.5.3.4. A mágnesszalag kazetta hosszát és szélességét akkor kell megadni, ha az nem szabványos (azaz 10x7 cm-es) méretű. A szalag szélességét szintén közölni kell, ha az nem szabványos (4 mm-es).

Például:

- . - 1 mágnesszalag kazetta : színes ; 19x9 cm, 7 mm-es

- 3.5.3.5. Ha az elektronikus dokumentum több, különböző méretű fizikai hordozóból áll, akkor a legkisebb vagy a kisebb, és a legnagyobb vagy a nagyobb méretét kell megadni, kötőjellel összekötve.

Például:

. - 2 CD-ROM : színes ; 9-12 cm

3.5.4. Mellékletek

- 3.5.4.1 Az adatcsoport negyedik adatelemként az elektronikus dokumentum mellékletére/mellékleteire vonatkozó adatokat kell leírni vagy a „melléklet” szó szabványos rövidítésével (mell.) vagy a melléklet típusának megnevezésével (ennek szabványos rövidítésével). Több melléklet vagy több azonos típusú melléklet darabszámát arab számmal kell közölni. A melléklet saját terjedelemeit kerek zárójelben kell leírni a melléklet megnevezése után egy szóközt követően.

Például:

. - 1 floppy ; 3,5 inch + mell.

. - 2 CD-R ; 12 cm + használati útmutató

. - 1 CD-ROM : hangzó, színes ; 12 cm + 2 indító floppy (3,5 inch), 1 hanglemezt (12 cm), használati útmutató (124 p. ; 25 cm)

. - 2 floppy ; 9 cm + használói kalauz (110 p. ; 23 cm)

- 3.5.4.2. Távoli hozzáférésű dokumentum esetében, ahol nincs adat a fizikai jellemzőkről, de rendelkezésre áll a dokumentumra vonatkozó kísérő anyag (melléklet), annak adatait a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban lehet megadni (→ 3.7.2.5.3.).

3.6. A leírás 6. adatcsoportja. Sorozat

Megjegyzés: A sorozat egészét az időszak kiadványok bibliográfiai leírására vonatkozó szabvány/szabályzat előírásai szerint kell leírni.

Minták az adatcsoport szerkezetére:

. - (A sorozat főcíme = A sorozat párhuzamos címe)

. - (A sorozat főcíme : a sorozat egyéb címadata, a sorozat ISSN-je ; sorozaton belüli szám)

. - (A sorozat főcíme / a sorozat első szerzőségi adata ; a sorozat második szerzőségi adata ; sorozaton belüli szám)

. - (A sorozat főcíme, a sorozat ISSN-je)

- . - (Az első sorozat főcíme, a sorozat ISSN-je) (A második sorozat főcíme, a sorozat ISSN-je ; sorozaton belüli szám)
- . - (A főszorozat főcíme, a főszorozat ISSN-je ; a főszorozaton belüli szám) (Az alsorozat főcíme, az alsorozat ISSN-je ; az alsorozaton belüli szám)

3.6.1. A sorozat főcíme

- 3.6.1.1. A leírás szempontjából nem minősülnek sorozatnak azok a kiadói sorozatok, amelyeknél az összetartozást csak a technikai előállítás azonos jegyei (pl. egyforma csomagolás, azonos logo, embléma) jelzik, a sorozatnak azonban nincs minden tagján feltüntetett sorozati címe. Idegen forrásból megállapított sorozati cím a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban közölhető.
- 3.6.1.2. Ha egy számozott sorozatnak nincs más főcíme, mint a sorozat szerzőjének, közreadójának neve, a sorozat főcímeként ezt kell leírni. Ha egy sorozatnak több címe van, a főcímet a források rangsora szerint kell megválasztani (→ 3.1.1.1.).
- 3.6.1.3. Ha a sorozat egy-egy tagjáról a sorozat címe technikai okok (pl. előállítási hiba) miatt lemaradt, de az ISSN és/vagy a sorozaton belüli szám szerepel a dokumentumban, a sorozat főcímét és a sorozaton belüli számot a 6. *Sorozat* adatcsoportban, szögletes zárójelben fel kell tüntetni és a 7. *Megjegyzések* adatcsoportban jelölni kell az adatok hiányát.

Például:

Megjegyzésben: Sorozatcím nélkül

- 3.6.1.4. A sorozat főcímét az elektronikus dokumentum főcímére vonatkozó előírások szerinti formában kell leírni (→ 3.1.1.3.).

Például:

A dokumentumban:	A leírásban:
HANGOS SZÓTÁRAK SZOROZAT	. - (Hangos szótárak sorozat)
Interaktív Mesék	. - (Interaktív mesék)

- 3.6.1.5. Valamely számozott sorozat (főszorozat) keretében megjelent sorozatot (alsorozatot) önálló sorozatként kell leírni úgy, mint az egyidejűleg több sorozatba tartozó dokumentum sorozati adatait (→ 3.6.6.).

Például:

- . - (Interaktív feladatgyűjtemény ; 12.) (Matematikai feladatok ; 3.)
- . - (Interaktív feladatgyűjtemény ; 13.) (Fizikai feladatok ; 2.)

- 3.6.1.6. Összetett című sorozatok esetében a közös cím, az alárendelt cím megjelölése és az alárendelt cím együttesen alkotják a sorozati főcímet (→ még 3.1.1.3.7.).

Például:

- . - (National income patterns. Series 3, Indonesia)
- . - (Mathematics and science series. Concepts ; 2.)

3.6.2. A sorozat párhuzamos címe és egyéb címadata

- 3.6.2.1. Ha az elektronikus dokumentum a sorozat főcímét más nyelven, illetve más írásrendszerben is közli, a sorozat e párhuzamos címei is leírhatók.

Például:

- . - (Travaux de recherche en science sociale = Research monographs in the social sciences)

- 3.6.2.2.1. Ha a főforrás a sorozatra vonatkozóan egyéb címadatot is közöl, ennek leírása csak abban az esetben kötelező, ha a sorozat főcíme generikus cím vagy pedig olyan betűszó, amely a sorozat azonosítását nem teszi lehetővé.

Például:

- (Interaktív felkészítők : nyelvvizsga tesztek)

3.6.3. A sorozat szerzőségi közlése

- 3.6.3.1. Azok a szerzőségi adatok, amelyek kétséget kizáróan a sorozatra (és nem csak annak valamely tagjára) vonatkoznak, leírhatók. Ha a sorozat főcíme generikus cím vagy olyan betűszó, amely a sorozat azonosíthatóságát nem teszi lehetővé, és a főforrásban nem szerepel a sorozat főcímét kiegészítő, pontosító egyéb címadat, az adott sorozatra legjellemzőbb – lehetőleg a sorozatot közreadó jogi személlyel (testülettel) kapcsolatos – szerzőségi adatot le kell írni a főforrásban szereplő formában. Az ilyen szerzőségi adatot akkor is le kell írni, ha az a leírás *I. A cím és a szerzőségi közlés* adatsorozatában már közölt valamely szerzőségi adattal (adatok egyikével) azonos. A sorozat szerzőségi adatainak közlésmódjára az elektronikus dokumentum szerzőségi adatainak közlésmódjára vonatkozó szabályok érvényesek (→ 3.1.5.).

Például:

- . - (Collected software / American University English Language Institute)
- . - (Plays / Eugene O'Neill)

- 3.6.3.2. Ha a sorozat főcíme vagy egyéb címadata tartalmazza a sorozat szerzőségi adatát, az az adatsorozat szerzőségi adataként nem ismételt meg és nem egészíthető ki, azaz a sorozati cím részeként kell leírni.

Például:

. - (Selected works of Herman Melville ; 2.)

3.6.3.3. A sorozat párhuzamos szerzőségi adata leírható.

Például:

. - (Research reports / Canadian Transport Commission Research Branch =
Commission canadienne des transport Direction de la recherche)

3.6.4. A sorozat ISSN-je

Ha az elektronikus dokumentum a sorozat ISSN-jét közli, annak leírása kötelező. Ha a dokumentum a sorozat ISSN-jét nem tartalmazza, az idegen forrásból megállapított ISSN-t le lehet írni.

Például:

. - (Digitális forrásgyűjtemény, ISSN 1418-3919 ; 2.)

. - (Elsevier's interactive anatomy, ISSN 0929-2225)

3.6.5. A sorozaton belüli szám

3.6.5.1.1. Ha a főforrás a dokumentum sorozaton belüli számát közli, azt a leírásban meg kell adni. Ha a dokumentumnak ugyanabban a sorozatban több sorozaton belüli száma van, mindegyiket le kell írni. Ha a dokumentumnak ugyanazon a számozáson belül több egyenrangú és a számsorban egymást követő sorozaton belüli száma van, e számokat összevont formában kell közölni.

Például:

(CD-könyvtár ; 2000/3.)

(Technikatörténeti közlemények ; 100/1.)

(Digitális értekezések ; 11. Filozófia ; 3-4.)

3.6.5.2. A sorozaton belüli számot arab számmal kell leírni, akkor is, ha a dokumentumban római szám, vagy számnév szerepel. Ha a sorozaton belüli számot betű helyettesíti, a leírásban ezt kell megadni. Ha azonban e betűjelek a bibliográfia (katalógus) írásrendszerétől eltérnek, ezeket a megfelelő arab számmal kell helyettesíteni. A sorozaton belüli számhoz kapcsolódó megnevezéseket (pl. kötet, szám, füzet és megfelelőik) a leírásból el kell hagyni.

Például:

. - (CD-ROM univerzum ; 2.)

. - (Multimedia learning series ; 2.)

. - (Visit Canada series ; C)

. - (BTS research report ; 2.)

3.6.6 Egyidejűleg több sorozatba tartozó dokumentum

Ha az elektronikus dokumentum egyidejűleg több sorozat tagjaként jelent meg, a főforrásban közölt minden egyes sorozat adatait sorozatonként külön-külön kerek zárójelbe téve kell leírni. A leírásban a sorozatok sorrendjét a források rangsora, azonos értékű forrás esetén pedig a közlések sorrendje szabja meg.

3.7. A leírás 7. adatszoportja. Megjegyzések

3.7.1. Általános szabályok

A megjegyzések kiegészítik a dokumentum leírását, vonatkozhatnak a dokumentum tartalmára, bibliográfiai és egyéb kapcsolataira.

Kötelező megjegyzések:

- a főcím forrásának megnevezése,
- a működési követelmények leírása,
- távoli hozzáférésű dokumentumoknál az elérési cím (a hozzáférés módjának) leírása.

Az 1-6. és a 8. adatszoportokkal kapcsolatos megjegyzések kötelező voltáról az adatszoportokra (azok adataira) vonatkozó részletes szabályok is rendelkeznek.

A megjegyzéseket a leírás adatszoportjainak sorrendjében kell megadni a bibliográfia nyelvén, tömör formában.

3.7.2. Megjegyzések az 1. A cím és a szerzőségi közlés adatszoportjáról

3.7.2.1. Megjegyzések a főcímről

- 3.7.2.1.1. Ha a dokumentum fordítás, szemelvényes kiadás vagy átdolgozás és eredeti címétől eltérő címmel jelent meg, az eredeti címet akkor kell megjegyzésben közölni, ha azt nem írjuk le párhuzamos címként, a főcím vagy az egyéb címadat részeként.

Például:

Eredeti cím: Interactive games

Eredeti cím: Current English usage

- 3.7.2.1.2. Ha a források közül valamelyik eltérő alakban közli a főcímet, e címváltozatot – forrásának megnevezésével – megjegyzésben kell leírni.

Például:

. - Címváltozat a lemezcímkén: Angol - magyar, Magyar - angol

. - Címváltozat a címképernyőn: The associative dictionary

. - Címváltozat a papírtok borítóján: Lakástervező 3Dimenzióban

- . - HTML-címe: CyberMedia
- . - Címváltozat a fájlnevében: DUB.1

3.7.2.1.3. Kötelező megjegyzésben megnevezni a főcím forrását.

Például:

- . - Főcím a címképernyőről
- . - Főcím az indító ikonról
- . - Főcím a lemezcímkéről
- . - Főcím az IFLANET honlapjáról

3.7.2.1.4. Megjegyzésben kell megadni a szimbólummal vagy más jellel, képpel, ábrázolással megadott főcímre vonatkozó információkat.

Például:

Az *1. A cím és a szerzőségi közlés* adatszoportban: I [love] Budapest
Megjegyzésben: A "love" szót a címben a szív ábrája helyettesíti.

3.7.2.1.5. Megjegyzések a párhuzamos címről és az egyéb címadatról

A leírás *1. A cím és a szerzőségi közlés* adatszoportjában mellőzött párhuzamos címeket és egyéb címadatokat megjegyzésben lehet leírni. Ha a dokumentum (a benne foglalt mű) műfajáról, intellektuális szintjéről, az *1. A cím és a szerzőségi közlés* adatszoport nem tájékoztat, a megfelelő műfajmegjelölés(eke)t, a megcélzott felhasználói korosztályra (intellektuális szintre) vonatkozó információt is megjegyzésként lehet megadni.

Például:

- . - Családi játék
- . - Táblázatkezelő, szövegszerkesztő és grafikus lehetőségekkel
- . - Kombinált idősor-elemző és gráfszerkesztő rendszer
- . - Multimédiás matematikai oktatóprogram 10-12 éveseknek

3.7.2.1.6. Megjegyzések a szerzőségi közlésről

Ha a dokumentum a szerzők (közreműködők) nevét nem teljes alakjukban közli, vagy pedig valamilyen jellel, szimbólummal, körülírással helyettesíti, a teljes nevet és a szükséges magyarázatot megjegyzésben kell megadni.

Például:

Az *1. A cím és a szerzőségi közlés* adatszoportban: / by [BACH]
Megjegyzésben:

- . - A szerző neve a dokumentumban kottával szerepel.

Az *1. A cím és a szerzőségi közlés* adatszoportban:

/ dictionary Szendrő ; graphics Szabóné

Megjegyzésben:

. - A szerzők neve: Szendrő Borbála, Szabóné Nagy Mária

Az *1. A cím és a szerzőségi közlés* adatszoportban:

. / [közreadta a] MHTT

Megjegyzésben:

. - A közreadó neve: Magyar Hadtudományi Társaság

Megjegyzésben:

. - A programozó neve a dokumentum szöveges részéből

Ha a szerző(k), közreműködő(k) neve csak idegen forrás alapján állapítható meg, e nev(ek)et megjegyzésben kell közölni.

Például:

. - Animáció Kovács Géza ; tanácsadó Takács Gitta

. - A tartalmat Harsányi Dénes és Harsányi Gábor fejlesztette ki ; a videólemez és a HyperCard-csomag tervezője Demecs József ; a HyperCard-csomag programozója Helen Books

. - Előadó, szövegíró Karácsonyi Kálmán

. - Az adatgyűjtésben közreműködött Christiane Klaris

. - A producer neve Jason A. Delaire

Ha a szerzőségi adat nem az adatszoport főforrásából, hanem a dokumentum más részéből származik, annak forrását megjegyzésben kell megnevezni.

Például:

. - A szerző neve a dokumentum előszavából

. - A közreadó neve a programleírásból

Ha a dokumentumban a szerző(k), közreműködő(k) neve eltérő névformákban szerepel, az *1. A cím és a szerzőségi közlés* adatszoportban nem közölt névformá(ka)t a forrás megjelölésével megjegyzésben kell leírni.

A leírás *1. A cím és a szerzőségi közlés* adatszoportjában mellőzött szerzők, közreműködők nevét megjegyzésben lehet megadni.

3.7.2.2. Megjegyzések a kiadásról

A kiadással kapcsolatos kiegészítő adatokat megjegyzésként kell leírni. Kötelező megjegyzésként kell közölni a kiadási adat forrását, ha az nem az adatcsoport főforrásából származott.

Például:

- . - Kiadási adat a nyomtatott változathoz

Ha az elektronikus dokumentum eredetileg nyomtatásban jelent meg, megjegyzésként kell közölni az eredeti kiadás megjelenési adatait és kiadásjelzését. Ha ezeket az adatokat az 1. A cím és a szerzőségi közlés vagy a 2. Kiadás adatcsoport tartalmazza, megjegyzésként nem ismétlendők meg.

Például:

- . - Eredeti nyomtatott kiadása: Budapest : Révai, 1911-1935
- . - A "Magyarország a második világháborúban" lexikon 1997-ben megjelent javított és bővített utánnomása alapján készült
- . - Az Art'95 Bt. kiadásában készült katalógus CD verziója

Megjegyzésben kell leírni a távoli hozzáférésű dinamikus elektronikus dokumentum rendszeresen változó tartalmára, illetve periodicitására (frissítésére) vonatkozó adatot.

Például:

- . - Rendszeresen frissítve
- . - Hetenként frissítve
- . - Folyamatosan frissítve

Megjegyzésben kell leírni az elektronikus dokumentum más dokumentumokkal való bibliográfiai kapcsolatát, előtörténetét és kiadásváltozatának adatait.

Például:

- . - A kiadó gondozásában, 1997-ben nyomtatásban megjelent feladatgyűjtemény anyagát dolgozza fel
- . - Az 1993-as program frissített változata
- . - A „Who built America? Working people and the nation's economy, politics, culture and society. New York : Pantheon, 1992. 2. vol.” c. műből átvéve
- . - A szerző 1993-ban lefolytatott vizsgálatának megismétlése
- . - A doboz felirata: „Multimedia master version of the original 1985 two videodisc version”

Megjegyzésként kell közölni az elektronikus dokumentum tartalmával, használatával vagy állapotával összefüggő alábbi dátumokat, ha azok az előző adatcsoportokban nem szerepeltek:

- az adattartalom által lefedett évszám(ka)t,

- azt az évszámot, amikor az adatgyűjtésre sor került,
- a kiegészítő fájlok és a kísérő anyag készítésének évszámát.

Például:

- . - Imádságok New Englandben, 1802-1918
- . - 1. interjú-sorozat: 1991. április; 2. sorozat: 1992. január
- . - Az adatok az 1990. évi népszámlálást reprezentálják
- . - Az 1993-1995 közötti ifjúsági csoportok kiegészítő fájlja
- . - 1994-es keltezésű kézikönyv

3.7.2.3. Megjegyzések a dokumentumtípus speciális adatairól

A dokumentum belső terjedelmére vonatkozó adatokat és a dokumentumtípus speciális adataira vonatkozó kiegészítő jellemzőket megjegyzésként lehet leírni, ha azokat nem tüntették fel a 3. *A dokumentumtípus speciális adatai* adatsorozatban.

Például:

- . - Az elektronikus dokumentum adatainak mennyisége: 100, 300, 220, 500 adat
- . - Az elektronikus dokumentum adatainak mennyisége: 600, 12000, 1613, 1000 rekord
- . - A fájlok mérete változó
- . - A program max. 2000 rekordot képes kezelni
- . - Maximális rekordméret: 2800 byte
- . - A fájl szerkezete: hierarchikus
- . - A rutinok száma: 102
- . - A programnyelv forráskódja: C++

3.7.2.4. Megjegyzések a megjelenésről

Megjegyzésben lehet közölni a megjelenés feltételezett helyét.

Például:

- . - Feltehetőleg Belfastban adták ki.

Megjegyzésként kötelező megadni a dokumentumban közölt megjelenési év időszámítására vonatkozó adatot, ha az időszámításunktól eltérő.

Például:

- . - Örmény időszámítással
- . - Zsidó időszámítással

Megjegyzésként lehet megadni a 4. *Megjelenés* adatsorozatban mellőzött kiadási, előállítási, terjesztési adatokat és évszámokat.

Például:

- . - Az Egyesült Királyságban az ILIP Services terjeszti
- . - Cop. 1989, 1992

3.7.2.5. Megjegyzések a fizikai jellemzőkről

3.7.2.5.1. Helyi hozzáférésű elektronikus dokumentumok esetében a működési követelményekre vonatkozó megjegyzést kötelező megadni, ha az a dokumentumban szerepel, és elsőként kell leírni a fizikai jellemzőkre vonatkozó megjegyzések között.

A működési követelményekben egy vagy több műszaki feltételt kell leírni, általában az alább megadott sorrendben, feltüntetve előtte a „Működési követelmények:” kifejezést:

- a számítógép(ek) neve, típusa és/vagy száma,
- a memória nagysága,
- az operációs rendszer(ek) neve,
- perifériák
- szoftver-követelmények (ha ismert, a programozási nyelvet is).

A működési követelményeket a dokumentumban szereplő kifejezésekkel kell leírni, közismert rövidítések azonban alkalmazhatók és a felesleges kifejezések elhagyhatók. Minden követelményt pontosvesszővel kell lezárni, kivéve az utolsót.

Ha a dokumentum két vagy több különböző fizikai hordozóból – pl. az interaktív multimédia egy elektronikus és egy videolemezből – áll, mindegyik hordozóra vonatkozó működési követelményt le kell írni. A megjegyzéscsoportokat ponttal kell elválasztani. Ugyanígy kell leírni a minimális, illetve az ajánlott (optimális) követelményeket, ha mindkettő szerepel a dokumentumban.

Például:

- . - Működési követelmények: Minimális 386DX-40; 4 MB memória; 2x CD-ROM; SB kompatibilis hangkártya; Windows/Windows 95. Optimális 486DX2-66; 8 MB memória; 4x CD-ROM
- . - Működési követelmények: BinHex 4.0 a bináris fájlok konvertálásához
- . - Működési követelmények: 386SX processzor vagy magasabb; 2M RAM (javasolt 4M); 8M szabad kapacitású merevlemez; VGA-adapter; színes monitor; egér; Windows 3.0 vagy magasabb
- . - Működési követelmények: UNIX-munkaállomás Mosaic-szoftverrel
- . - Működési követelmények: Philips interaktív kompakt lemezjátszó (CD-I) monitorral

3.7.2.5.2. Távoli hozzáférésű elektronikus dokumentumok esetében kötelező a hozzáférés módjára vonatkozó megjegyzés leírása „A hozzáférés módja:” kifejezést követően.

Például:

- . - A hozzáférés módja: WWW URL: <http://www.mek.iif.hu>

- . - A hozzáférés módja: WWW URL: <http://www.szignummedia.hu>
- . - A hozzáférés módja: Internet via <ftp://ftp.nevada.edu>
- . - A hozzáférés módja: <gopher://gopher.peabody.yale.edu>
- . - A hozzáférés módja: Mikenet

Ha ugyanazon elektronikus dokumentum többféle formátumban is hozzáférhető a hálózaton, valamennyi URL-t le kell írni egymás után, vesszővel elválasztva vagy új sorban.

Például:

- . - A hozzáférés módja: WWW URL: <http://info.lib.uh.edu/sep/sep.doc>,
<http://info.lib.uh.edu/sep/sep.pdf>, <http://info.lib.uh.edu/sep/sep.html>

vagy

- . - A hozzáférés módja: WWW URL:
<http://info.lib.uh.edu/sep/sep.doc>
<http://info.lib.uh.edu/sep/sep.pdf>
<http://info.lib.uh.edu/sep/sep.html>

3.7.2.5.3. A fizikai jellemzőkre vonatkozó további megjegyzések

Az 5. *Fizikai jellemzők*, illetve távoli hozzáférésű dokumentumok esetében a 3. *A dokumentumtípus speciális adatai* adatcsoportban mellőzött adatokat megjegyzésben lehet leírni. E megjegyzések vonatkozhatnak más fizikai hordozón megjelent változatokra, más gépen vagy rendszerváltozatokban való hozzáférésre, a dokumentum rögzítési jellemzőire, a távoli hozzáférésű dokumentumhoz megjelentetett kísérő anyagokra stb.

Például:

- . - Digitális és analóg sávok angol és német nyelven
- . - IBM és azzal kompatibilis személyi számítógépekre is megjelent
- . - Kapható ASCII- és PostScript-változatban is
- . - Sztereo hangkazettával
- . - Néhány program hanggal is rendelkezik
- . - Az állóképek JPEG-tömörítéssel
- . - A dokumentáció adatai: Comprehensive occupational health nursing preparation / principal investigator Daniel Murphy. - Houston (TX) : Data Health Nursing Publishers, cop. 1994. - ISBN 0-87301-605-6
- . - 9 szalagsávon rögzítve

3.7.2.6. Megjegyzések a sorozatról

A sorozat egészére vonatkozó megjegyzéseket a sorozatnak, mint időszaki kiadványnak a leírásában kell megadni. Az egyes sorozati tagokra vonatkozó megjegyzést az adott dokumentum leírásában kell közölni.

Például:

- . - Eredetileg a „Science today” c. sorozatban jelent meg
- . - Sorozaton belüli szám nélkül
- . - Sorozati cím nélkül

3.7.2.7. Megjegyzések a terjesztési adatokról

E megjegyzések tájékoztatnak a példányszámról, a használati megszorításokról, illetve a megengedésekről.

Például:

- . - Példányszám: 250
- . - Ingyenesen letölthető

3.7.2.8. A leírt példány egyedi sajátosságaira vonatkozó megjegyzések

Helyi hozzáférésű dokumentumok esetében az adott példány lényeges sajátosságait megjegyzésként lehet leírni.

Például:

- . - Számozott, a szerző által dedikált példány

3.7.2.9. A tartalomra vonatkozó megjegyzések

A dokumentum fő részeire vonatkozó megjegyzések tájékoztatnak:

- a dokumentum nyelvéről, illetve ábécéjéről:
  - ha a dokumentum nyelve nem egyezik meg a főcím nyelvével, a dokumentum nyelvét megjegyzésben meg kell adni,
  - ha a dokumentum főrésze több nyelvű, és az *1. A cím és a szerzőségi közlés* adatszoport erről nem tájékoztat kellőképpen, akkor a különböző nyelvű szövegek sorrendjében kell közölni a nyelvekre vonatkozó megjegyzést,
  - ha a dokumentum váltakozva több nyelvű, akkor a nyelvekre vonatkozó megjegyzést a nyelvek magyar elnevezésének betűrendjében kell megadni,
  - ha a dokumentumnak párhuzamos címe(i) van(nak), de e cím(ek) nyelvén/nyelvein nem közöl anyagot, a dokumentum tényleges nyelvéről,

- gyűjtemények esetében azokról a művekről, amelyeknek adatait az *I. A cím és a szerzőségi közlés* adatszoportja nem tartalmazza,
- a dokumentum járulékos részeiről (függelékek, bibliográfiák, kísérő tanulmányok, mutatók).

Például:

- . - Csak magyar nyelven
- . - Angol, magyar és német nyelven
- . - Soknyelvű
- . - Horvát, román, szerb, szlovák és szlovén anyanyelvűek számára készült magyar nyelvoktató CD-ROM
- . - Tartalma: Bornemisza Anna szakácskönyve 1680-ból. Szakácskönyv '98. 3. Számítástechnikai angol - magyar szótár. A 10 legjobb játék shareware válogatása. 67 MB internetes segédprogram válogatás
- . - Tartalma: Mixmatch / J. Broady and L.M. Tiems. Ollie the Otter / Dana Brynner. Capture the play / Paul Edelstein. Winner take it all / Jennifer Drake
- . - Mind az ötven államról tartalmaz adatokat
- . - 25 angol és 25 német lecke alapismeretekkel rendelkezőknek
- . - 1200 idősort tartalmaz
- . - Bibliográfiai adattárral

3.7.2.10. Távoli hozzáférésű, dinamikus dokumentumokra vonatkozó megjegyzések

Ha a *3. A dokumentumtípus speciális adatai* adatszoport nem tartalmazza az elektronikus időszaki kiadvány induló részegységének számozási adatát, a leírás alapjául szolgáló részegység számozási adatát megjegyzésként kell leírni.

Megjegyzésben kell megadni a dinamikus dokumentumok leírásának alapjául szolgáló, illetve azok frissítéseire vonatkozó adatokat.

Például:

- . - A leírás alapja: 3.köt. 3.sz. (1995. máj.-jún.)
- . - A leírás alapja a honlap utolsó frissítése: 1996.09.15.
- . - A leírás alapja: az 1999. okt. 16., 13:22:11-kori állapot
- . - A leírás alapja: az 1996. máj. 19-ei állapot

3.7.2.11. Tartalmi ismertetést (annotációt) közlő megjegyzések

Megjegyzésként lehet leírni a dokumentum céljáról, tartalmáról, rendeltetéséről, szerzőjéről szóló rövid, tényszerű, nem értékelő ismertetést. Az annotáció tartalmát és megfogalmazását tekintve meríteni lehet a dokumentumban, annak tartóján, a dokumentációban vagy egyéb mellékletben közölt ismertetőből vagy adatokból. Az annotációban lehet megemlíteni a speciális technikákra vagy eljárásokra vonatkozó információkat is.

Például:

- . - Elsősorban a szerves kémiai ismeretek bővítését segíti.
- . - Felöleli a NAT teljes irodalmi műveltségi anyagát.
- . - A lemez bemutatja az Operaház és részleteket tartalmaz a Hunyadi László, a Bánk Bán c. operákból, valamint tartalmazza a Himnuszt.
- . - Bevásárlóközpontok és szaküzletek vásárlási szituációit használja fel alapvető matematikai műveletek illusztrálására, beleértve az összeadást, kivonást, szorzást és osztást. E műveletek elvégzéséhez gyakorlatokat és példákat is tartalmaz.
- . - Adatokat nyújt az Egyesült Államok magas rangú szövetségi hivatalnokairól, valamint személyiség-jellemzőiket, képzettségüket és munkahelyi mobilitásukat is ismerteti.
- . - Az ember anatómiájának tanulmányozását szolgáló interaktív multimédia-eszköz. A felhasználó kiválaszthatja a különböző nézeteket (anterior, posterior, mediális és laterális), mindezt tucatnyi rétegben, valamint meghatározhatja a nemet és az etnikai megjelenést is.

3.7.2.12. A használókra vonatkozó megjegyzések

Megjegyzésként lehet leírni a dokumentumban, annak tartóján, a dokumentációban vagy egyéb mellékletben szereplő, a megcélzott használói körre vagy hallgatóságra vonatkozó ajánlást, illetve esetenként korlátozást, ha ez az *1. A cím és a szerzőségi közlés* adatcsoportban nem szerepelt.

Például:

- . - Csak a fővárosi rendfenntartó erők számára
- . - Azon szakmai érdeklődők számára készült, akik téradatok elemzésével foglalkoznak (geográfusok, tervezők, meteorológusok stb.)

- . - Az algebrai ismeretekkel rendelkező felsőbb osztályos gimnazisták számára készült
- . - A dokumentum 2010 januárjáig zárolt
- . - Csak a könyvtár munkatársai számára

3.7.2.13. Megjegyzések a jelölésekről

Megjegyzésként lehet leírni a dokumentumban szereplő különböző jelöléseket: számokat, betű és számkombinációkat, amelyek feltehetően valamilyen szempontból jelölik, azonosítják azt. A szabványos nemzetközi azonosító számokat (ISBN, ISSN) a számukra fenntartott 8. *Terjesztés* adatcsoportban kell leírni.

Például:

- . - A címkén található azonosító szám: A-096
- . - A dobozon: „M1 527”
- . - ICPSR study no. 0003

3.8. A leírás 8. adatcsoportja. Terjesztés

Minták az adatcsoport szerkezetére:

- . - ISBN (magyarázat) : ár
- . - ISBN (magyarázat) : ár. - ISBN (magyarázat) : ár
- . - ISBN csomagolás : ár
- . - ISSN
- . - ISSN = Kulcscím : terjesztési feltételek : ár (magyarázat)
- . - A hozzáférés feltétele

3.8.1. A szabványos nemzetközi azonosító szám

- 3.8.1.1. Ha az ISBN, ISSN vagy más szabványos nemzetközi azonosító szám megállapítható, leírása kötelező. Ha az azonosító szám a dokumentumban hibásan szerepel, a közlés téves voltát jelezni kell, és ha a helyes szám megállapítható, a téves adatot helyesbíteni kell. A leírásban először a helyes számot kell leírni, azután a hibásat kerek zárójelben, az azonosító előtt a „hibás” szóval. Ha a helyes számot nem tudjuk megállapítani, a téves adat után szögletes zárójelbe tett felkiáltójellel kell felhívni a figyelmet annak hibás voltaára.

Például:

- . - ISBN 963-09-4068-X
- . - ISSN 1419-1903
- . - ISBN 0-340-16437-2 (hibás ISBN 0-340-16427-1)
- . - ISSN 1418-1903[!]

3.8.1.2. Ha a dokumentumnak egynél több szabványos nemzetközi azonosító száma (vagy annak megfelelője) van, vagy mert több egységben jelent meg, vagy mert egynél több a kiadója, terjesztője stb., mindegyik számot le kell írni. A több fizikai egységben megjelent dokumentum közös azonosító számát a közös bibliográfiai adatokban, az egyes egységek azonosító számát az azokat leíró bibliográfiai adatokban kell közölni. Ha a dokumentumnak több kiadója, terjesztője van, az egyes azonosító számok után kerek zárójelben fel kell tüntetni a kiadók nevét. Minden azonosító számot és magyarázatot külön adatsoportként, pont, szóköz, gondolatjel, szóköz (. -) után, vagy új sorban kell leírni.

3.8.2. A kulcscím

A kulcscímet le kell írni, ha eltér az időszaki kiadvány főcímétől vagy a besorolási adatként választott besorolási címtől, illetve ha az időszaki kiadványok leírásának szabályzata erről ezen túlmenően is rendelkezik.

3.8.3. A csomagolás

Ha a dokumentumot a saját tartóján felül speciális csomagolásban terjesztik, ezt a nemzetközi szabványos azonosító szám után le lehet leírni.

Például:

. - ISBN 963-09-4014-0 papírtokban

3.8.4. A terjesztési feltételek és az ár

3.8.4.1. A szokványostól eltérő terjesztési/hozzáférési feltételek leírhatók.

Például:

: kereskedelmi forgalomba nem kerül
: bérelhető

3.8.4.2. Az árat (előfizetési díjat) arab számmal és a pénznem hivatalos rövidítésével le lehet írni. Ha a dokumentum ármegjelölés nélkül jelent meg, e ténytet lehet leírni. Az árral kapcsolatos speciális tájékoztatást az ár után kerek zárójelben lehet közölni.

Például:

: 5900,-Ft
: 1000,-Ft (oktatási intézményeknek ingyenes)
: 20.000,-Ft (felújításonként), 60.000,-Ft (előfizetés négy felújításra)
: 80.000,-Ft (két felújítás ára) (külföldre 700,-USD)
: 8910,-Ft (munkafüzettel együtt 10.000,-Ft)

FÜGGELÉKEK

F1. TÖBBLÉPCSŐS LEÍRÁS

A több egységben megjelent dokumentum leírásában mind a dokumentum egészével kapcsolatos adatokhoz, mind az egyes egységek adataihoz felhasználható források rangsorára, mind pedig a leírás adatszoportjainak főforrására vonatkozóan az egyetlen egységből álló elektronikus dokumentum leírására megállapított szabályok érvényesek (→ 2.4.). A több egységben megjelent dokumentum egészével kapcsolatos közös adatok esetében elsődlegesen az egyes egységek sorszámára (vagy megjelenésük sorrendje) szabja meg a felhasználható források rangsorát.

A több egységben megjelent dokumentumok leírásának egyezményes jeleire → a 2.3.2. szakasz előírásait és a 2.3.3. szakaszban közölt táblázatot. Kiegészítő szabályok:

- a többlépcsős leírásban az egyes egységekre vonatkozó adatokat egységenként új bekezdéssel kell tagolni;
- ha a fizikai egységeknek sorrendjüket kifejező megjelölésük és saját címük is van, ez utóbbit vessző előzi meg;
- az összevont formában leírt adatokat kötőjellel (-) kell összekapcsolni;
- a nyitott formában közölt adatok után kötőjel és szóközök állnak (-).

F1.1. A többlépcsős leírás adatszoportjai és adatelemei

F1.1.1. A dokumentum egészére vonatkozó közös adatok adatszoportjait és adatelemeit a 2.2.2.1. pont tartalmazza.

F1.1.2. A dokumentum önálló egységeire vonatkozó adatszoportokat és adatelemeket a 2.2.2.2. pont tartalmazza.

F1.2. Kiegészítő előírások

A 2. *Kiadás* adatszoportban csak akkor közölhetők az egyes egységekre vonatkozó adatok, ha azoknak a dokumentum egészére vonatkozó kiadásjelzésétől, illetve az adott kiadásra vonatkozó szerzőségi közlésétől eltérő adatai vannak.

A 4. *Megjelenés* adatszoportban a megjelenés évét a dokumentum egészére vonatkozó közös adatként mindig meg kell adni, lezárt vagy nyitott formában.

A megjelenés éve kivételével a megjelenés adatait az egységek adataiként csak akkor szabad és kell leírni, ha az egységnek a dokumentum egészének közös megjelenési adataitól eltérő adatai (adataik) vannak.

Az terjesztő (gyártó) székhelyét és nevét – mind a közös, mind az egységek adataként – csak akkor telező megadni, ha a dokumentum kiadója és annak székhelye ismeretlen.

Ha a több fizikai egységben megjelenő dokumentum egységeinek eltérő copyright éve van, azokat nem kell leírni a közös adatok 4. *Megjelenés* adatcsoportjában, hanem az egyes egységek leírásában kell közölni.

A 6. *Sorozat* adatcsoportban, ha a sorozat számozatlan, vagy ha a több egységben megjelent dokumentumnak közös sorozaton belüli száma van, a sorozatra vonatkozó adatokat meg lehet adni a dokumentum egészére vonatkozó közös adatok között vagy meg lehet adni az egyes egységekre vonatkozó adatok között.

Ha a több fizikai egységben megjelent dokumentum egységeinek önálló sorozaton belüli számuk van, a sorozati adatokat az egységekre vonatkozó adatok között kell megadni.

A 7. *Megjegyzések* adatcsoportban a megjegyzések vonatkozhatnak a dokumentum egészére, illetve az egyes egységekre. Ha a kötelező megjegyzések (a főcím forrása, a működési követelmények) az egyes egységeknél eltérőek, ezeket az egyes egységekre vonatkozó megjegyzések között kell megadni.

Mind a dokumentum egészére, mind az egyes egységekre vonatkozóan minden egyes megjegyzést külön adatcsoportként kell leírni.

F1.3. Minták a többlépcsős leírás szerkezetére:

Főcím [a dokumentumtípus általános megnevezése] : egyéb címadat / az első közös szerzőségi adat ; a második és minden egyes további közös szerzőségi adat. - Kiadásjelzés / az adott kiadás közös szerzőségi adata. - Az elektronikus dokumentumtípus megnevezése. - A megjelenés helye : A kiadó neve, a megjelenés éve. - Az egységek száma ; méret. - (A sorozat főcíme, a sorozat ISSN-je). - Megjegyzés. - Megjegyzés

A dokumentum közös ISBN-je csomagolás : a közös ár

Az egység megjelölése, Az egység címe. - Az egység terjedelme

Az egység ISBN-je

Az egység megjelölése, Az egység címe. - Az egység terjedelme

Az egység ISBN-je

Az egység megjelölése, Az egység címe. - Az egység terjedelme

Az egység ISBN-je

Főcím [a dokumentumtípus általános megnevezése] = Párhuzamos cím. -
Kiadásjelzés. - Az elektronikus dokumentumtípus megnevezése. - A megjelenés
helye : A kiadó neve, az elsőként megjelent rész megjelenésének éve-

Az egység megjelölése, Az egység címe / az egység szerzőségi adata. - Az egység
darabszáma és hordozójának megnevezése ; méret. - (A sorozat főcíme / a sorozat
szerzőségi adata, a sorozat ISSN-je ; az egység sorozaton belüli száma.)

Az egység ISBN-je csomagolás : az egység ára

Az egység megjelölése, Az egység címe / az egység szerzőségi adata. - Az egység
darabszáma és hordozójának megnevezése ; méret. - (A sorozat főcíme / a sorozat
szerzőségi adata, a sorozat ISSN-je ; az egység sorozaton belüli száma.)

Az egység ISBN-je csomagolás : az egység ára

F2. AZ ELEKTRONIKUS DOKUMENTUMTÍPUS MEGNEVEZÉSE

Javaslat a 3. A dokumentumtípus speciális adatai adatszoportban első adatként szereplő "Az elektronikus dokumentumtípus megnevezése" kifejezésekre. E kifejezésekből az "Elektronikus" jelző használata csak abban az esetben javasolt, ha az 1. A cím és a szerzőségi közlés adatszoportban a főcím után nem szerepel a dokumentumtípus általános megnevezéseként az [elektronikus dok.]. kifejezés. Ha az elektronikus dokumentum többféle típust tartalmaz, azok megnevezését "és"-sel összekötve kell felsorolni.

Elektronikus ábrázolás(ok)

Ábrázolás(ok)

Elektronikus betűkészlet(ek)

Betűkészlet(ek)

Elektronikus bibliográfiai adatbázis(ok)

Bibliográfiai adatbázis(ok)

Elektronikus felmérési adatok

Felmérési adatok

Elektronikus folyóirat

Folyóirat

Elektronikus hangzó anyag

Hangzó anyag

Elektronikus hírlevél

Hírlevél

Elektronikus Html szöveg

Html szöveg

Elektronikus interaktív multimédia

Interaktív multimédia

Elektronikus játék(ok)

Játék(ok)

Elektronikus kartográfiai adatok

Kartográfiai adatok

Elektronikus képek

Képek

Elektronikus kotta

Kotta

Elektronikus könyv

Könyv

Elektronikus kutatási jelentés

Kutatási jelentés

Elektronikus népszámlálási adatok

Népszámlálási adatok

Elektronikus szöveg(ek)

Szöveg(ek)

Elektronikus szöveges adatbázis(ok)

Szöveges adatbázis(ok)

Elektronikus térkép(ek)
Térkép(ek)
Elektronikus újság(ok)
Újság(ok)
Elektronikus online szolgáltatás(ok)
Online szolgáltatás(ok)

A programok megnevezése

Elektronikus program(ok)
Program(ok)
Elektronikus alkalmazói program(ok)
Alkalmazói program(ok)
Elektronikus adatbázis-kezelő program(ok)
Adatbáziskezelő program(ok)
Elektronikus CAD program(ok)
CAD program(ok)
Elektronikus játékprogram(ok)
Játékprogram(ok)
Elektronikus grafikai program(ok)
Grafikai program(ok)
Elektronikus kiadványszerkesztő program(ok)
Kiadványszerkesztő program(ok)
Elektronikus programnyelv(ek)
Programnyelv(ek)
Elektronikus szövegszerkesztő program(ok)
Szövegszerkesztő program(ok)
Elektronikus táblázatkezelő program(ok)
Táblázatkezelő program(ok)
Elektronikus zenei program(ok)
Zenei program(ok)
Elektronikus rendszerprogram(ok)
Rendszerprogram(ok)
Elektronikus keresőprogram(ok)
Keresőprogram(ok)
Elektronikus operációs rendszerprogram(ok)
Operációs rendszerprogram(ok)
Elektronikus programozási nyelv program(ok)
Programozási nyelv program(ok)
Elektronikus segédprogram(ok)
Segédprogram(ok)
Internetes program(ok)
Elektronikus biztonsági program(ok)
Biztonsági program(ok)
Elektronikus vírusirtó program(ok)
Vírusirtó program(ok)

F3. A FIZIKAI HORDOZÓ MEGNEVEZÉSE

Javaslat a leírás 5. *Fizikai jellemzők* adatszoportjában "A fizikai hordozó megnevezése" kifejezésekre helyi hozzáférésű dokumentumok esetén.

CD-I
CD-MO
CD-R
CD-ROM
Chip kartridzs
Digitális hangszalag
DVD
DVI
Floppy
Fotó-CD
Mágnesszalag kazetta
Mágnesszalag tekercs
Optikai lemez
Videó CD

F4. PÉLDÁK

F4.1. Egyrészes elektronikus dokumentum leírása

F4.1.1. Helyi hozzáférésű elektronikus dokumentumok

Emlősállatok [elektronikus dok.]. = Mammals / írta Ujhelyi Péter ; fordította Merkl Ottó ; hangfelvétel Ország Mihály ; ... zene Mátrai Zsolt. - Interaktív multimédia. - Budapest : Kossuth, cop. 1998. - 1 CD-ROM ; 12 cm. - (Magyarország flórája és faunája)

Főcím a címképernyőről. - Működési követelmények: Minimális 486 DX4; 8 MB RAM; 65000 (high-color) színbeállítás; 4x CD-ROM; 16 bites hangkártya; egér; Windows 3.x. Ajánlott Pentium; 16 MB RAM; 16,7 millió (true-color) színbeállítás; 8x CD-ROM; Windows 95
ISBN 963-09-4404-3 papírtokban : 4990,-Ft

Az 1. magyar családi CD-ROM [elektronikus dok.] / [közreadta a] NET-NET Multimédia és Informatikai Kft. - 2. kiad. - Interaktív multimédia. - Érd : NET-NET, 1997. - 1 CD-ROM ; 12 cm

Tartalma: Bornemisza Anna szakácskönyve 1680-ból. Bornemisza Anna értelmező szótára. Szakácskönyv '98. Számítástechnikai angol - magyar szótár. A 10 legjobb játék shareware válogatása. 67 MB internetes segédprogram válogatás. - Főcím a címképernyőről. - Működési követelmények: 486 processzor; 8 MB RAM; CD-ROM; egér
Papírtokban : 2990,-Ft

Révai nagy lexikona [elektronikus dok.]. - Frissített változat. - Szöveg és képek. - Budapest : Cyberstone, cop. 1996. - 4 CD-ROM ; 12 cm

Főcím a 4., indító lemez címképernyőjéről. - Működési követelmények: 486 DX2 66 Mhz; 4 MB RAM; 30MB HDD; 2x CD-ROM; 512 Kb; VGA kártya; egér; DOS vagy Windows

Papírtokban : ár nélkül

Eredeti nyomtatott kiadása: Budapest : Révai, 1911-1935

Target English [elektronikus dok.]. : haladó angol tananyag / ... szerzői Fonyódi Jenő és Sárosi Gábor. - Interaktív multimédia. - Budapest : Nemz. Tankvk. : BNI Szoftver-stúdió, 1998. - 1 CD-ROM ; 12 cm + mell. (47 p. ; 22 cm)

Főcím a címképernyőről. - Működési követelmények: Minimális 486 DX/2-66 processzor; 8 MB RAM; 1 MB-os vidókártya; 640x480-as felbontás 256 szín; egér; 2x CD-ROM; Windows 3.1 vagy újabb; SB kompatibilis hangkártya; Video for Windows (korábbi Windows-verziókhöz). Javasolt Pentium; 16 MB RAM; high vagy true color színmélység; 4x CD-ROM

ISBN 963-18-9052-X papírtokban : ár nélkül

Cut off [elektronikus dok.] : hangminta kollekcio : dobok, gitárok, szintetizátorok, zajok, effektek / [közreadta a] NET-NET Informatikai és Multimédia Kft. - Hangzó anyag és programok és szöveg. - Érd : NET-NET, [1998]. - 1 CD-ROM; 12 cm
Főcím a címképernyőről
Papírtokban : ár nélkül

Hatályos magyar törvény- és jogszabálygyűjtemény [elektronikus dok.] - Demonstrációs változat. - Szöveges adatbázis. - Budapest : Argenta, cop. 1994. - 1 floppy ; 14 cm
Főcím a címképernyőről. - Működési követelmények: 386 SX CPU; 5.25" floppy meghajtó; MS-DOS

Az Akadémia intézményeiben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyára vonatkozó szabályok [elektronikus dok.] : Mt. & Kjt. / szerk. F. Tóth Tibor ; [közreadta a] Magyar Tudományos Akadémia Titkársága [és] Kutatásszervezési Intézete. - 2. jav., átd. kiad. - Szöveg. - Budapest : MTA Kutszervezési Int., 1997. - 1 floppy ; 9 cm
Főcím a címképernyőről. - Működési követelmények: 386 SX CPU; 3,5" floppy meghajtó; Windows 3.1.
Hivatali használatra

F4.1.2. Távoli hozzáférésű eseti elektronikus dokumentumok

Scholarly electronic publishing bibliography [elektronikus dok.] / Charles W. Bailey, Jr. - Version 26: 8/1/99. - Html szöveg. - Houston, TX : Univ. Libraries Univ. of Houston, 1999.

Főcím a Web-lapról. - A hozzáférés módja: WWW URL:
<http://info.lib.uh.edu/sepb/sepb.doc>
<http://info.lib.uh.edu/sepb/sepb.html>
<http://info.lib.uh.edu/sepb/sepb.pdf>

Rozsnyai László versei [elektronikus dok.] / számítógépes rögzítés Cseke Gábor. - Szöveg. - Budapest : MEK, 1998.08.

Főcím a Web-lapról. - A hozzáférés módja: WWW URL:
<http://www.mek.iif.hu/porta/szint/human/szepirod/modern/rozsnyai.hun>

One hundred years of the Eötvös experiment [elektronikus dok.] / L. Bod, E. Fischbach, G. Marx and Maria Náray-Ziegler ; elektronikus verzió Kőrösi Magdolna . - MEK elektronikus kiad. - Szöveg és képek. - Budapest : MEK, 1998.04.

Főcím a Web-lapról. - A hozzáférés módja: WWW URL:
<http://www.mek.iif.hu/kiallit/tudtor/eotvos1/onehund.mek.html>
Eredeti nyomtatott kiadása: Acta physica Hungarica ISSN 0231-4428. - 69:3/4 (1991), 335-355.

F4.2 Elektronikus időszaki kiadványok

F4.2.1. Helyi hozzáférésű elektronikus időszaki kiadványok

A bankár [elektronikus dok.] / Cédrus Informatikai Rt. - Folyóirat. [19]89, próbasz. ; [19]89, 1. (okt. 24.)-4.évf. 7.sz. (1992). - Budapest : Cédrus, 1989-1992. - Floppy ; 14 cm

Kéthetenként. - Főcím a címképernyőről. - Működési követelmények: 386 SX CPU; 5.25" floppy meghajtó; MS-DOS
ISSN 0865-0179

Autó k2ttő használtautó katalógus [elektronikus dok.].. - Interaktív multimédia és időszaki kiadvány. [19]97- . - Budapest : Auto News : IDG : Com-Ser Kft. gond., [1996]- . - CD-ROM : 12 cm

Megjelenési gyakorisága ismeretlen. - Főcím a címképernyőről. - Működési követelmények: 486 DX2 66 Mhz; 4 MB RAM; 30MB HDD; 2x CD-ROM; egér; Windows
ISSN 1416-387X

F4.2.2. Távoli hozzáférésű elektronikus időszaki kiadványok

Filmkultúra [elektronikus dok.] : a Magyar Filmintézet magazinja = the digizine of the Hungarian Filminstitute. - Folyóirat. 1996- . - Budapest : M. Filmint. : NIIF, 1996-

Rendszertelenül. - Előbb: Filmkultúra [Nyomtatott] = ISSN 0015-1580. - A hozzáférés módja: WWW URL: <http://www.filmkultura.iif.hu>
ISSN 1418-8740

Lájfisztájl [elektronikus dok.] : Internetes életmód magazin egészség iránt érdeklődők számára / Fact Alapítvány ; Webmaster Internode Bt. - Újság. 1998- . - Pécs : Fact Alapítvány : Internode Bt., 1998-

Rendszertelenül. - Előbb: Previnet = ISSN 1418-1703. - A hozzáférés módja: WWW URL: <http://www.previnet.hu>
ISSN 1419-6808

Adónet [elektronikus dok.] : adó és gazdasági jogi folyóirat : dr. Szabó Tibor Internet lapja. - Folyóirat. 1998- . - Kaposvár : Szabó T., 1998-
Havonta. - A hozzáférés módja: WWW URL: <http://www.adonet.hu>
ISSN 1418-1584

F.4.3. Több egységben megjelent, helyi hozzáférésű elektronikus dokumentumoktöbblepcsős leírása

Az állatok birodalma [elektronikus dok.]. : multimédia lexikon. - Interaktív multimédia. - Budapest : Woodstone, cop. 1997-
 Főcím a címképernyőről. - Működési követelmények: 486 DX 22; SB16; 2x CD-ROM; Windows; true color VGA
 1. köt. - 1 CD-ROM ; 12 cm. - Papírtokban

Budapest [elektronikus dok.].. - Interaktív multimédia. - Érd : NET-NET Informatikai és Multimédia Kft., 1998. - 2 db ; 12 cm
 Főcím a címképernyőről. - Működési követelmények: 100 Mhz Pentium CPU; 16 MB RAM; vidó CD szoftveres lejátszó vagy hardvertámogatás; hangkártya; true color VGA kártya; 8x CD-ROM; egér; Win95. - Papírtokban : ár nélkül
 1. - 1 CD-ROM. - Magyar, francia, angol és német nyelven.
 [2.], Budapesti anzix. - 1 videó CD

Explorer [elektronikus dok.] = Világjáró : angol oktató rajzfilm gyerekeknek / [publ.] School for Foreign Languages. - Interaktív multimédia. - [Érd] : Idegen Nyelvek Iskolája Hungary, 1997- . - 12 cm
 Főcím a címképernyőről
 ISBN 963-03-7120-0
 1. - 1 CD-ROM + installációs lemez. - cop. 1997
 ISBN 963-03-5398-9 papírtokban : 8910,-Ft

Kölyökangol [elektronikus dok.]. : interaktív munkafüzet 7 éves kortól. - Interaktív multimédia. - Budapest : Kossuth, [1998]- . - 12 cm
 Főcím a lemezcímkéről. - Működési követelmények: Minimális 386 processzor; 4 MB RAM; SVGA monitor (256 szín, 640x800 felbontás); 2x CD-ROM; SB kompatibilis hangkártya; egér; Windows 3.x/95/NT vagy OS/2. Macintosh: 4 MB RAM; színes monitor; System 7.0. Ajánlott 8 MB RAM; 16 bites színmélység 32 000 színnel
 ISBN 963-09-5004-9*
 1., Nyelvi alapok. - 1 CD ROM. - Egyéb címadat a lemeztokban: interaktív munkafüzet 5-8 éveseknek
 ISBN 963-09-4010-8 papírtokban : ár nélkül
 2., Szókincs és kiejtés. - 1 CD-ROM
 ISBN 963-09-4007-8 papírtokban : ár nélkül
 3., Olvasás és írás. - 1 CD-ROM
 ISBN 963-09-4010-8 papírtokban : 3990,-Ft

A szabályzatot az *ISBD(ER) International Standard Bibliographic Description for Electronic Resources* előírásainak figyelembe vételével készítette **Berke Barnabásné**.

Közreműködtek Vajda Erik, Fügedi Péterné, Barki Katalin, Nagy Anikó és Varga Ildikó